

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
STRATEGINIO VALDYMO IR POLITIKOS FAKULTETAS
POLITIKOS MOKSLŲ KATEDRA

AUKSĖ VALACKONIENĖ
EUROPOS SĄJUNGOS POLITIKA IR ADMINISTRAVIMAS

INFORMAVIMO APIE EUROPOS SĄJUNGA TINKLAS LIETUVOJE:
TELŠIŲ EUROPOS INFORMACIJOS CENTRO- EUROPE DIRECT ATVEJIS

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas:
doc. Vytautas Dumbliauskas

Vilnius, 2007

TURINYS

ĮVADAS	3
1. INFORMACIJOS SKLAIDOS VAIDMUO DABARTINĖJE VISUOMENĖJE	6
1.1. Informacijos ir komunikacijos samprata, reikšmė ir sąsajos	6
1.2. Informacija kaip pilietinės visuomenės formavimo veiksnys.....	11
2. VISUOMENĖS INFORMAVIMO APIE ES STRATEGIJA IR JOS REALIZAVIMAS	
2.1. Visuomenės informavimo aktualumas ir įtaka nuomonei apie ES Lietuvoje.....	14
2.2. Visuomenės informavimo strategija ir jos įgyvendinimas Lietuvoje, Latvijoje ir Švedijoje.....	16
2.3. Dabartinės Europos Sąjungos komunikacijos politikos gairės.....	26
3. TELŠIŲ EUROPOS INFORMACIJOS CENTRO- EUROPE DIRECT VEIKLOS ANALIZĖ IR VERTINIMAS	31
3.1. Europos informacijos centrų- Europe Direct Lietuvoje tikslai ir veikla.....	31
3.2. Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veiklos vertinimo metodologija.....	39
3.3. ES informacijos vartotojų bei jų poreikių dinamika Telšių apskrityje.....	41
3.4. Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct organizacinės veiklos vertinimas.....	48
3.5. Visuomenės nuomonės apie ES tyrimas: socialinis informacijos vartotojo portretas bei nuomonė aktualiausiai ES klausimais.....	59
IŠVADOS	65
LITERATŪROS SĄRAŠAS	68
SANTRAUKA (lietuvių klb.).....	74
SANTRAUKA (anglų klb.).....	75
PRIEDAI	76

ĮVADAS

Mes esame labiausiai programuojami padarai, kokie tik yra šioje žemėje. Mūsų mintys, nuomonės ir požiūriai yra pastoviai formuojami, koreguojami, kuriami o mes net nepastebime tai darančios sistemos. Mes esame valdomi, mūsų nuomonės, skoniai yra formuojami, o idėjos įbrukamos žmonių, kurių mes niekada nematėme ir apie kuriuos niekada nieko negirdėjome. Beveik kiekvienoje gyvenimo srityje (politikos, verslo ar kultūros) mes esame valdomi nedidelės žmonių grupės, kuri supranta psichologinius ir socialinius procesus visuomenėje bei moka tuos procesus kontroliuoti [45]. Europos integracijos proceso tikslas – įveikiant išskylančius iššūkius, sukurti atvirą, demokratišką, pilietišką, imlią žinioms Europą, ugdyti tolerancijos, bendradarbiavimo ir solidarumo principus. Pastaruoju metu pripažįstama vis didėjanti žinių ir informacijos svarba visuomenėje. Žinių visuomenės kūrimas yra ne tik Europos, bet ir pasaulio prioritetinė raidos tendencija. Žinios, jų perdavimas komunikuojant, suvokimas ir gebėjimas jomis pasinaudoti įgauna vis didesnę vertę ir reikšmę. Aukštas visuomenės sąmoningumo ir pilietiškumo lygis, noras tobulėti ir pritaikyti žinias praktikoje yra pagrindinis žinių visuomenės kūrimo variklis. Lietuvos žmonių gebėjimas suprasti ir įsisavinti atitinkamas Europos Sąjungos (toliau- ES) politikų kryptis, prisitaikyti prie šiuolaikinių socialinių ir ekonominių tendencijų lemia galimybę Lietuvai būti maža, bet lygiaverte ES valstybe. Didelę įtaką Lietuvos bei jos piliečių sąmoningumo lygiui turi visuomenės informavimas apie aplinką, kurioje gyvename- Europos Sąjungą- bei iš narystės ES išplaukiančias pasekmes. Piliečių informavimas apie ES yra dinamiškas ir sudėtingas darbas, piliečių informavimas apie ES yra tarsi judantis taikynys, nes nuolat tenka prisitaikyti prie naujų įvykių ir situacijos [76]. Piliečių informuotumas ir savo kaip bendruomenės galių suvokimas bei atsakomybė sąlygoja Lietuvos ateitį.

Darbo aktualumas ir naujumas. Informavimo apie ES ir Lietuvos stojimo į ES klausimus sistema Lietuvoje buvo pradėta kurti tik 1999 metais. Monografijų ar knygų, skirtų nagrinėjamai sričiai, beveik nėra. Keliose monografijose ir moksliniuose straipsniuose, apžvelgiančiuose Lietuvos kelią į ES, yra užsimenama apie informavimo sistemą, tačiau daugiausiai nagrinėjama žiniasklaidos, visuomenės autoritetų (politikų, visuomenės veikėjų) įtaka Lietuvos žmonių informuotumui, todėl informacijos apie ES tinklo tema nėra išsami ir išplėta. Išsamesnės informacijos galima rasti tik straipsniuose, kuriuos parengė informavimo apie ES tinklo Lietuvoje kūrėjai- Europos Komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau- LRV) specialistai arba įkurtų Europos informacijos centrų- Europe Direct vadovai, apžvelgiantys centrų veiklą, funkcijas ir organizuojamus renginius visuomenėje bei tinklo vidaus dokumentuose: bendradarbiavimo sutartyse, pareigybinėse instrukcijose, darbo nuostatuose bei darbo ataskaitose, kuriose pateikiama gausi šiam magistro darbui naudinga statistinė bei vaizdo

medžiaga (lankytojų skaičius, jų socialinė padėtis, dominančios informacijos pobūdis, visuomenei organizuojamų renginių ES tema skaičius, pobūdis, atsiliepimų žiniasklaidoje skaičius, bendradarbiavimas su ES šalių ambasadomis ar kitomis institucijomis) ir kt.

Darbo **tikslas**- išanalizuoti bei įvertinti Lietuvos Vyriausybės informavimo apie Europos Sąjungą tinklo kūrimą Lietuvoje bei jo uždavinių realizavimą Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct (toliau- EIC- ED) veiklos atveju.

Darbo tikslui pasiekti išskelti 3 **uždaviniai**:

1. Išnagrinėti informacijos sklaidos vaidmenį visuomenės pilietiškumui, žinių visuomenės kūrimui per žinių, informacijos ir komunikacijos esmę, sąsajas ir svarbą.

2. Išanalizuoti informavimo apie ES tinklo kūrimo modelį, etapus, strategiją ir jos realizavimą Lietuvoje, lyginant su Švedijos ir Latvijos modeliais, pagrįsti tinklo veiklos atitikimą kuriamai šiuolaikinei ES komunikacijos politikai.

3. Išanalizuoti vieno iš tinklo elementų- Telšių EIC- ED- veiklą, įvertinant teikiamų paslaugų kokybę ir atitikimą visuomenės informaciniais poreikiams.

Darbo **objektas**- informavimo apie ES tinklas Lietuvoje. **Dalykas**- Telšių EIC- ED veiklos analizė.

Tyrimo hipotezė: Informavimo apie ES tinklo sukūrimas Lietuvoje lemia regionų gyventojų informuotumą ES klausimais.

Darbo tyrimo metodai:

- Mokslinės literatūros analizės metodas. Yra naudojamas informacijos sklaidos įtakos šiuolaikiniam pasauliui pagrindimui; informacijos, žinių, komunikavimo esmės, tarpusavio priklausomybės ir reikšmės žmonių informuotumui, pilietiniam sąmoningumui bei žinių visuomenės formavimui Lietuvai ruošiantis narystei ES ir įstojus į ją, nustatymui.

- Dokumentų analizės metodas. Nagrinėjami įvairūs Lietuvos Vyriausybės, Europos Komisijos ir kitų informavimo apie ES proceso institucijų sudaryti dokumentai: strategijos, bendradarbiavimo sutartys, nuostatai, pareigybinės instrukcijos, darbo, projektų ataskaitos, visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų instituto „Vilmorus“ „Lietuvos gyventojų nuomonės dėl Lietuvos narystės ES 2001- 2006 m.“ tyrimų rezultatai, tarptautinės viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų kompanijos „TNS Gallup“ 2007 m. atliktas „Lietuvos gyventojų nuomonės apie ES tyrimas“ ir pan. Šis metodas leis juridškai pagrįsti Europe Direct centrų steigimą Lietuvoje ir įvertinti institucijų indėlį į informavimo apie ES procesą. Metodas pasirinktas įvertinant prieinamumo prie šių dokumentų galimybes.

- Tyrimas- Telšių EIC- ED vidaus dokumentų (mėnesio, įvykdytų projektų ir renginių ataskaitos) analizė bei Telšių apskrities gyventojų, centro lankytojų apklausų, vykdytų 2002- 2007 metais analizė.

Teorinė tyrimo dalis apima informacijos sklaidos vaidmens dabartinėje visuomenėje nustatymą per žinių, informacijos ir komunikacijos sampratų analizę bei jų esmės, sąsajų ir svarbos pagrindimą, pastangas kuriant bendrąją Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos politiką, informavimo apie ES tinklo kūrimo analizę Lietuvos Respublikos mastu (9 *Europe Direct* informacijos centrų kūrimas LR apskričių centruose) bei jo atitikimą nubrėžtoms dabartinėms ES komunikacijos gairėms. Tyrimas pagrįstas Europos Sąjungos informavimo politikos kūrimo, Švedijos bei Latvijos analogiškos veiklos pavyzdžiais.

Empirinis tyrimas- Telšių EIC- ED veiklos analizė (remiantis vidiniais organizacijos dokumentais). Darbe išsamiai ir įvairiapusiškai analizuojama, vertinama vieno iš Europos informacijos centrų- *Europe Direct* tinklo elemento- Telšių Europos informacijos centro- *Europe Direct*- veikla. Ji vertinama, analizuojant informacijos apie ES sklaidos Telšių apskrityje efektyvumą ir kokybę 2001- 2007 metais, apimant kelis lygmenis:

- Per realizuotus centro lankytojų informacinius įvairių ES politikų/ sričių poreikius: nustatant aktyviausiai centro paslaugomis besinaudojančią visuomenės grupę (-es), visuomenės socialinių grupių dinamiką nagrinėjamu laikotarpiu bei identifikuojant ES informacijos dominuojančius interesus konkrečiu laikotarpiu ir pagrindžiant jų priešastingumo prielaidas;
- Per pasiektą auditoriją suorganizuotų renginių metu (įvertinant renginių dalyvių skaičių bei sudėtį, renginių skaičių, kokybę ir relevantiškumą visuomenės informaciniams poreikiams);
- Per centro bendradarbiavimo veiklą su kitomis organizacijomis;
- Per centro veiklos atsispindėjimo žiniasklaidoje apimtį ir dinamiką.

Darbo struktūra

Magistro darbą sudaro teorinė, analitinė ir praktinė dalys, 5 lentelės, 18 paveikslų ir 7 priedai. Darbas parengtas naudojantis 83 spausdintais ir elektroniniais šaltiniais bei Telšių Europos informacijos centro- *Europe Direct* veiklos vidaus dokumentais.

1. INFORMACIJOS SKLAIDOS VAIDMUO DABARTINĖJE VISUOMENĖJE

Remiantis moksline literatūra, šiame skyriuje analizuojama informacijos, žinių ir komunikacijos tarpusavio priklausomybė, esmė ir sąsajos, vertinama jų įtaka pilietinės visuomenės formavimuisi.

1.1 Informacijos, žinių ir komunikacijos samprata, reikšmė ir sąsajos

Kasdieniniame gyvenime informacijos sąvoką dažnai vartojame kaip savaimę suprantamą, net nesigilindami, kas po ja slepiasi, ir įsivaizduojame, kad kalbame apie tai, dėl ko esmės ir prasmės neabejojame. Tačiau pradėjus plačiau naudoti ryšių priemones, o po to ir kompiuterius, vystytis informatikai, atsirado būtinumas matuoti informacijos kiekį ir kokybę, o tuo pačiu ir informacijos sąvoką nusakyti griežčiau.

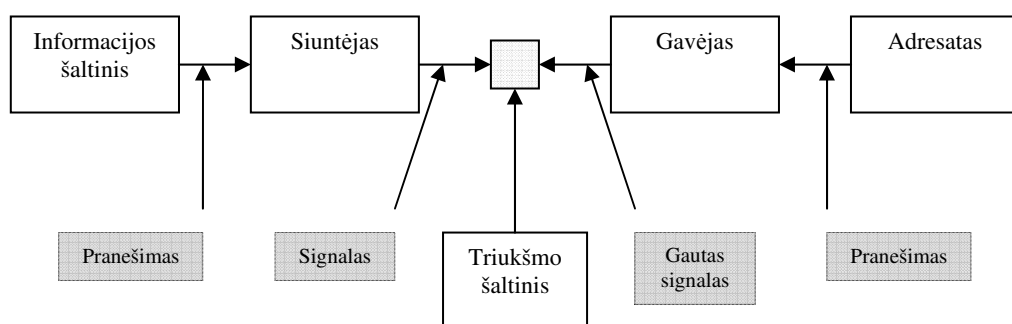
Informacija paprastai vadiname tai, ką priimame regėjimu, klausa, stebėdami gamtoje arba visuomenėje vykstančius reiškinius, procesus ir pan. [68]. Suvoktos informacijos – žinios ir jų sklaida modernėjančioje visuomenėje įgauna vis didesnę reikšmę. Didėjanti įvairovė kartu su vietos ir regiono identiteto atgaivinimu įtakoja žinojimo ir pažiūrų sistemas bei patirtį. Visuomenė patiria kaitą, pereidama nuo nedidelio kiekio stabilių žinių ir pažiūrų prie nuolat besikeičiančių pažiūrų sistemų pliuralizmo. Šis kintantis, daugialypis ir globalus kontekstas, sudėtingos technologijos, nauji vartojimo ir gamybos santykiai, į rinkos ekonomikos santvarką pereinančiose bei į tarptautinės organizacijas (ES ar NATO) besijungiančiose šalyse ypač aktualus naujas ekonominio ir socialinio gyvenimo, pilietiškumo, savęs identifikavimo suvokimas reikalauja lankstumo, mobilumo, kalbų mokėjimo ir gilesnio kitų kultūrų pažinimo. Išskyla informacijos paieškos, kaupimo, tvarkymo, suvokimo ir sklaidos bei organizavimo visomis formomis: neapdorotais ir interpretuotais duomenimis, žiniomis ir ekspertize, svarba. Intensyvėjantis gyvenimas reikalauja ne tik didesnio geografinio, profesinio, bet ir komunikacinio mobilumo. Informacijos sąvoka plečiasi ir imama sieti su mokymu, pažinimu, supratimu, interpretacija ir kitais dalykais. Ji vartojama daugelyje mokslo sričių: lingvistikoje, psichologijoje, biologijoje. Kartais netgi laikoma viena iš pamatinių tikrovę aprašančių sąvokų [12].

Valdymo sprendimų gerumas, jų realizavimo efektyvumas dažnai priklauso nuo to, ar laiku gaunama informacija, ar suspėjama gauti ją visą, kad galima būtų priimti sprendimus. Naudą iš informacijos galima gauti: 1) tobulinant informacijos srautus ir didinant pirminės informacijos tikrumą; 2) gerinant aprūpinimą informacija, gaunama sprendžiant atitinkamus taikomuosius kompleksus ir didinant informacijos naudingumą valdymo funkcijoms; 3) tobulinant kai kurių funkcijų vykdymą naudojant naujus metodus ir geriau organizuojant darbą[68]. Naudos gavimas iš informacijos bus nagrinėjamas ir šiame darbe, žvelgiant į

bandymus kurti bendrąją ES komunikacijos ir informacijos politiką, Lietuvos valstybinių institucijų nuostatas šioje srityje bei informacijos ir žinių apie ES perdavimą piliečiams per Europos informacijos centrų- Europe Direct tinklą Lietuvoje.

Informacijos klausimus nagrinėja klasikine tapusi C. Shannono „Matematinė informacijos teorija“. Ji nusako struktūralistinę požiūrį į informaciją: skaičiuojamas informacijos kiekis, pagrįstas atskirų struktūrinių elementų sistemos parametrų nustatymu, informacija čia laikoma objektyviu reiškiniu [11]. Matematinėje komunikacijos teorijoje komunikacijos procesas aiškinamas schema (žr. 1 pav.)

1 pav. C. Shannono komunikacijos schema [82]

Matematinė informacijos raiška nėra aktuali šiame darbe, todėl išsamiau ši teorija nebus plėtojama, tačiau darbe nagrinėjama tema atitinka C. Shannono schemas sudedamąsias dalis (informacija apie ES per siuntėją (šiuo atveju Telšių Europos informacijos centrą- Europe Direct) kanalu (bendruojant tiesiogiai, telefonu, elektroniniu paštu, organizuojant renginius), įveikia triukšmo šaltinį (išankstines nuostatas, nepakankamą informuotumą) ir pasiekia visuomenę; taip realizuojamas tikslas- suteikti informaciją. Dėl C. Shannono teiginių paplito ir ne vieną dešimtmetį išsilaikė gana siauras, techninės ryšių sistemos pagrindu atsiradęs požiūris į informaciją. Tačiau dabar sparti technologijų plėtra keičia požiūrį į daugelį tradicinių dalykų: informacijos sąvoka praplečiama ir siejama su mokymu, pažinimu, supratimu, interpretacija. Išskirtinį informacijos vaidmenį visuomenėje pažymi neseniai imtas vartoti žinių visuomenės terminas. Į išplėstinį informacijos suvokimą kreipiamas dėmesys tolesnėje šio darbo analizėje.

A. Budrevičiaus teigimu, anksčiau informacija buvo nagrinėjama atskirai nuo medžiagos (buvo teigiama, kad informacija yra informacija, o ne materija arba energija), dabar ji vėl siejama su materija ir aplinka [11]. Apibrėžiamos informacijos savybės: tai ne fizinis, o sąmonės reiškinys, išreiškiantis intenciją, tikslingumą, joje glūdi subjekto ir objekto santykis. Informacijos vertę nustato jos vartotojas, kuriam ji būtų reikalinga, aktuali ir reikšminga. Informacijos ir vartotojo santykiai gali būti įvairūs, o C.L. Borgman juos grupuoja į keturias kategorijas [10. P. 126- 127]:

- Pasyvus dėmesys. Tai tokia veikla kaip radijo klausymas ar televizijos žiūrėjimas – informacija gaunama net neketinant to daryti.
- Pasyvi paieška. Žmogus gauna tinkamą informaciją, ieškodamas kažko kito ar atlikdamas kitokią veiklą.
- Aktyvi paieška – tai sąmoningas informacijos ieškojimas.
- Nuolatinė paieška vyksta tuomet, kai aktyvios paieškos metu nustatoma pagrindinė struktūra, o vėliau duomenys ar visa struktūra atnaujinami ir papildomi.

Europos informacijos centrų- Europe Direct veiklos ir funkcijų analizė 2 ir 3 šio darbo skyriuose parodys, kad jų veikla orientuojama patenkinti visų šių kategorijų informacijos paiešką.

Pastaruoju metu jau pripažįstama, jog suvokta informacija, tapusi žiniomis, įgyja vertę, tampa produktu ar esminiu gamybos veiksmu, formuojančiu darbo ir kapitalo santykius. Užsienio šalyse apie 1950-1960 m., Lietuvoje - prieš keletą metų atsirado informacijos kaip ekonominio išteklių samprata. Žinių gamyba, žvelgiant iš ekonominės pusės, rinkos mechanizmo yra beveik nereguliuojama. Dauguma žinių informacijos vartotojui neparduodama už pinigus, o pateikiama nemokamai: bibliotekos, archyvai, internetas, žmonių pasikeitimas mintimis [2]. D. Urbonaitė pažymi, jog ekonominė nauda praplečiama faktu, kad žinios- tai informacija, kuri tarnauja kažkokiems pokyčiams pažymėti ir skatina asmenybę (arba instituciją) kitiems, daug efektyvesniems veiksams [74].

Taigi galima teigti, kad informacija – tai objektyviai egzistuojantis pasaulio reiškiny – vertę turinčios žinios, kurias žmogus gauna, suvokia ir jas perduoda ar produktyviai panaudoja savo veikloje. Reikia akcentuoti, kad informaciją apie ES visuomenę gauna nemokamai ir ji teikiama siekiant ugdyti žinių visuomenę.

Žinių termino suvokimas talpina savyje suvoktą vertingą informaciją, iš kurios galima gauti naudos. Žinios gali būti apibrėžtos, t.y. tos, kurios laisvai koduojamos, išreikštos, kaupiamos ir perduodamos bei neapibrėžtos, t.y. tokios, kurioms pažinti reikalinga patirtis. Žinių vaidmenį visuomenėje atspindi net viena iš dabartinių ekonominio vystimosi krypčių: teigiama, kad šio laikmečio ekonomika turi būti žiniomis grįsta ekonomika. Tai yra žinojimo ir visuomenės gyvenimo gerovės sąsaja. Šiandieninė Europa, spėsdama daugelį iššūkių, ieško naujos socialinės ir ekonominės pusiausvyros, kurios esminiai elementai ir yra švietimas, mokymas ir mokymasis, o šiuos elementus pasiekti ir įsisavinti būtinos žinios.

Apibendrinus žinių sampratą nagrinėjusių autorių mintis, galima teigti, kad žinios - tai vertinga ir naudinga informacija, paremta patirtimi, įvertinta konkrečiame kontekste, interpretuojama, perduodama, ir yra visuomenės gyvenimo gerovės sąlyga. Nepaisant plataus

žinių apibrėžimo, tokie terminai kaip duomenys, informacija ir žinios yra naudojami kartu. Pažymėtina, kad žinios, žiniomis grįsta ekonomika, žinių visuomenės interpretavimas bei kūrimas pasižymi dideliu (nors ir paslėptu) poveikiu globaliam vystimuisi [12].

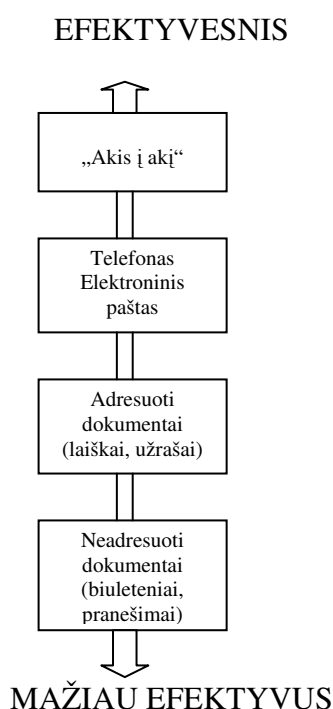
Priklausymas šiuolaikinei visuomenei, gebėjimas būti jos nariu įpareigoja individą dalyvauti pasikeitimo simboliais procese- komunikacijoje, kurios sąvoka yra glaudžiai susijusi su informacija ir žiniomis. Komunikacija – tikslingas ir dinamiškas, atviras ir besiplėtojantis, sudėtingas ir integralus keitimosi informacija, idėjomis, patirtimi bei jausmais procesas, kuris yra veikiamas daugybės teigiamų ir neigiamų veiksnių [72].

Komunikacija yra būtina sąlyga informacijai vartoti, nes padaro informaciją prieinamą. Informacijos paieškos kontekste komunikacija grindžiama dokumentais arba jų pakaitalais, saugomais informacijos paieškos sistemose [3. P. 9- 11].

Komunikacija yra nenutrūkstamas procesas, kurio metu neįmanoma fiksuoti nei komunikacijos pradžios, nei pabaigos. Procesą sudaro ne tik informacijos siuntimas arba siuntimas ir priėmimas, tačiau ir adresato reakcija į siuntėjo informaciją. Efektyvi komunikacija vyksta tuomet, kai žmogus, priimančias informaciją, ją priima tokią, kokia ji buvo perduota.

Komunikacija nėra vienkryptis informacijos srautas: kalbėjimas kažkur ar kažkam dar nereiškia, kad vyksta efektyvi komunikacija. Pastaroji galima tuo atveju, kai komunikacijos pranešimo gavėjas iš tiesų gauna tą informaciją, kurią siuntėjas norėjo perduoti. Pranešimo ignoravimas, netinkamas interpretavimas ar nesupratimas yra veiksmingos komunikacijos priešybė [69. P. 4]. Siekiant atskleisti nagrinėjamą temą, svarbu paminėti komunikacijos kanalų efektyvumo skalę (žr. 2 pav.)

2 pav. Komunikacijos kanalo efektyvumo skalė [9. P. 19]

Kalbant apie Europos Sąjungos informacijos ir komunikacijos procesą, labai aiškiai išryškėja trukdžiai efektyviai komunikacijai. Apie tai bus kalbama vėlesniuose darbo skyriuose.

Komunikacijos efektyvumas (pranešimo turinio tikslumas, operatyvumas) ganėtinai nukenčia, kai ta pati informacija perduodama per kelis asmenis. Tai tampa ypač problematiška organizacijose su daug hierarchinių lygių, nes su kiekvienu lygiu dalis informacijos prarandama. Naudojantis konsultacinės firmos „Organizacijų vystymo centras“ pateikiamu pavyzdžiu (žr. 3 pav.) matyti, kad taip gali nubyreėti net 80 proc. informacijos.

3 pav. Informacijos nubyreėjimas, kai tas pats pranešimas perduodamas žodžiu per penkis hierarchinius lygius [44]

Pranešimas	Turimas informacijos kiekis
Parašytas valdybos	100%
Gautas viceprezidento	63%
Gautas generalinio direktoriaus	56%
Gautas padalinio direktoriaus	40%
Gautas vyr. specialisto	30%

Šis pavyzdys labai tinka apibūdinti šiuolaikinei ES įgyvendinamai komunikacijos strategijai bei Lietuvos valstybinių institucijų vykdomai politikai visuomenės informavimo apie ES atžvilgiu- kuo informacijos teikėjas yra toliau nuo žemiausios informacijos gavėjų grandies, tai yra, visuomenės, tuo gaunamos informacijos kiekis tampa mažesnis, o jos suvokimas- žemesnio lygmens. Todėl bandant priartinti ES institucijas bei jų vykdomas politikas arčiau regionų, pradėtas kurti *Europe Direct* informacijos centrų tinklas, apie kurio vieną iš sudėtinių dalių bus kalbama darbo 2 ir 3 skyriuose.

Galima išskirti penkias bendras komunikacijos kategorijas: dviejų žmonių komunikacija (tarpasmeninė (interpersonalinė)), mažų grupių (grupinė) komunikacija, viešoji komunikacija, komunikacija organizacijos viduje (organizacinė) ir masinė komunikacija. Kai kurie autoriai dar išskiria vidinę (intraasmeninę) komunikaciją, kurios metu pats asmuo formuoja ir suvokia pranešimus (mąstymo, pasirinkimo procesai) bei tarpkultūrinę, kai komunikacija vyksta tarp asmenų ar institucijų, priklausančių skirtingoms kultūroms [39].

Komunikacija tarp dviejų žmonių apibūdinama kaip dviejų žmonių sąveika. Kadangi bendravimas tarp jų vyksta tiesiogiai, abi pusės turi vienodas galimybes būti išgirstos ir turėti atsakomąją reakciją. Ši komunikacija galima tiesioginė (pokalbis) arba naudojant reikiamas komunikacijos priemones ir kanalus (elektroninis paštas).

Pagrindiniai mažos grupės komunikacijos kriterijai- įtrauktų į bendravimą asmenų skaičius (vidutiniškai nuo 3 iki 15), grupės tipas. Tai komunikacija tarp žmonių, kurie yra susieti vieno tikslo, sąveikauja ir įtakoja vienas kitą. Šio tipo komunikavimo metu žmonės gali bendrauti tarpusavyje ar sukurti savo bendravimo stilių.

Kaip kontrastas pirmosioms dvejoms komunikacijos kategorijoms, viešoji komunikacija turi tendenciją į labiau formalizuotą bendravimą. Šiuo atveju bendravimas dažniausiai vyksta didesnėse erdvėse: auditorijose, klasėse, o ne kabinetuose ar kitose mažesnėse patalpose.

Organizacijos komunikacija apima vertikalų ir horizontalų bendravimą.

Šias komunikacijos kategorijas, teikiant visuomenei informaciją apie Europos Sąjungą, savo veikloje taiko ir Telšių Europos informacijos centras- Europe Direct.

Masinė komunikacija vykdoma per visuomenės informavimo priemones ir kanalus. Šiuo atveju į žinios perdavimą ir gavimą įtraukiamas didelis skaičius žmonių, kai pranešimas yra skirtas didelei, anoniminei heterogeniškai (įvairialypei) auditorijai. Dėl šios priežasties lieka nedidelė grįžtamojo ryšio galimybė [42]. Masinė komunikacija nėra labai efektyvi. Ją naudoja Europos Sąjungos institucijos, teikdamos informaciją apie vykdomas politikas bei savo veiklos gaires. Masinės komunikacijos priemonės savo veikloje naudoja ir Telšių EIC- ED. Tačiau, palyginus su ES mastu, jų pasiekia teritorija yra ženkliai mažesnė (Telšių apskritis), o pats informacijos perdavimas žymiai efektyvesnis.

Šiame darbe komunikacija bus nagrinėjama kaip socialinė tikslinė rašytinė bei nerašytinė, tarpasmeninė ir masinė, perduodama, naudojant kuo efektyvesnius komunikacijos perdavimo kanalus.

1.2 Informacija kaip pilietinės visuomenės formavimo veiksnys

Pilietinės visuomenės samprata buvo apibrėžta dar Aristotelio laikais ir reiškė politinę lygių piliečių bendruomenę, dalyvavusią valdyme. Aštuonioliktojo šimtmečio liberalai jau akcentavo skirtumą tarp pilietinės visuomenės ir valstybės [65]. Pilietinė visuomenė- be valstybės ar vyriausybės žinios vystoma žmonių veikla bei institucijų visuma: šeimos, bažnyčios, savanoriškos asociacijos bei socialiniai judėjimai.

Lietuvai pilietinės informacijos problema yra itin aktuali ne tik todėl, kad ji yra demokratinės visuomenės raidos prielaida, bet ir dėl padidėjusio dėmesio pilietinei informacijai Europos Sąjungoje, kur šalia nacionalinės pilietybės egzistuoja ir ES pilietybė.

V. Gudonienės teigimu, pilietinė informacija yra privalomas sandas, nes ji yra pačios pilietybės ar pilietiškumo aspektas [40]. Todėl 2000 m. pradėtas kurti informavimo apie ES ir narystės įtaką Lietuvos ekonominiam, socialiniam, pilietiniam gyvenimui tinklas iš dalies turėjo

atlikti ir šią funkciją: informuojant Lietuvos piliečius apie Europos Sąjungą ir su tuo susijusius klausimus, formuoti politinę ir atsakingą pilietinę visuomenę. Lietuvai ruošiantis stoti į tarptautinę organizaciją, buvo privalu piliečius informuoti apie su naryste ES susijusius pokyčius ekonominiame, socialiniame, kultūriniame, pilietiniame ir politiniame gyvenime, sklaidyti baimes ir nuogąstavimus, sukeltus nepakankamos informacijos apie ES politikas ir valdymą, skatinti diskutuoti šiomis temomis. V. Gudonienė teigia, kad Europos Sąjungoje rekomenduojama skirti pilietinės informacijos poreikius į tokias grupes:

- informacija apie piliečių socialines ir pilietines teises ir saugą;
- informacija, kurios reikia norint dalyvauti demokratiame procese ir garantuoti valstybės institucijų atskaitomybę;
- informacija, kuri leidžia sąmoningai ir kritiškai vertinti pilietinius, socialinius ir politinius valstybės gyvenimo aspektus;
- informacija apie individų pilietinę, politinę ir socialinę atsakomybę.

Atsižvelgiant į tai, kad kiekvienas šalies gyventojas yra ne tik pilietis, bet ir vartotojas, informacijos poreikiai yra suvokiami gana plačiai:

- informacija, padedanti susiorientuoti, kur kreiptis;
- detali informacija apie teises ir atsakomybes;
- struktūrinė informacija apie administracines procedūras ir pilietinį procesą;
- specifinė informacija apie konkrečią individo padėtį;
- kasdieninė informaciją apie socialines bei kitas paslaugas [ten pat].

Informacijos apie ES tinklo veikla Lietuvoje iš esmės yra orientuota į pilietinės visuomenės informacinius poreikius per specialiosios literatūros kaupimą, profesionalią pagalbą, padedant orientotis informacijos sraute, renginių aktualiomis temomis, kurių metu piliečiams suteikiama galimybė tiesiogiai bendrauti su ES ekspertais ir politikais, organizavimą.

Piliečių teisė į informaciją yra užtikrinta įstatymiškai. Pagrindinis Respublikos įstatymas- Lietuvos Konstitucija- akcentuoja: “žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas” [52]. Lietuvoje ši teisė užtikrinta taip pat Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymu: 2 skyriaus 4 straipsnis skelbia, kad “kiekvienas asmuo turi teisę laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus. Ši teisė apima laisvę laikytis savo nuomonės, taip pat įstatymų nustatytais sąlygomis ir tvarka rinkti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas” [53]. Taip pat šis įstatymas numato viešosios informacijos visuomenės informavimo priemonėse pateikimo sąlygas: informacija turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai.

Informavimo apie ES tinklo kūrimo principai buvo tie patys. Tos pačios teisės deklaruojamos ir „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje“: II antraštinės dalies II-71

straipsnis skelbia, kad “kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti savo įsitikinimus, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas<...>“ [70. P. 50].

Stipri ir informuota pilietinė visuomenė neša naudą valstybei, ekonomikai bei didina politinių, pilietinių ir socialinių teisių garantijas, yra vienas iš efektyviausių būdų socialinei atskirčiai mažinti. Norint paskatinti pozityvius pokyčius nepakanka ES reikalavimus atitinkančios įstatyminės bazės, reikia ir atitinkamai pilietiškai motyvuotos gyventojų elgsenos. Kiek aktyvus piliečių dalyvavimas tvarkant visuomenės ir valstybinio gyvenimo reikalus, tiek yra sėkmingas demokratijos vystimasis. Sprendimai priimami demokratiškai, o tam nepakanka vien turėti balso teisę – būtina suvokti esmę, sugebėti dalyvauti diskusijose priimant sprendimą. Demokratija pasiekama glaudžiai tarpusavyje bendradarbiaujant ir aiškinantis iškilusius klausimus bei problemas [64]. Postkomunistinė visuomenė pasmerkta iš viršaus diegti pilietinę visuomenę. Todėl, nors informavimo apie ES tinklas Lietuvoje buvo sukurtas valstybinių institucijų iniciatyva, tačiau vienas iš jo veiklos principų – skatinti pilietiškumą, ugdyti bendruomeniškumą ir atsakomybę, teikti informaciją apie ES piliečių teises, galimybes dalyvauti ES valdyme, stiprinti pasitikėjimą savimi bei organizacijomis, skatinti dalyvauti įvairiose programose bei projektuose su kitomis ES šalimis, taip perimant iš jų gerąją patirtį.

Apibendrinant daugelio autorių mintis apie pilietiškumą ir jo formavimą ir įvertinus išplėtotos informacinės struktūros – Europos informacijos centrų- Europe Direc veiklą, galima teigti, kad ji yra nukreipta žinių visuomenės Lietuvoje formavimui: per turimus informacinius ir organizacinius išteklius realizuojanti gyventojų informacinius poreikius, skatinanti pilietiškumą, demokratiją, dialogą ir vadovavimąsi įstatymu, puoselėjanti tautinį identitetą ir kartu toleruojanti „pasaulinę“ arba „europinę“ pilietybę; žmonių mobilumą studijuojant ar ieškantį darbo bendroje ES erdvėje; žmonių/organizacijų bendradarbiavimą kuriant bendrus projektus, naujų žinių siekimą, kaupimą ir jų sklaidą, ugdanti kritinį mąstymą, gebėjimą dirbti grupėse, bet jausti atsakomybę už savo veiksmus. Šių uždavinių realizavimas bus išsamiau analizuojamas 2 ir 3 šio darbo skyriuose.

2. VISUOMENĖS INFORMAVIMO APIE ES PRIELAIDOS IR STRATEGIJA

Šiame skyriuje nagrinėjamas visuomenės informavimo aktualumas ir jo įtaka Lietuvos piliečių nuomonei apie Europos Sąjungą. Analizuojamos ES plėtimosi ir Lietuvos visuomenės informavimo strategijos bei jų įgyvendinimas Lietuvoje, remiamasi analogiška Švedijos patirtimi, pristatoma kartu su Lietuva į ES įstojusios Latvijos patirtis. Nagrinėjamos dabartinės ES komunikacijos politikos gairės.

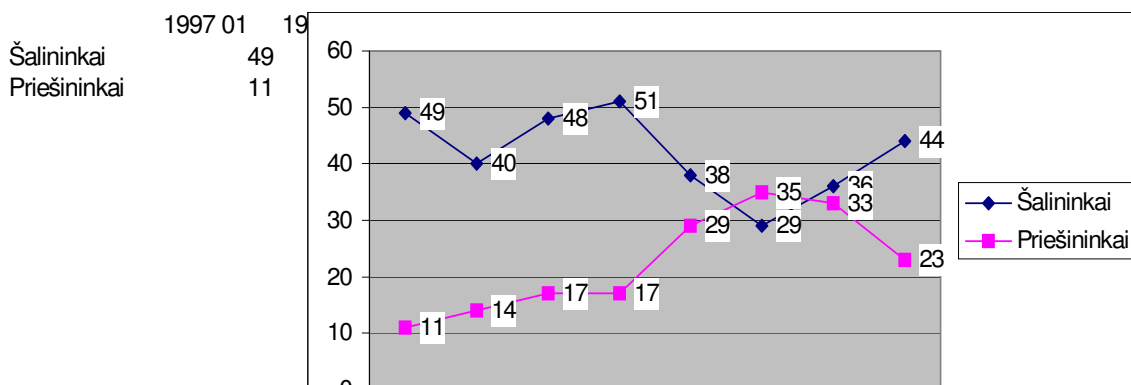
2.1. Visuomenės informavimo aktualumas ir įtaka nuomonei apie ES Lietuvoje

Lietuvai pareiškus norą įstoti į Europos Sąjungą, o ES pareiškus pasirengimą plėstis, natūraliai iškilo būtinybė supažindinti visuomenę su jos laukiamais pokyčiais, suteikti visą reikalingą ir teisingą informaciją. Artėjant ES plėtimuisi, Lietuvai, kaip ir kitoms ES šalims-kandidatėms, teko pradėti ir įsitraukti į iki tol nematytos apimties viešosios diplomatijos, informacijos ir komunikacijos procesus, padėti regionų gyventojams geriau pažinti ES bei integracijos pasekmes – tiek valstybei, tiek kiekvienam piliečiui asmeniškai.

2000 m. gegužės mėn. EK priėmė strategiją, kurios tikslas – patenkinti informacinius poreikius, užmegzti bendrą piliečių dialogą ir išsklaidyti nesusipratimus, susijusius su plėtros proceso idėja – tiek ES narėse, tiek kandidatėse. Buvo pabrėžta informavimo apie ES reikšmė, nes žemyno suvienijimas yra strateginis ES prioritetas, ir jis negali būti paliktas tik derybininkų nuožiūrai, o turi būti aiškinamas plačiam žmonių ratui ir sulaukti jų pritarimo. Komisijos priimta informacijos strategija leido tiek ES narių, tiek kandidačių piliečiams suprasti plėtimosi priežastis, privalumus ir užduotis.

Nuo 1997 metų Lietuvoje reguliariai pradėti vykdyti visuomenės nuomonės apie ES tyrimai taip pat padiktavo būtinybę susirūpinti piliečių informavimu. Eurošalininkų ir europriešininkų skaičiaus dinamikai nemažą reikšmę turėjo jų informuotumas ES srityje. 1997 m. didelę dalį, beveik 40 % apklaustųjų sudarė neapsisprendę gyventojai [60], todėl nuomonės formavimasis viena ar kita linkme turėjo esminės įtakos bendram statistiniam vidurkiui. Tyrimų pradžioje, 1997 m. vasario mėn., buvo fiksuojamas didelis eurošalininkų ir žemas europriešininkų skaičius. Vėliau eurošalininkų dalis ėmė mažėti ir 1999 m. tapo mažesnė už europriešininkų (žr. 4 pav.).

4 pav. Lietuvos gyventojų požiūris į ES, 1997-2000 m. (%) [38, 60]

V. Gaidžio nuomone, tai galėjo lemti keletas diskusijų žiniasklaidoje, kurių metu euroskeptikai (pvz., R. Smetona) aiškiai ir dramatiškai išreiškė susirūpinimą dėl Lietuvos suvereniteto, dėl potencialių imigrantų ir pan. [60]. Tuo tarpu eurošalininkai nesugebėjo su tokia pat vidine stiprybe išsakyti savo argumentų. 1998 m. pradžioje eurošalininkų vėl ėmė daugėti – tai būtų galima paaiškinti žiniasklaidos veikla: per TV buvo pradėta rodyti speciali laida “Europos aikštė”, dienraštyje “Respublika” atsirado savaitinis priedas “Euro Plus”. Tų pačių metų spalį užfiksuotas rekordinis eurošalininkų skaičius gali būti paaiškinamas staigios finansinės krizės Rusijoje pradžia. Nepalankios ES išvados 1998 m. lapkritį apie Lietuvos įstojimo terminus, reikalavimai uždaryti Ignalinos atominę elektrinę, panaikinti mirties bausmę vėl sumažino eurošalininkų skaičių. Šie ir kiti nepopuliarūs sprendimai mažino eurošalininkų gretas: jie pereidavo į neapsisprendusiuosius, o iš pastarųjų – į priešininkus. 1999 m. pabaigoje euroskeptikų dalis viršijo eurošalininkų skaičių. Manoma, kad tai lėmė diskusijos dėl “Mažeikių naftos” privatizavimo. Žiniasklaidoje buvo pateikiami argumentai, kad privatizavimas vyko nuslepiant svarbias ir Lietuvai nenaudingas sąlygas. Nors šį objektą privatizavo amerikiečių kompanija, tačiau dvejonės dėl valdžios žingsnių tikslingumo bei aktualios informacijos nuslėpimo nuo piliečių, atsiliepė ir Lietuvos stojimo į ES klausimui. Apibendrinant galima teigti, kad šiuo atveju Lietuva turėjo unikaliai gerą situaciją, kai iš esmės nebuvo jokios, bent jau viešos, organizuotos ir nuoseklios euroskeptinės organizacijos. Pasak A. Matonio, pavieniai veikėjai- įtakos netekę praeities politikai, pigaus populiarumo besivaikantys kraštutiniai populistai ir fašistuojantys tautininkai- nei turėjo savo svorio visuomenėje, nei galėjo sklandžiai išdėstyti savo argumentus „prieš“ Europą, tokiu būdu neįtakodami visuomenės nuomonės [56. P. 40].

Gyventojai suvokė, kad jie per mažai žino tiek apie pačią ES, tiek apie stojimo į ES sąlygas. 2000 m. balandį palankiai Europos Sąjungos atžvilgiu nusiteikusios visuomenės dalis vėl ėmė smarkiai kilti ir pasiekė 49,4 %. Tai galėjo lemti dvi priežastys :

1. populiarūs Lietuvos politikai pasisakė už Lietuvos integraciją į ES;
2. didėjantys informacijos apie ES srautai: naujos TV ir radijo laidos, straipsniai spaudoje, apskrityse įkurti Europos informacijos centrai [60].

Informacijos apie Lietuvos integracijos į Europos Sąjungą eigą svarbą patvirtino ir vėlesniais metais atlikti tyrimai: 2002 metų gegužės mėn. apklausos duomenys rodo, kad integracijos proceso eiga domisi 68,7 %. Lietuvos piliečių, dauguma iš jų (81,1 %) – turintys aukštąjį išsilavinimą (36, p.31). Daugiau nei pusei respondentų informacijos pakanka, tačiau nemaža dalis – 27 % nurodė, kad jiems trūksta informacijos. Tuo laikotarpiu apie jau beveik 2 metus Lietuvos regionuose veikusius Europos informacijos centrus žinojo 43,3 % respondentų [49. P. 31].

Apibendrinus išanalizuotus duomenis, galima tvirtinti, kad yra aiški koreliacija tarp piliečių nuomonės apie ES ir jų informuotumo šioje srityje.

2.2 Visuomenės informavimo strategija ir jos įgyvendinimas Lietuvoje, Švedijoje ir Latvijoje

1999 m. vasario 6 d. patvirtintos Lietuvos visuomenės informavimo ir švietimo rengiantis narystei ES strategijos tikslas buvo užtikrinti, kad, siekiant narystės ES, būtų teikiama pakankamai informacijos ir kad ji būtų patikima, kad diskusijos dėl narystės vyktų atviroje informacinėje aplinkoje. Buvo siekiama pristatyti ir aiškinti oficialią Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau- LRV) poziciją dėl Lietuvos integracijos į ES, aiškinant narystės naudą ir sąnaudas, jos poveikį šalies gyvenimui. Strategijos vykdytoju paskirtas Europos komiteto prie LRV Visuomenės informavimo skyrius, bendradarbiavimo partneriai– žiniasklaida, EKD, nevyriausybinės organizacijos, privačios struktūros, universitetai, bibliotekos ir kt. Buvo išskelti tokie pagrindiniai Visuomenės informavimo strategijos tikslai [63]:

- pristatyti ir argumentuotai paaiškinti svarbiausius Lietuvos integracijos į ES aspektus;
- sukurti vyriausybinių bei valstybinių informacijos šaltinių bendradarbiavimo struktūrą, padedančią informuoti visuomenę apie ES bei Lietuvos rengiamą narystei ES;

- šviesti visuomenę, kelti jos suinteresuotumą integracijos į ES klausimais, skatinti diskusijas narystės ES tema ir išmokyti visuomenę naudotis ES teikiamomis galimybėmis;
- užtikrinti, kad diskusija dėl narystės ES būtų kuo viešesnė ir grindžiama pakankama bei patikima informacija.

Svarbiausieji strategijos įgyvendinimo etapai pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė

Lietuvos visuomenės informavimo ir švietimo rengiantis narystei ES strategijos etapai [63]

Etapai	Numatyti darbai
Laikotarpis prieš derybas	Lietuvos visuomenė supažindinama su narystės pagrindiniais aspektais bei informuojama apie pačią Europos Sąjungą ir narystės joje įtaką šalies gyvenimui.
Derybos	Intensyvesnis pasirengimo referendumui ir esamos padėties įtvirtinimo periodas vykstant deryboms, kai diskusijai dėl ES būtinas papildomas impulsas ir nauja informacija
Referendumas	Aktyvios kampanijos laikotarpis
Stojimas	Referendumo rezultatų ir narystės poveikio aiškinimas
Laikotarpis po stojimo	Nuolatinis ankstesniašias pastangas papildantis visuomenės informavimo darbas

2000 m. LR Vyriausybė patvirtino atnaujintą Lietuvos pasirengimo narystei ES programos versiją. Programoje buvo kalbama: “Visuomenė informuojama atsižvelgiant į Visuomenės informavimo ir švietimo rengiantis narystei ES strategijoje iškeltus tikslus ir principus, visuomenės poreikius, aktualijas. Ypač daug dėmesio skiriama šioms visuomenės grupėms: žiniasklaidai, visuomenės nuomonės formuotojams, jaunimui ir jaunimui darančioms įtaką interesų grupėms, neapsisprendusiems dėl narystės ir euroskeptikams. Pagrindiniai informacijos šaltiniai, kuriais remiamasi įgyvendinant strategijoje nurodytus tikslus, yra valstybinės institucijos, centrinė ir regioninė žiniasklaida, Europos informacijos centrai, bibliotekos, nevyriausybinės organizacijos, privataus sektoriaus organizacijos.“

Derybų pabaiga dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje 2002 m. gruodžio mėn. ir artėjantis stojimo į ES Sutarties pasirašymas baigė teisinį Lietuvos narystės ES įtvirtinimo etapą. Tačiau artėjančiai šalies narystei buvo reikalingas ir galutinis politinis- pilietinis pritarimas, reikėjo palankaus visuotinio Lietuvos piliečių pritarimo referendume [5. P. 367]

Referendumo kampanija sutapo su trečiuoju visuomenės informavimo etapu, kuriame buvo siekiama supažindinti visuomenę su derybų dėl narystės ES rezultatais, išlaikyti aukštą visuomenės paramos Lietuvos narystei ES ir žinių apie integraciją į ES lygį. Ją veikė prieš kampaniją susiklostę veiksniai: pasitikėjimas Lietuvos institucijomis; teigiama žiniasklaidos pozicija ES atžvilgiu; politikų ir visuomenės veikėjų bendravimas su visuomene jiems aktualiais klausimais; šalyje pripažintų ir gerbiamų autoritetų pozicija; pripažintų ir gerbiamų autoritetų pozicija; referendumai ir jų rezultatai kitose valstybėse.

Atlikusi padėties analizę, įvertinusi galimas problemines sritis (neigiamos narystės pasekmės Lietuvos žemės ūkiui; Lietuvos piliečių emigracija; tautinio identiteto ir suvereniteto praradimas; nacionalinės valiutos praradimas; kainų kilimas; užsienio piliečių verslo kūrimas Lietuvoje; kainų šuolis; žemės pardavimas užsieniečiams), Vyriausybė Europos integracijos komisija 2003 m. patvirtino Visuomenės informavimo rengiantis narystei ES programą.

Visuomenės informavimo programos ilgalaikis tikslas buvo sukurti informacijos tinklo pagrindus. Lietuvos piliečių informavimas apie ES ir narystės poveikį Lietuvos ūkiui buvo pradėtas vykdyti iš abiejų pusių: Europos Sąjungos ir Lietuvos Vyriausybės. Lietuvoje visuomenės informavimo programą vykdė Europos Komisijos Delegacija per 1999 m. kovo 24 d. įsteigtą Europos Sąjungos informacinį centrą (tai buvo pirmasis informavimo apie ES šaltinis ne tik Lietuvoje, bet ir Baltijos šalyse). Pradėjęs savo veiklą Vilniuje, Informacijos centras ją išplėtojo visoje šalyje- 48 Lietuvos miestų ir rajonų viešosiose bibliotekose buvo įrengtos lentynos su leidiniais apie ES. Globodamas šį bibliotekų tinklą, Informacijos centras nuolat jį papildydavo naujais leidiniais, padėdavo jų darbuotojams rasti atsakymus į gyventojams iškilusius klausimus apie ES, rengdavo mokomuosius seminarus. Dauguma šių "ES lentynų" tebeveikia iki šiol. Ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė, 1998 m. reorganizavusi Europos reikalų ministeriją į Europos komitetą prie LRV.

Informaciją apie Lietuvos stojimą į ES skleidė Prezidentūra, Seimas, ministerijos, savivaldybės, žiniasklaida, verslo rėmimo organizacijos, mokslo ir studijų institucijos, bibliotekos, informacijos, švietimo ir kultūros centrai. Taip pat aktyviai tokio pobūdžio informaciją platino ir nevyriausybines organizacijos: Europos namai, Europos judėjimas Lietuvoje, Jaunimas už Euroatlantines organizacijas, Europos integracijos studijų centras ir kt.

Iškilus būtinybei decentralizuoti informacijos apie eurointegraciją sklaidą Lietuvoje, Europos komiteto prie LRV iniciatyva 2000-2002 metais, bendradarbiaujant su Lietuvos apskričių/rajonų bibliotekomis, buvo pradėti kurti Europos informacijos centrai (EIC) apskričių centruose (vėliau reorganizuoti į Europos informacijos centrus- Europe Direct). Šio tinklo sukūrimas, remiantis Suomijos bei Švedijos patirtimi, buvo vienas iš pirmųjų tokio pobūdžio tinklų postkomunistinėse Europos šalyse. EIC steigimas atitiko LR Vyriausybės 1997 – 2000

metų veiklos programoje numatytus tikslus bei Visuomenės informavimo strategijos pagrindinį tikslą- pristatyti ir argumentuotai paaiškinti Lietuvos integracijos į ES svarbiausius aspektus, integracijos naudą šalies ūkiui bei išsamiai supažindinti visuomenę su Vyriausybės pozicija siekiant narystės ES. Visuomenės informavimas buvo vykdomas remiantis principu, kad diskusijos dėl narystės ES būtų kuo viešesnės ir grindžiamos pakankama ir patikima informacija bei vyktų atviroje informacinėje aplinkoje. Regioniniai informacijos apie ES centrai garantavo informacijos prieinamumą visos Lietuvos gyventojams.

Šis procesas nebuvo vienpusis informacijos, kad ir kokia objektyvi ji būtų, teikimas Lietuvos žmonėms. Buvo siekiama skatinti piliečius diskutuoti, išsakyti savo nuomonę, patiems siekti žinių, reikalingų jų profesinei, verslo ar darbo sričiai svarbiais klausimais, kuriems didelę įtaką darys būsima narystė ES. Visuomenės informavimo programos ilgalaikis tikslas buvo sukurti informacijos tinklo pagrindus ir suteikti žinias, kurios bus reikalingos ir įstojus į ES. Daugelis informacinių renginių buvo vykdoma per apskričių centruose įsikūrusius EIC.

Lietuvos pasirengimas narystei ES apėmė daug sričių ir įtakėjo įvairias visuomenės grupes. Išsiplėtus interesų ratui atsirado poreikis kurti specializuotus informacijos centrus (IC): Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje buvo įkurti Europos informacijos centrai verslininkams.

Lietuvoje oficialius Europos Sąjungos dokumentus pradėjo kaupti oficialusis ES dokumentacijos centras Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje, dokumentacijos centrai prie Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto ir Kauno technologijos universiteto.

Siekiant geriau informuoti Lietuvos Respublikos Seimo (LRS) narius, politinių partijų atstovus, valstybės tarnautojus, 2002 m. buvo įkurtas LRS Europos informacijos centras (dabar- Europos informacijos biuras).

Įvertinant visuomenės informavimą, žvelgiant po trejų narystės ES metų, galima teigti, kad neišvengta ir trūkumų bei klaidų. Jau aktyviuoju kampanijos metu, o ypač po Lietuvos tapimo ES nare, pasigirdo nuomonių, kad visuomenės informavimo kampanijai išleistas per didelis kiekis pinigų, kad kampanija vyko perdėm intensyviai, agresyviai: į visuomenės informavimą, jos agitavimą buvo įtraukta Katalikų bažnyčia; daugelis informacinių leidinių, agitacinių plakatų buvo vienpusiški, akcentuojantys tik teigiamas ES puses. Nors ir buvo deklaruojama, kad valstybės pozicija- išklausti ir atsižvelgti į kiekvieno piliečio nuomonę, daugelis „žinios“ perdavėjų renginių metu vengė diskusijų, teikė subjektyvią informaciją, žinodami, jog visuomenės atstovams daugelis ES kuruojamų politikų yra nežinomos. Visuomenės informavimo kampanija 2000- 2003 m. turėjo daugiau propagandinį pobūdį. Šis procesas buvo daugiau vienpusis informacijos teikimas Lietuvos žmonėms. Tačiau, pasak L. Mažylio, kaip rodo Europos šalių politikos praktika, visuomenės informavimo apie Europos

Sjungą kampanija ir agitacinė referendumo kampanija dažniausiai susipina- tos dvi kampanijos, daugiausia dėl valstybių vyriausybių politinių išskaičiavimų, pasidaro viena nuo kitos beveik neatskiriamos organizaciniu ir finansavimo požiūriais [57].

Visuomenės informavimo strategija: Švedijos patirtis. Europos integracijos procesas padarė milžinišką šuolį į priekį 1997 m., kai ES valstybių narių vyriausybės nusprendė imtis naujo plėtros proceso, įtraukiančio šalis, kurios pateikė paraiškas dėl narystės Europos Sąjungoje. Lietuvos informavimo apie ES modelis ir informacinių centrų tinklas buvo kuriami, atsižvelgiant į kitų šalių, jau tapusių ES narėmis, patirtį šioje srityje. Buvo pasiremta Suomijos bei Švedijos, kaip neseniai (1995 metais) prisijungusių prie ES, pavyzdžiu, įvertinant ir šių valstybių padarytas klaidas visuomenės informavimo strategijoje: nuo narystės ES dienos informavimo programa buvo nutraukta, o po kelių metų, didėjant visuomenės poreikiams, vėl atgaivinta.

Be to, 1992 ir 1993 m. Danijos referendumai dėl Maastrichto sutarties iš esmės pakeitė požiūrį į tai, kaip visuomenė turi būti informuojama apie ES reikalus. Švedija viena iš pirmųjų senųjų ES šalių parėmė Lietuvos iniciatyvą steigti Europos informacijos centrus mūsų šalyje. Bendradarbiaujant su Švedijos Eskilstuna Europos informacijos centro darbuotoja Shine MacDonald, dar 2000-ųjų metų pabaigoje Lietuvos Europos informacijos centrų darbuotojos vyko į pažintinę- darbinę kelionę susipažinti su Švedijos informacijos apie ES tinklu bei Švedijos patirtimi, informuojant visuomenę apie Europos Sąjungą. 2001- aisiais metais Švedijos Malmö mieste buvo surengtas tarptautinis seminaras „ES informacija- kiekvienam“, kuriame dalyvavo ir atstovai iš Lietuvos. Savo geranoriškumu, patirtimi Švedija prisidėjo prie Lietuvos informacijos apie ES tinklo kūrimo, darbuotojų įgūdžių formavimo. Dar 1996 m. Švedija Baltijos šalims, siekiančioms narystės ES, skyrė 570 milijonus Švedijos kronų. 1997- 1998 m. parama šioms šalims siekė beveik 1 milijardą Švedijos kronų [71].

Švedijos informacinė kampanija vyko 1992- 1994 m. prieš Švedijos vyriausybei teikiant paraišką dėl narystės Europos Bendrijoms, visuomenės nuomonė dėl narystės buvo palanki. Vadovaujantis pagrindiniu Švedijos viešosios nuomonės apklausos instituto duomenimis (EIFO/ Reseach International), daugiau kaip 60 procentų Švedijos gyventojų buvo „už“ narystę ES. Viešosios nuomonės apklausose klausimas buvo pateikiamas taip: „jeigu šiandien vyktų referendumas dėl narystės (EB), ar Jūs sakytumėte „taip“, ar „ne“? Taip pusė buvo ženkliai didesnė kelerius metus, tačiau visuomenės požiūris greitai pasikeitė į neigiamą pusę. Švedijos visuomenės nuomonė buvo pagrindinis lakmusas nuo tada, kai politinės partijos 1991 m. nusprendė, kad gyventojai savo nuomonę privalo išreikšti referendumo metu po Švedijos darybų dėl narystės ES pabaigos. Jau nuo pat Švedijos pastangų tapti ES nare pradžios šalies vyriausybė

suvokė, kad paraleliai vyks dvejios derybos: vienos su ES/ EB, o kitos- su Švedijos žmonėmis dėl jų pritarimo narystei šiam žūliam, naujam projektui.

Atsižvelgiant į tai, Švedijos Vyriausybė pasiūlė Riksdag (Parlamentui) vykdyti informacinę kampaniją dviem etapais:

1. Per pirmuosius metus (finansinius 1992/93 m.) finansinė pagalba buvo teikiama organizacijoms, kurios norėjo teikti informaciją apie ES bei diskutuoti su visuomene apie integraciją, EB/ ES ir Švedijos paraišką dėl narystės.

Vyriausybė įsteigė savarankišką Delegaciją, vadovaujamą buvusio Centro Partijos Ministro pirmininko Thorbjörn Fälldin, skirstyti lėšas ir teikti finansinę paramą suaugusiųjų švietimui ir nevyriausybinėms organizacijoms. Be Delegacijos, pagrindinė atsakomybės apie informavimą dėl narystės ėmėsi Užsienio reikalų ministerija, kuri, be to, vedė ir koordinavo derybas. Šalia jų buvo planuojama įkurti Informacijos apie ES sekretoriata (vėliau jis buvo įkurtas ir suvaidino svarbų vaidmenį, informuojant švedus apie ES).

2. Per antruosius metus (fiskalinius 1993/94 m.) finansinė parama taip pat buvo skirstoma organizacijoms, siekiančioms teikti informaciją apie ES, turint omenyje artėjančią referendumą. Vyriausybė pasiūlė Riksdag, kad pinigai būtų lygiai padalijami tarp “taip” ir “ne” pusių. Svarbus dėmesys turėjo būti skiriamas vykstančiam derybų procesui.

Nors ir buvo imtasi priemonių plėsti Švedijos gyventojų žinių apie ES ratą, švedai jautėsi neinformuojami ir neįtraukiami į integracijos procesą. 1992 m. Eurobarometro duomenys parodė, kad 7 iš 10 Švedijos piliečių mano, jog jie turi mažai žinių apie ES.

Remiantis šiais duomenimis, jau įsteigtas Sekretoriatas visuomenės informavimo strategijoje akcentavo tris pagrindines veiklos kryptis:

- Esminės, objektyvios ir visapusiškos informacinės medžiagos pateikimas įvairiais lygiais, siekiant, kad ji būtų kuo labiau prieinama.
- Informacijos platinimas per patikimas institucijas, kurias lankytų didelės visuomenės grupės. Informacijos perdavimo tinklas buvo išplėtotas per bibliotekas, mokyklas, suaugusiųjų švietimo asociacijas, NVO ir žiniasklaidą.
- Tiesioginės informacinės tarnybos įkūrimas asmenims, kurie norėtų pateikti jiems aktualius klausimus tiesiogiai; skambučių centrą. Šie centrai dažniausiai buvo įsteigti bibliotekose ir buvo prieinami kiekvienam.

Naudodamas šiuos aukščiau aprašytus kanalus, Sekretoriatas užtikrino išsamių ir visapusiškų faktų apie integraciją prieinamumą visiems Švedijos gyventojams.

Žiūrint į Strategiją šiandien, labai svarbu pažymėti, kad tuo metu dar nebuvo interneto. Šiomis dienomis internatas dar labiau pasitarnautų, skleidžiant informaciją bei palaikant dialogą su visuomene.

Bendradarbiaujančių institucijų pastangų dėka 1994 m. lapkričio mėn. 13 d. vykusio referendumo metu "taip" balsai nusvėrė "ne"- 52, 27 proc. Gyventojų balsavo už Stojimo sutartį ir apie 83 procentai jų dalyvavo referendume.

Referendumo sėkmę Švedijoje garantavo informacijos sklaida gyventojams per tinklus, nes tai buvo visiems šalies gyventojams lengvai pasiekiamą informaciją; tarpinstitucinis bendradarbiavimas; bibliotekos ėmėsi informacijos, kuri buvo nelabai suvokiama, tarnybų vaidmens [66].

Apibendrinant Švedijos patirtį, reikia paminėti, kad informacijos sklaidos per bibliotekas idėja buvo labiausiai inovatyvus projektas, kurio ėmėsi Švedijos vyriausybė. Šio žmoniškųjų išteklių bei materialaus pagrindo dėka bibliotekoje, Švedijai jau tapus ES nare, buvo atidaromi ir informacijos apie ES centrai. Šia patirtimi, kai į visuomenės informavimo apie ES procesą įsijungia bibliotekos, pasinaudojo ir LRV, steigdama panašaus pobūdžio centrus Lietuvoje, formuodama visuomenės informavimo dėl Lietuvos narystės ES strategiją.

Šiuo metu Švedijoje veikia 23 Europe Direct biurai nuo Norrbotten šiaurėje iki Skane pietuose. Pagrindinis Europe Direct centrų tikslas, kaip ir Lietuvoje- skleisti informaciją apie Europos Sąjungą. Tuo pačiu Europos Komisija laukia tinklo nuomonės bei žinių apie Europos regioninio vystymosi politiką.

Daugelis centrų Švedijoje buvo įsteigti 1996- 1997 metais, po Švedijos įstojimo į Europos Sąjungą (tada centrai vadinosi Info Point Europa, ir jų buvo mažiau). 2000- 2001 m. metais, Švedijai jau esant ES nare, ženkliai sumažėjo gyventojų domėjimasis Europos Sąjungos reikalais bei informacija apie ES, todėl tuo metu Švedijos ES informacijos tarnybų pagrindinis tikslas buvo- sugrąžinti domėjimąsi ES politikomis, bendrais ES klausimais, kaip į Info Point Europa veiklą pritraukti kuo daugiau atstovų iš įvairių visuomenės sluoksnių. Nuo 2005 m., Europos Komisijai inicijavus Europe Direct tinklo kūrimą, centrai įsisteigė platesniu mastu. Palyginus su Lietuva, Švedijoje yra daugiau centrų administruojančių institucijų, tokių kaip apskričių tarybos, vietos Ekonomikos bei žemės ūkio organizacijos. Apskričių Tarybos kartu su apskričių administracijomis bei Europos Komisija finansuoja ir centrų veiklą (Europe Direct Vasternorrland, Amal, Gavleborg, Kista ir kt.). Kitų centrų veiklą finansuoja Europos Komisija bei vietos savivaldos institucijos. Pavyzdžiui, Eskilstuna Europos informacijos centro veiklą finansuoja Ekskilstuna savivaldybė, prisidedant Sormlando, Ostergotlando, Vasteras ir Vastmanlando miestams [1]. Dalis centrų, kaip ir Lietuvoje, veikia prie bibliotekų arba bibliotekose [23].

Švedijoje, kaip ir Lietuvoje, centruose galimas priėjimas prie leidinių ir kitos medžiagos apie Europos Sąjungą, tokių kaip oficialūs ES dokumentai, duomenų bazės ir naujienlaiškiai.

Švedai pagal užsakymą teikia informaciją asmenims, kompanijoms ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

Administruojančių institucijų dėka Švedijos Europe Direct centrai racionaliai išdėstyti vietos mastu, ir jie glaudžiai bendradarbiauja su kitais Europos ED tinklo nariais. Europe Direct Švedija veikia ir kaip tiesioginis susisiektimo kanalas su Europos Komisija, Europos Komisijos atstovybe Švedijoje bei Europos Parlamentu.

Centrų veikla Švedijoje apima:

- dalyvavimą projektuose bei jų vykdymą, naudojantis Europos fondais bei patarimų, kaip pildyti paraiškas, kaip rasti partnerių kitose šalyse, teikimą;
- jaunų žmonių į tarp- europinį bendradarbiavimą bei savanorišką veiklą įtraukimą, lankymąsi mokyklose, jaunimo organizacijose ir kt.;
- konferencijų, mokomųjų pratybų bei diskusijų apie svarbiausius bei aktualiausius įvykius Europos Sąjungoje, apie ES fondus bei programas organizavimą;
- aktyvių debatų apie ES ateitį Švedijoje skatinimą;
- pagalbą, stiprinant ryšį tarp Europos Sąjungos ir vietos visuomenės.

Informaciją apie Europos Sąjungą bei Švedijos narystę ES plačiai visuomenei teikia ir Švedijos Parlamento (Riksdag) ES informacijos centras [67].

Dabartinė Švedijos vyriausybė turi aiškų Švedijos- ES politikos santykių suvokimą, kurio tikslas- būti konstruktyviu ir aktyviu partneriu, priimant bendrus iššūkius bei įrodant gyventojams Švedijos narystės ES svarbą [55].

Visuomenės informavimo strategija: Latvija. Analizuojant Latvijos vyriausybės žingsnius visuomenės informavimo apie Europos Sąjungą srityje, reikia prisiminti, kad vis tik Lietuvos informavimo apie ES tinklo sukūrimas buvo pirmasis tokio pobūdžio reiškinys ES- 10 šalyse. Lietuviška patirtimi naudojosi bei informacijos apie ES teikimo įstaigas bandė kurti ir Latvija, tačiau čia centrai nebuvo koordinuojami, administruojami taip, kaip Lietuvoje. Todėl informacijos apie ES teikimas visuomenei iki Latvijos narystės ES rėmėsi daugiau pavienėmis bibliotekų, universitetų bei Europos Komisijos Delegacijos Latvijoje iniciatyvomis.

Padėtis pasikeitė po 2005-ųjų metų Europos Komisijos iniciatyvos kurti bendrą Europe Direct tinklą Europoje. Nors atsirado daugiau institucijų, teikiančių informaciją apie ES Latvijoje, tačiau liko pačios informavimo apie ES struktūros painumas, institucijų funkcijų dubliavimas. Informacijos apie ES tinklui priklausančios institucijos neturi tokios subordinacijos, funkcijų pasidalijimo kaip Lietuvoje.

Šiuo metu Latvijoje veikiančios 9 Europe Direct (toliau- ED) centrai dengia visą Latvijos teritoriją. Kiekvienas iš penkių Latvijos regionų turi mažiausiai po vieną centrą. ED centrus

administruoja įvairios institucijos- viešosios bibliotekos, vietos valdžios institucijos, regioninės nevyriausybines organizacijos.

Latvijos ED veikia kaip tarpinė institucija tarp piliečių ir Europos Sąjungos vietiniame lygmenyje. Tinklo misija:

- teikti informaciją piliečiams, jiems patarti, padėti rasti atsakymus į klausimus apie ES;
- skatinti vietinius ir regioninius debatus apie ED ir jos vykdomas politikas;
- padėti ES institucijoms perduoti aktualią informaciją vietiniame ir regioniniame lygmenyje;
- suteikti visuomenei galimybę išreikšti savo nuomonę ar pateikti klausimus ES institucijoms.

Bandant pagrįsti išsakytą mintį, kad Latvijos informacijos apie ES sistema ganėtinai paini, bus apibūdinamas kiekvienas iš ED, veikiančių Latvijoje:

- Europe Direct informacijos centras **Gulbenes** bibliotekoje (turi ES informavimo padalinius Madonā, Alūksnē) [28];
- **Jelgavas** rajono *Europe Direct* informacijos punktas (EDIP) *veikia nuo 2005 metų gegužės mėn.* ir yra finansuojamas Europos Komisijos bei Jelgavas rajono vietos valdžios institucijų. Centras įsikūręs Jelgavas rajono savivaldybėje kartu su Turizmo informacijos centru [61];
- Europos Komisijos informacijos punktas „EUROPE DIRECT” **Rīgā** veikia Latvijos universiteto bibliotekoje, įkurtas įgyvendinant projektą „e-Eiropa” pagal Europos Komisijos skelbtą konkursą. Šis centras aptarnauja Rygos regioną [18];
- Europos Komisijos finansavimas gautas ir nevyriausybines organizacijos Līvānu fondas "Baltā māja" įsteigti Europe Direct informacijos centrą **Livani** rajone [4];
- Rytinės Latvijos Europe Direct informacijos tarnyba **Rezeknėje** [ten pat];
- Staiceles bendruomenės namai įsteigė Europos Komisijos informacijos punktą Europe Direct **Staicelē** „Mēs Eiropā” [16];
- Tarptautinis bendradarbiavimo centras "Eiromāja" **Talsi**- vykdamt Europe Direct projektą, finansavimas gaunamas iš Dundagas, Laidzes, Lībagu, Valdgaies savivaldos institucijų bei Talsu rajono savivaldybės. „Eiromāja“ Talsi veikia nuo 2000 m., naudodama PHARE programos lėšas. Šis centras, kaip ir daugelis kitų Latvijoje, įsikūręs bibliotekoje [62];
- **Valmieros** Europos informacijos centras Europe Direct veikia Valmieros bibliotekoje bei turi savo informavimo padalinius Valkas rajono, Limbažu ir Cesu bibliotekose bei 118 mažus punktus šių rajonų viešosiose bibliotekose [77];
- Europos Komisijos informacijos centras Europe Direct **Ventspils** įsikūręs Ventspilio bibliotekoje. Šioje srityje biblioteka darbuojasi nuo 1999 metų. Nuo 2005-ųjų metų centro veikla

plētojama pagal Eiropas Komisijas finansuojamą projektą „Eiropas Komisijos informacijos centras- Europe Direct Ventspili“. Centras gauna ir Eiropas Sąjungos informacijos agentūros dalinį finansavimą [18].

Dar viena svarbi institucija, teikianti informaciją apie Europos Sąjungą Latvijoje, bet kartu ir dubliuojanti Europe Direct centrų darbą- Europos Sąjungos informacijos agentūra (toliau- ESIA), prižiūrima Latvijos Ministro pirmininko. Jos veikla pradėta 2005 m. vasario mėn.1 d. Ši agentūra įkurta, siekiant skleisti visuomenei išsamia, tikslia, aktualią bei lengvai pasiekiamą informaciją apie Europos Sąjungą bei Latvijos narystę joje. Be šios veiklos ESIA koordinuoja informacijos visuomenei tiekimą, organizuoja renginius, skirtus socialinėms diskusijoms Latvijos narystės ES klausimais:

- ESIA teikia pasiūlymus visuomenės informavimo apie ES bei Latvijos narystės ES klausimais strategijos formavimui bei koordinuoja šios strategijos įgyvendinimą;
- remdamasi visuomenės informavimo strategija, teikia informaciją šalies piliečiams;
- į informavimo procesą įtraukia suinteresuotus asmenis (pavyzdžiui, lektorius, mokytojus, žiniasklaidos atstovus, bibliotekininkus);
- bendradarbiauja su institucijoms ir organizacijomis, teikiančiomis informaciją apie ES bei Latvijos narystę joje (pavyzdžiui, Latvijos Seimo Europos informacijos centru, Europos Komisijos atstovybe Latvijoje, Europos Parlamento informacijos biuru Latvijoje, nevyriausybiniomis organizacijomis, įvairiais informacijos centrais, valstybinės valdžios institucijomis, privačiais asmenimis);
- organizuoja diskusijas ir kitus renginius apie Latvijos narystę ES;
- renka, sistemina, kataloguoja, atlieka bibliografinius darbus, kaupia ir saugo spausdintą medžiagą, elektronines publikacijas bei kitus dokumentus apie ES ir Latvijos narystę;
- ruošia informacinę medžiagą bei leidinius ES tematika;
- steigia ir koordinuoja Europos Sąjungos informacijos centrus (33 centrai Latvijos bibliotekose);
- bendradarbiaujant su Europos Sąjungos informacijos centrais, Latvijos regionus aprūpina informaciniais leidiniais;
- ruošia lektorius ir kitus suinteresuotus asmenis ES klausimais;
- atlieka visuomenės nuomonės apklausas ir tyrimus [27].

Latvijos Europos Sąjungos informacijos agentūra, jausdama Ministro pirmininko globą, sau prisiima visą, su ES informavimu susijusią, atsakomybę bei funkcijas. Todėl Latvijos Europe Direct informacijos centrai veikia kaip atskira sistema, besiremianti Europos Komisijos atstovybės Latvijoje nubrėžiamomis gairėmis. Remiantis tuo galima teigti, kad Latvijoje trūksta viso visuomenės informavimo apie ES tinklo koordinavimo. O apibendrinant galima teigti, kad

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Visuomenės informavimo strategijos tikslas buvo kuo didesnei daliai Lietuvos piliečių argumentuotai įrodyti tai, kad Lietuvos narystė ES yra realus būdas užtikrinti visuomenės ekonominės ir socialinės gerovės kūrimą. Strategija buvo įgyvendinta, įsteigiant įvairias informavimo tarnybas, leidžiant leidinius, skelbiant informaciją internete, koordinuojant tarnybų veiklą, aiškiai nubrėžiant jų veiklos gaires bei remiantis į priekį pažengusių senųjų ES šalių narių patirtimi bei mokantis iš kitų valstybių narių ar kandidačių padarytų klaidų.

2.3. Dabartinės Europos Sąjungos komunikacijos politikos gairės

Komunikacija tapo svarbia Europos Komisijos ir kitų ES institucijų problema, kai danai balsavo 'nej' dėl Europos Sąjungos Sutarties 1992 metais. Visuomenės kritika ne tik nesuvokiamam Sutarties tekstui, bet ir visai ES struktūrai, politikoms, davė akstiną naujai informacijos ir komunikacijos politikai, paremtai skaidrumu bei atvirumu. Suvokta, kad informacija turi būti skirta ne verslininkams ar studentams, bet apskritai- piliečiams. Tęsiant Danijos Sutarties atmetimo procesą, Prancūzijos tuometinis prezidentas F. Mitterand pasakė: "mes pamiršome kalbėti su žmonėmis" [20].

Keista stebėti, kad ES šalys narės, kurios įgyvendino daugelį ES bendrųjų politikų, menkai pristatinėja jų tikslus ir priemones savo piliečiams. Dėmesio stoka informacijai ir/ar komunikacijai tikriausiai kyla iš ankstyvųjų Europos integracijos metų blogos patirties, kai bendrųjų politikų vystimasis buvo per daug formalus kad sužadintų gyventojų susidomėjimą. Tačiau dabar piliečiai jaučia, kad Sąjunga įtakoja jų gyvenimus ir apgailestauja, kad europinės institucijos bei jų pačių politiniai lyderiai juos palieka be daugumos informacijos. Tokiu būdu jie rodo savo pasipiktinimą susidariusia situacija per Europos rinkimus, referendumus ar visuomenės nuomonės apklausas. Iš tikrųjų informacijos deficitas labiau įtakoja gyventojų atitolimą nuo Europos integracijos procesų labiau negu viešai smerkiamas demokratijos deficitas. Tai gali atsiliepti ir kalbant apie Europos ateitį, kai integracijos procesas yra gilinamas ir apima vis daugiau ekonomikos, socialinių- visuomeninių ir politinių sričių. Informacijos deficitas kelia pavojų integracijos procesams: jeigu gyventojai yra palikti tik tikėti, kad integracijos trūkumai yra didesni negu privalumai, jie gali pradėti spausti savo politinius lyderius, kad jų šalis ar šalys neįsitrauktų į integracijos procesus ar, dar blogiau- visiškai sustabdyti šį reiškinį. To pavyzdys- 2005 m. gegužės 29d. referendumas Prancūzijoje ir 2005 m. birželio 1 d. referendumas Nyderlanduose [59].

Pasak M. Wallström, Europos Komisijos (toliau- EK) viceprezidentės, atsakingos už Institucijų ryšius ir bendravimo strategiją, komunikacija yra tokia svarbi, ir todėl mums skubiai

reikalinga koncentruota į piliečius komunikacijos politika, kuri stiprins Europos demokratiją bei tarnaus jai. Bet siekiant šią viziją paversti tikrove, trūksta kai kurių dalykų. Pirma, nėra oficialaus pripažinimo apie piliečių teisę į informaciją- niekur nėra užfiksuota, kad gyventojai turi teisę į išsamią informaciją ir kad jų balsas privalo būti išgirstas. Antra, Europos politinė kultūra vis dar yra embriono stadijoje- visuomenės informavimo priemonės ir politinės partijos apsiriboja nacionalinėmis problemomis ir atspindi nacionalinius principus. Trečia, turime nepakankami komunikacijos kanalų- tikrų abipusio bendravimo kanalų- tarp piliečių ir politikos formuotojų, nepakankamai erdvės, kur gyventojai galėtų susitikti ir diskutuoti apie ES aktualijas. MacLuhan, šiuolaikinės komunikacijos mokslo tėvas pasakė, kad „media“ yra žinia. Kol Europa neturi bendravimo kanalų („media“ plačiąja prasme), žinios perdavimas nepajudės iš mirties taško.

Informacijos perdavimo kanalų bei erdvės komunikavimui apie Europą sukūrimas yra pagrindinis Europos komunikacijos politikos tikslas. Politikos, kuri gali būti vystoma, tik bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, pilietine visuomene bei visuomenės informavimo priemonėmis [80].

Tačiau link bendros informacijos ir komunikacijos politikos jau einama. Šiomis dienomis kiekviena iš trijų pagrindinių ES institucijų turi priemones bei instrumentus savų informacijos politikų vykdymui. Kad išlaikytų pilną autonomiją, Europos Parlamentas ir Europos Komisija įkūrė tarpinstitucinę informacinę grupę šių politikų koordinavimui. Grupė prižiūri kai kurias bendras informacines kampanijas einamųjų ES reikalų klausimais: euro įvedimo, ES plėtros, diskusijų dėl ES ateities. Tuo tarpu Taryba turi savo atskirą informacijos ir komunikacijos politiką. Bet vis tik Europos Komisija yra pagrindinė informacijos apie ES skleidėja. Net jei tai praktiškai monopolizuoja Bendrijų informaciją, Komisija nėra slapta organizacija ir yra neblogas informacijos tiekėjas. Europos Komisija spausdina Žaliąsias knygas (atspindinčios dokumentus, kviečiančius debatams apie rengiamus pasiūlymus) ir Baltąsias knygas (pagrindinius dokumentus, pateikiančius veiksmų programas). Baltosios knygos paprastai pristato suinteresuotų šalių (organizacijų, asociacijų, institucijų ir kt.) požiūrius nacionaliniu ir Bendrijos lygmeniu dėl Žaliųjų knygų bei Komisijos pasiūlymus ir išvadas. Šios priemonės padeda apsikeisti nuomonėmis tarp Europos Komisijos ir suinteresuotų šalių. Komisijos informavimo politika yra suprojektuota pristatyti Bendrijų teisėkūros skaidrumą bei prieinamumą, kurios tikslas- informuoti gyventojus apie Europos Sąjungos ištakas bei šių dienų iššūkių mastą, įrodyti Europos integracijos teigiamas puses vietos lygmenyje, jos įtaką kasdieniniame gyvenime. Šiam tikslui pasiekti Komisija naudoja keletą instrumentų, tokių kaip:

- Europos Komisijos atstovybės valstybėse narėse, kurios veikia kaip diskusijų bei informacijos perdavimo centrai;

- Europe Direct tarnyba, kuri teikia informaciją visomis ES kalbomis ne tik per centrus ES šalyse, bet ir nemokamu telefono numeriu, elektroniniu paštu, faksu [59].

2005-ųjų liepą Komisija paskelbė veiksmų planą, kuriame nurodyta 50 vidinių praktinių priemonių informavimui tobulinti. Vėliau – 2005 metų spalį – pristatytas vadinamasis „D planas“ (dialogas, diskusijos, demokratija), kurio tikslas – skatinti visuomenę šalies ir Europos mastu diskutuoti apie ES ateitį. Jis skirtas visuomenės pasitikėjimo Europos Sąjunga atkūrimui, tikslesnio informavimo apie Europos Sąjungos veiklą skatinimui [32]. D planas demokratijai, dialogui ir diskusijoms yra išiklausymas į piliečius, kad Europos Sąjunga galėtų veikti atsižvelgdama į jų išsakytus rūpesčius. Šio plano realizavimui 2006 m. buvo nukreipta ir Europos informacijos centrų- Europe Direct veikla Lietuvoje (diskusijų ir kitų renginių organizavimas visuomenėje). Tačiau, nors iniciatyva ir ilgalaikė, LRV, kaip vienos iš EIC- ED veiklą administruojančių, visuomenės informavimo ES srityje gairėse D plano tęstinumo nėra.

Pabrėždama sėkmingos komunikacijos tarp ES ir piliečių svarbą, Europos Komisija 2006 m. vasario mėn. patvirtino *Baltąją knygą dėl Europos komunikacijos politikos*, kurioje dominuoja kvietimas partnerių diskusijoms, kvietimas prisidėti prie EK iniciatyvos bei veikti kartu ES institucijas ir valstybes nares. Baltoji knyga siūlo veikti penkiose pagrindinėse srityse:

- bendrų principų apibrėžimo,
- galių piliečiams suteikimo,
- darbo su visuomenės informavimo priemonėmis ir naujausiomis technologijomis,
- visuomenės nuomonės suvokimo,
- darbo atlikimo drauge.

Baltoji knyga apibrėžia teisę į informaciją ir išsireiškimo laisvę- tai turi būti mūsų pradžios taškas.

Bet komunikacija apima ir kitus svarbius principus: atvirumą, įvairovę ir dalyvavimą. Baltoji knyga siūlo, kad tie principai būtų puoselėjami rėminiame dokumente, pavyzdžiui, „Europos komunikacijos chartijoje arba Europos elgsenos komunikacijos srityje kodekse“.

„Europos Komunikacijos chartija“ visų pirma būtų įrankiu, pripažįstančiu piliečių teisę į išsamią ir objektyvią informaciją. Jis veiktų kaip ir daugelis kitų ES chartijų, kurios apibrėžia jų teises ir viešųjų institucijų ar paslaugų tiekėjų elgseną jų atžvilgiu.

„Europos elgsenos komunikacijos srityje kodeksas“ tiksliai apibrėžtų normas, kuriomis turėtų vadovautis informacijos ir komunikacijos teikimo dalyviai [80].

2007 m. spalio mėn. pradžioje Europos Komisija pristatė pasiūlymus, kuriais siekiama gerinti visuomenės informavimą apie Europos Sąjungą (ES), vadinamąją „Europos komunikacinę partnerystę“ [34].

Pristatydamą naująjį planą EK vicepirmininkė ir institucinių santykių bei komunikacijos strategijos komisarė Margot Wallström sakė: „Eilinis žmogus nežino ES institucijų skirtumų, ir jie jam nerūpi. Žmonės nori rezultatų ir informacijos apie juos. Per daug ilgai mes kaltinome vieni kitus dėl ES komunikacijos spragų. Metas nustoti kaltinti vieniems kitus. Metas dirbti išvien“.

Šis naujasis dokumentas yra 2006 metų paskelbtos Baltosios knygos apžvalga. Šiuo dokumentu ES institucijos, valstybės narės, Europos politinės partijos ir nevyriausybinės organizacijos raginamos dirbti drauge, o suinteresuoti asmenys kviečiami teikti pastabas. Gauta šimtai nuomonių, šiems klausimams išsamiau aptarti suorganizuotos kelios konferencijos. Šis dokumentas – viso to rezultatas. Siekiant gerinti visuomenės informaciją apie ES, Komisija taip pat siūlo plėtoti viešųjų Europos erdvių tinklą Komisijos ir Parlamento biuruose valstybėse narėse, kurti pilietinės visuomenės ryšių punktus Komisijoje, kad nevyriausybinėms organizacijoms būtų sudarytos lengvesnės ir lygiavertiškesnės prieigos galimybės, tobulinti viešosios nuomonės apklausas; taip pat kurti informacijos tinklą internete, siekiant gerinti Europos ir nacionalinių politikų, žurnalistų ir kitų poveikį visuomenės nuomonei darančių asmenų bendravimą [31].

Tačiau, neskaitant visų šių veiksmų bei pastangų, galima pritarti Jan Royall, EK Spaudos ir Komunikacijos Generalinio direktorato atstovui, kuris teigia: “Su didžiule pagarba mūsų visoms komunikacijos pastangoms...mes esame neefektyvūs. Didžiąja dalimi tai susieta su neišmanymu ir abejingumu bei suvokimu, kad “Briuselis” yra negatyvus ir nutolęs. Į informaciją, kurią mes skleidžiame, neįsiklausoma, kadangi ji turi tendenciją į “vienas dydis tinka visiems”: perduodamos informacijos kalba dažniausiai yra paini ir nėra pritaikyta nacionaliniams, regioniniams ar vietos debatams, kuriais visuomenės atstovai jau domisi.” Pagrindinis komunikacijos politikos tikslas yra padėti žmonėms suvokti Europos Sąjungą, jos institucijas bei jų funkcijų pagrįstumą, gilinti piliečių žinias, aiškinant ES darbą, struktūrą ir pasiekimus per dialogą, diskusijas, debatus” [14].

Apibendrinant galima teigti, kad valstybės, kurios dalyvauja integracijos procese, turi turėti bendrą tikslą, sukuriant bendrąją informacijos ir komunikacijos politiką. Tai reiškia, kad, naudojant paprastus žodžius, išdėstyti ES politikų veiksmų priežastis, inertiškumo padarinius bei teigiamas pasekmes visiems suinteresuotiems asmenims, tai yra, tos integracijos dalyviams- ES gyventojams. Tai neturėtų būti propaganda, bet aiški, tiksli informacija, būtina demokratinėje visuomenėje. Pirmenybė turėtų būti teikiama dalykams, kurie įtakoja kasdieninį piliečių gyvenimą, tokiems kaip Europos ateitis bei ES vieta pasaulyje. O EK turėtų inicijuoti naujos bendros komunikacijos politikos sukūrimą su bendrais tikslais, priemonėmis bei daugiapakopiu jos įgyvendinimu europiniu, nacionaliniu vietiniu bei regioniniu lygmeniu.

Bendra Informacijos ir komunikacijos politika turėtų numatyti gaires ES institucijų bei valstybių narių, veikiančių kartu su regionine bei vietos valdžia, bendradarbiavimą, atsižvelgiant į specifinius valstybių ir regionų informacijos poreikius.

Taigi Europos informacijos centrams- Europe Direct tenka svarbi atsakomybė savo veikla prisidėti prie ES priartinimo prie jos piliečių, įgyvendinant kuriamos ES informacijos ir komunikacijos politikos apibrėžiamas užduotis.

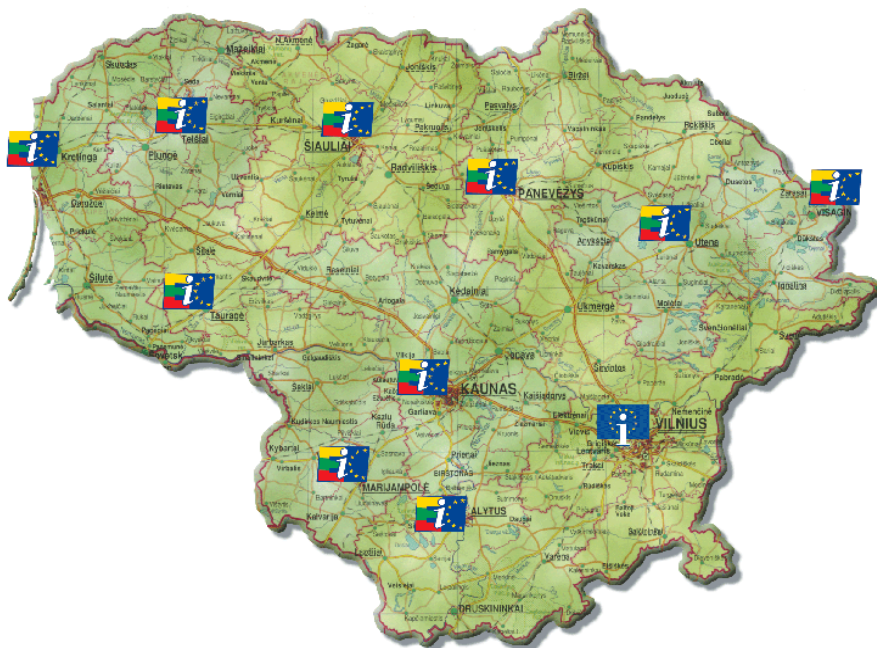
3. TELŠIŲ EUROPOS INFORMACIJOS CENTRO- EUROPE DIRECT VEIKLOS ANALIZĖ IR VERTINIMAS

Šiame skyriuje nagrinėjama Lietuvos Europos informacijos centrų- Europe Direct veikla ir išsamiai analizuojama bei vertinama Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veikla per ES informacijos vartotojų ir jų poreikių dinamikos bei organizacinės veiklos analizę. Nagrinėjami visuomenės nuomonės apie ES tyrimo: socialinio informacijos vartotojo portreto bei nuomonės aktualiausiai ES klausimais, rezultatai.

3.1 Europos informacijos centrų- Europe Direct Lietuvoje tikslai ir veikla

Iškilius būtinybei decentralizuoti informacijos apie eurointegraciją sklaidą Lietuvoje, Europos komiteto prie LRV iniciatyva 2000- 2002 metais (vėliau centrų koordinavimas iš dalies buvo perduotas VšĮ Vertimo, dokumentacijos ir informacijos centrai – toliau VDIC) įsteigti dešimt Europos informacijos centrų (toliau - EIC) (žr. 5 pav.).

5 pav. Europos informacijos centrų tinklas Lietuvoje (iki 2005 m.) [29. P. 9]

Europos informacijos centrų misija buvo kelti turimų žinių apie eurointegraciją Lietuvos regionuose. Regioniniai informacijos apie ES centrai garantavo informacijos prieinamumą visos Lietuvos gyventojams. Centrų tikslai buvo:

- Aiškinti svarbiausius integracijos į ES aspektus;
- Teikti visuomenei objektyvią, tikslią, faktais pagrįstą informaciją apie Lietuvos integraciją į ES bei formuoti teigiamą ES įvaizdį;
- Supažindinti visuomenę su Lietuvos Vyriausybės pozicija siekiant narystės ES;
- Pristatyti derybų dėl narystės ES procesą, derybines pozicijas, narystės pasekmes bei rezultatus;
- Ieškoti naujų informacijos apie ES šaltinių ir platinti gautą informaciją.

Tokiu būdu, norint užsitikrinti Lietuvos gyventojų paramą siekiant narystės ES, visiems visuomenės sluoksniams buvo sudaryta galimybė išsamiai susipažinti su integracijos į ES procesu ir ES kaip organizacija. Pradiniame etape (2000-2001 m.) kaip tikslinės grupės informavimui apie ES buvo išskirta plačioji visuomenė, politikai, viešosios nuomonės formuotojai, politinės institucijos, švietimo sektorius (pradinės, vidurinės, amatų mokyklos, kolegijos, universitetai), vietinė savivalda, žemdirbiai, socialiniai partneriai, pensininkai ir bedarbiai, tautinės mažumos ir žmogaus teisių gynimo asociacijos, nevyriausybines organizacijos ir žiniasklaidos atstovai.

EIC steigimas atitiko LR Vyriausybės 1997 – 2000 metų veiklos programoje numatytus tikslus bei Visuomenės informavimo strategijos pagrindinį tikslą: pristatyti ir argumentuotai paaiškinti Lietuvos integracijos į ES svarbiausius aspektus, integracijos naudą šalies ūkiui bei išsamiai supažindinti visuomenę su Vyriausybės pozicija siekiant narystės ES. Centrai buvo steigiami atsižvelgiant į tai, kad 56,6 % (1999 liepos mėn. duomenys) Lietuvos gyventojų norėjo gauti daugiau informacijos apie ES bei šalies integracijos į ES procesą [38]. Visuomenės informavimas buvo vykdomas remiantis principu, kad diskusijos dėl narystės ES būtų kuo viešesnės ir grindžiamos pakankama ir patikima informacija bei vyktų atviroje informacinėje aplinkoje.

Dalinai pagal Švedijos modelį (žr. 2.2 skyrių) EIC buvo įsteigti apskričių centruose esančiose bibliotekose, nes bibliotekos ir jų tinklas, kaip informacijos perdavimo kanalai, yra prieinami kiekvienam Lietuvos piliečiui; yra garantuojama nemokama internetinė prieiga; bibliotekos turi jau sukaupusias tam tikrą kiekį informacijos apie ES ir Lietuvos integraciją į ES.

EIC buvo įteigti panaudojant PHARE, dvišalę ES šalių narių ambasadų Lietuvoje finansinę pagalbą bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės lėšas (žr. 2 lentelę):

2 lentelė

Europos informacijos centrų tinklo įkūrimas ir finansavimas [29. P. 29, 30]

EIC	Data	Institucija / programa, padėjusi įkurti EIC
Kauno EIC	2000 05 20	Suomijos Respublikos ambasada
Klaipėdos EIC	2000 06 08	Švedijos Karalystės ambasada
Tauragės EIC	2000 07 17	Vokietijos ambasada
Šiaulių EIC	2000 09 15	Vokietijos ambasada
Panevėžio EIC	2000 10 27	PHARE
Alytaus EIC	2000 12 01	PHARE
Marijampolės EIC	2000 12 21	PHARE
Telšių EIC	2001 02 23	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
Utenos EIC	2001 02 09	Italijos Respublikos ambasada
Visagino EIC*	2002 02 01	Didžiosios Britanijos ambasada ir Visagino m.

*Visagino EIC dėl finansavimo problemų buvo uždarytas 2004 m.

Europos informacijos centrų veikla buvo lankytojų konsultavimas informacijos apie ES temomis bei įvairių renginių (seminarų, konferencijų, diskusijų, susitikimų, konkursų, viktorinų, parodų pristatymų ir kt.) organizavimas įvairiems visuomenės sluoksniams ne tik apskrities centruose, bet ir mažesniuose miesteliuose, kaimuose. Nuo pat įkūrimo centrai glaudžiai bendradarbiauja su vietos valdžios institucijomis, žiniasklaida, nevyriausybinėmis organizacijomis, vietos bendruomenėmis. Per visus veiklos metus (nuo 2001 m. pradžios) EIC visoje Lietuvoje apsilankė virš 412 tūkst. besidominčių ar ieškojusių konkrečių atsakymų į jiems rūpimus klausimus narystės ES tematika (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Europos informacijos centrų lankytojų statistika, 2001- 2007 [25]

Metai	Apsilankė su užklausomis	Renginiuose	Iš viso
2001	9506	14861	24 367
2002	8725	34199	42 924
2003	8774	57697	66 471
2004	8947	72120	81 067
2005	8730	85580	94 310
2006	7583	45627	53 210
2007 (iki 11 mėn.)	4875	45476	50 351
Iš viso	57 140	355 560	412 700

Įvertinant faktą, kad į organizuojamus renginius apie narystę ES centrai kvietė įvairių sričių specialistus, renginių metu dalijo leidinius ES temomis, bendradarbiavo su vietos žiniasklaidos atstovais, rengė straipsnius, dalyvavo radijo, TV laidose, jų skleidžiama informacija pasiekė gerokai didesnę žmonių skaičių nei nurodyta lentelėje. Centrų organizuojamų renginių svarbą puikiai atspindi pranešimų žiniasklaidoje skaičius. 2001-2007 metais regioninėje žiniasklaidoje pasirodė 5772 pranešimai, kuriuose minimas EIC- ED arba jo organizuojamas renginys (iš jų 1224 TV laidose ir žiniuose, 1986 radijuje ir 2465 spaudoje bei 97 internete). Vadinasi, per metus vidutiniškai pasirodo po 825 pranešimų, t.y. po 2, 2 pranešimo žiniasklaidoje per dieną tam tikrame Lietuvos regione [25].

Norint profesionaliai tenkinti vartotojų informacinius poreikius, tapo būtina nuolat kelti savo kvalifikaciją. EIC vadovės nuo 2001-2002 m. dalyvavo mokymuose pagal Danijos Europos Instituto ir Europos komiteto prie LRV bendrą projektą "Development of Regional EU Information Capabilities in Lithuania" Lietuvos viešojo administravimo institute, 2001 m. dalyvavo projekte „Study visit to Brussels“, kėlė kvalifikaciją įvairiose darbo kelionėse perimant analogiškų institucijų patirtį Suomijoje, Švedijoje, Danijoje, Prancūzijoje ir kitose ES valstybėse.

Kai kuriuose miestuose EIC netgi subūrė jaunimą ir įsteigė euroklubus. Šių klubų nariai – jaunimas- mokomi informuoti savo bendraamžius apie Lietuvos narystę ES. Tokie euroklubai veikė prie Tauragės EIC ("Salve"), Alytaus EIC ("jEUnix"), Utenos EIC ("Euroklubas"). Šiuo metu „Euroklubas“ ir toliau plėtoja savo veiklą Utenoje.

2001 -2004 m. buvo vykdomas žurnalo „Integracijos žinios“ ir EIC bendras projektas „Aš manau...“. Ši rubrika buvo viena populiariausių žurnale, joje Lietuvos apskričių gyventojus apklaususios EIC vadovės pateikdavo regione gyvenančių žmonių nuomonę įvairiais su Europos Sąjunga bei Lietuvos integracija susijusiais klausimais.

2002 metais sukurta EIC duomenų bazė internete (<http://eic.euro.lt>). Interneto lankytojai čia galėjo rasti informacijos apie kiekvieną EIC, apie artimiausiu metu organizuojamus renginius, skaityti naujienas Lietuvos ir ES tematika. Skaitytojai čia galėjo ir komentuoti EIC organizuotus renginius. Tačiau pagrindinis šios bazės tikslas buvo padėti centrų darbuotojoms susisteminti visą informaciją apie veiklą, naudotis ja kaip vienu pagrindinių darbo įrankių: EIC darbuotojai bazėje pildė ir pildo renginių projektų formas, sąmatas, mėnesio planus, ataskaitas ir t.t. Koordinatoriai - VDIC darbuotojai – toje pačioje bazėje supildytus projektus tvirtina arba komentuoja, gali operatyviai skelbti internete patvirtintų renginių aprašymus.

Nuo 2005 m. pradėjo veikti ir kitas tinklapis www.europedirect.lt, pateikiantis informaciją apie centrus, jų darbuotojus, vykdomus projektus ir kitą veiklą; teikiantis informacija apie ES aktualijas ir naujienas iš Lietuvos, susijusias su naryste ES.

2005 m. gegužės 1 d. Lietuvos Europos informacijos centrai prisijungė prie visoje ES teritorijoje veikiančių informacijų centrų vieningu pavadinimu *Europe Direct* (2005 m. laimėtas Europos Komisijos paskelbtas konkursas Informavimo apie ES tinklo sukūrimui šalyje 2005-2008 metams). Reikia atkreipti dėmesį, kad visoje Europos Sąjungos teritorijoje *Europe Direct* tinklą sudaro 3 panašių veiklų lygmenys:

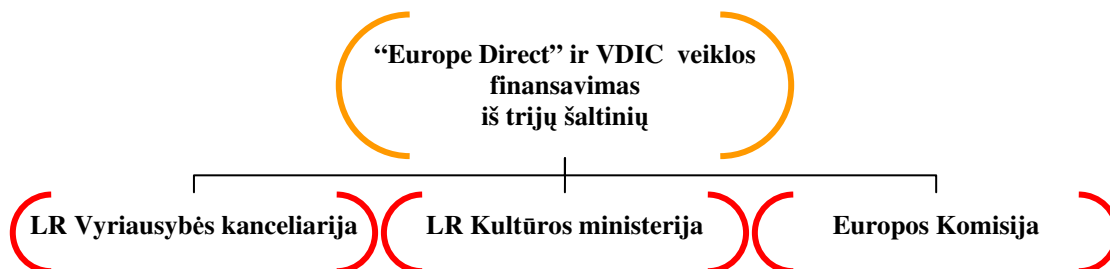
1. Informacijos centrų tinklas (jų Lietuvoje yra 9);
2. Dokumentacijos centrai – jų paskirtis kaupti, teikti akademinę ir plačiajai visuomenei literatūrą apie ES ir ES dokumentus, daugiausiai jie įkuriami universitetuose (jų Lietuvoje - 2);
3. Elektroninio pašto (www.europa.eu/europedirect/) bei telefono linijos paslauga. Europos Komisijos informacine nemokama linija 00 800 6 7 8 9 10 11 (bendras numeris skambinant iš 25 ES valstybių) nacionaline kalba (iš viso-23) teikiami atsakymai į kilusius klausimus apie ES, sudėtingesni klausimai perduodami konkrečios srities ekspertams ar departamentams. 2005 metais iš visų 25 ES valstybių šia linija buvo skambinta 59 953 kartus, elektroniniu paštu buvo pateiktos 43 548 užklausos (daugiausiai apie keliavimą/darbą/studijas kitoje ES šalyje, ES institucijų veiklą, ES ryšius su trečiosiomis šalimis, ES pramonės ir SVV politiką, vartotojų apsaugą, vidaus rinką ir kt.). Iš Lietuvos buvo sulaukta 172 skambučių ir 223 užklausų elektroniniu paštu. Tačiau dažniausiai atsitinka taip, kad Lietuvos gyventojų užklausos peradresuojamos į centrus Lietuvoje [24].

Tačiau, esant ypač didelei informacijos apimčiai apie visus *Europe Direct* tinklo lygmenis ir įvertinant duomenų bei informacijos prieinamumą, pagrindinis dėmesys šiame darbe yra skiriamas **informacijos centrų** tinklo bei vieno iš jo elementų – Telšių Europos informacijos centro-*Europe Direct* veiklos analizei.

Taigi Europos informacijos centrams iš pradžių tapus *Europe Direct* informacijos centrais, vėliau- Europos informacijos centrais- *Europe Direct*, buvo panaikintos panaudos sutartys su Lietuvos apskričių ir miestų savivaldybių bibliotekomis, o centrų koordinavimą visiškai perėmė VšĮ Vertimo, dokumentacijos ir informacijos centras (VDIC). VDIC, kaip ir vertimo centrai Europos bendrijų teisynui *acquis communautaire* vertimui koordinuoti visose ES šalyse - kandidatėse, buvo įsteigtas dar 1996 m. kaip savarankiškas Užsienio reikalų ministerijos padalinys, kuriame pradėjo dirbti 3 darbuotojai. Pagrindinė VDIC funkcija – ES teisės aktų vertimų į lietuvių kalbą autentiškumo tvirtinimas. Vėliau buvo įsteigtas Informacijos padalinys (jam pavestas tuometinių Lietuvos informacijos centrų koordinavimas) bei Leidybos padalinys (ruošiamos ir leidžiamos brošiūros, lankstinukai įvairiomis ES temomis bei iki 2004 rugpjūčio

informacinis leidinys „Integracijos žinios“, šiuo metu leidžiamas tik elektroninėje formoje). 2005 m., prisijungus prie *Europe Direct* tinklo, VDIC finansavimą sudarė 3 šaltiniai (žr. 6 pav.):

6 pav. Vši VDIC ir 9 Europos informacijos centrų- *Europe Direct* finansavimo šaltiniai, 2005

Šiuo metu finansavimas gaunamas tik iš LR Vyriausybės kanceliarijos ir Europos Komisijos.

Po 2004 m. gegužės 1 d. taip pasikeitė informavimo apie ES sistema :

- Europos Komisijos Delegacijai Lietuvoje tapus EK atstovybe, Informacijos centras buvo reformuotas į EK atstovybės dokumentacijos centrą: jo informacinės funkcijos buvo apribotos ir apėmė tik ES dokumentų kaupimą, tvarkymą bei prieinamumo garantavimą visuomenei. 2007 m. centras vėl pradėjo veikti kaip informacijos centras.
- 9 Europos informacijos centrai buvo reformuoti į Europos informacijos centrus- *Europe Direct*– jų funkcijos ir veiklos aprėptis išsiplėtė. Kiekviename Centre buvo įvesta papildoma telefono linija skambinti nemokamu EK telefonu ES klausimais, įrengta internetinė prieiga lankytojams paieškai apie ES, įsteigti vadybininkų etatai. Dalis centrų išsikėlė iš bibliotekų ir tapo atskiromis paslaugas teikiančiomis tarnybomis, koordinuojamomis VDIC. Iš Telšių rajono K. Praniauskaitės viešosios bibliotekos išsikėlė ir Telšių EIC- ED. Tačiau, nors ir išsiplėtė centrų funkcijos, veikla, finansavimas, tačiau dalis centrų, kartais dėl objektyvių, kartais dėl subjektyvių priežasčių, tebėra įsikūrę senosiose patalpose, nepritaikytose tokiai veiklai.
- 2001 m. viešosiose bibliotekose įkurtos 48 „ES lentynos“ Lietuvos miestų ir rajonų bibliotekose išliko ir po Lietuvos įstojimo į ES; nors jų funkcijos liko tos pačios, sumenko jų galimybės teikti rajonų ir miestų gyventojams naujausią literatūrą, informaciją apie ES, dėl jose savanoriškai dirbančių bibliotekininkų pozicijų.
- Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje suburta „Europos komanda“, kurią sudaro Lietuvos regionuose žinomi žmonės, prisidedantys prie informacijos apie ES sklaidos, savo idėjomis, žiniomis padedantys Europos informacijos centrams- *Europe Direct* vykdyti veiklą.

- 2006 m. pabaigoje vėl atnaujinęs savo veiklą Europos Parlamento informacijos biuras. Lietuvos informavimo apie ES sistemą taip pat sudaro:
 - Nuo 2002 m. rugsėjo mėnesio veikiantis LR Seimo Europos informacijos biuras, įkurtas bendradarbiaujant Seimo Europos reikalų komitetui, Europos komitetui prie LRV ir Jungtinės Karalystės ambasada Lietuvoje;
 - Oficialius ES dokumentus kaupia Depozitinis ES leidinių centras nacionalinėje M.Mažvydo bibliotekoje bei du Europos dokumentacijos centrai: Vilniaus universiteto tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute bei Kauno technikos universitete, Europos institute.
 - 3 Europos verslo centrai smulkiam ir vidutiniam verslui buvo įkurti 2001 m. Vilniuje ir Kaune, o 2004 m. - Klaipėdoje, Pramonės, prekybos ir amatų rūmuose.
- Įsijungus į bendrą *Europe Direct* informacijos tinklą ES (jį sudaro 450 centrų), Europos informacijos centrų- *Europe Direct* veiklos strateginiai tikslai ir uždaviniai išliko tokie patys:
 - ✓ Informacijos teikimas gyventojams ir jų konsultavimas;
 - ✓ Gyventojų poreikiams pritaikytų žinių sklaidimas;
 - ✓ Grįžtamojo ryšio palaikymas su Europos Komisija dėl klausimų, išskylančių gyventojams, susijusių su Europos Sąjunga;
 - ✓ Vietinių ir regioninių diskusijų skatinimas bei rėmimas.

Taigi Lietuvai įstojus į ES, visuomenės informavimo aktualumas nesumažėjo (iš dalies palaikant tinklo funkcionavimą buvo pasiremta jau anksčiau į ES įstojusią valstybių bei jų visuomenės informavimo proceso organizavimo patirtimi, pavyzdžiui, Švedijos (žr. 2.2 skyrių). Informavimo apie ES tinklas, nors ir buvo reformuotas, išliko apimdamas visus visuomenės sluoksnius ir visą Lietuvos teritoriją, tapo labiau specializuotas ir pritaikytas visuomenės bei specialistų poreikiams. Lietuvos visuomenės informavimo struktūros, tiek bendro pobūdžio (LR Seimo informacijos biuras, Europos informacijos centrų- *Europe Direct* tinklas, „ES lentynos“ ir kt.), tiek specializuotos (Europos verslo informacijos centrai), ir po Lietuvos įstojimo į ES išliko svarbūs komunikacijos tiltai tarp ES institucijų bei Lietuvos piliečių/organizacijų bei informuojant visuomenę konkrečiais aktualiais ES klausimais: Reformų Sutarties, Sutarties dėl Konstitucijos Europai esmės bei jos ratifikavimo, vieningos valiutos- euro įvedimo, ES plėtros ir pan. 2006 m. rudens Eurobarometro tyrimų duomenimis Lietuva išlaiko itin pozityvų požiūrį į ES: daugumos lietuvių akyse ji turi teigiamą bei geresnį palyginti su vidutinio europiečio įvaizdį, taip pat ji lietuviams dažniau kelia pozityvius ir rečiau negatyvius jausmus nei kitiems ES gyventojams. Duomenys liudija ir apie gana vidutinišką piliečių informuotumo lygį: Lietuvos gyventojai jaučiasi žinantys apie Europos Sąjungą beveik

tiek pat, kiek ir vidutinis europietis. 10 balų skalėje, kur 1 reiškia “visiškai nieko nežinau”, o 10 – “labai daug žinau”, bendras ES gyventojų žinojimo lygmens vidurkis yra 4,2 balo, tuo tarpu Lietuvos gyventojų – 4,1 balo [21].

Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje užsakymu kompanija "TNS Gallup" atliko Lietuvos gyventojų nuomonės apie Europos Sąjungą tyrimą, kuriuo siekta išsiaiškinti, kaip gyventojai vertina Lietuvos narystę ES, ką galvoja apie narystės ES trūkumus ir privalumus, ES skiriamą paramą, euro įvedimą, tautinį identitetą Europos Sąjungoje ir respondentų informuotumą ES klausimais. Tyrimo metu buvo apklausta 1018 respondentų, apklausa buvo vykdoma 2007 m. rugpjūčio 17 – rugsėjo 10 dienomis. Tyrimo metu nustatyta, kad Lietuvos gyventojai palankiai vertina Lietuvos narystę Europos Sąjungoje. Ir 2006 m., ir 2005 m., ir šiais metais, maždaug pusė gyventojų mano, kad narystė Europos Sąjungoje padeda Lietuvoje stiprinti demokratiją. Trečdalis apklaustųjų (30%) nežino, ar narystė ES padeda, ar nepadeda stiprinti demokratijos Lietuvoje. Lietuvos piliečiams pakanka informacijos apie Lietuvą Europos Sąjungoje ir Europos Sąjungą – taip mano 54% respondentų. 39% pageidauja kuo įvairesnės informacijos apie ES, kiti norėtų daugiau žinoti apie galimybę pasinaudoti ES parama (24%), ES ateities reformas (22%) bei apie narystės ES privalumus ir trūkumus (22%) [48]. Analizuojant šių apklausų rezultatus, galima teigti, kad visuomenės pozityviam nusiteikimui ES atžvilgiu didelės įtakos turi tinkamai pasirinkta centrus administruojančios įstaigos VDIC komunikacijos strategija ir darbuotojų kompetencija, o ne Europos Sąjungos institucijų ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės numatomos visuomenės informavimo gairės; atsižvelgiama tik į ES vykdomų politikų aktualijas, naujausius įvykius Europos Sąjungoje.

Informavimo apie ES tinklo veiklos svarbą pagrindžia ir apklausų duomenys. 2000 m. lapkričio mėnesio Visuomeninės nuomonės tyrimo centro „Vilmorus“ atliktos apklausos duomenimis, net 40,1 % Lietuvos gyventojų nepakako teikiamos informacijos apie Europos Sąjungą. Be to, net 49,6 % respondentų savo žinias šioje srityje įvertino atsakymu: “mažai žinau“ („daug žinau“ atsakė 9,0 %. Tik trečdalis (36,6 %) piliečių žinojo, kur ieškoti informacijos apie ES. Apie prieš pusmetį pradėjusius kurtis Europos informacijos centrus jau žinojo apie 16,6 % respondentų (24). Po dvejų metų (2002 metų gegužės mėn. apklausos duomenimis) daugiau nei pusei respondentų informacijos pakako, tačiau nemaža dalis – 27 % nurodė, kad jiems trūksta informacijos. Tuo laikotarpiu apie jau beveik 2 metus Lietuvos regionuose veikusius Europos informacijos centrus žinojo 43,3% respondentų (36, p.143). Šie skaičiai iliustruoja 9 regioninių informacijos centrų reikšmę Lietuvos gyventojų informuotumui apie ES. Tačiau, remiantis šių metų TNS gallup atliktais tyrimais, apie Europos informacijos centrus Europe Direct girdėję yra tik 7% apklaustųjų, o apie šių centrų nemokamą telefono numerį – tik 3% respondentų. Tai mažesnis rezultatas lyginant su 2006 m., kai girdėjusių apie

Europos informacijos centrus buvo 12%. Kadangi Europos informacijos centrų žinomumas yra labai mažas, natūralu, kad naudojimasis šių centrų paslaugomis ir dalyvavimas šių centrų organizuojamuose renginiuose taip pat yra žemas – tik 1% kalbant apie visus Lietuvos gyventojus.

Nereikėtų tiesmukiškai vertinti Europos informacijos centrų- Europe Direct žinomumo visuomenėje rodiklio – gana menko 7%. Pažymėtina, kad pavadinimas *Europe Direct* buvo pristatytas visuomenei tik 2005 m. gegužės mėnesį- tada centrams buvo suteiktas *Europe Direct* informacijos centrų vardas. Praėjus metams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija (LRVK) centrams vėl pakeitė pavadinimą į „Europos informacijos centras- Europe Direct“ remiantis tuo, kad nuo 2000/ 2001 metų šios organizacijos dirbo ir buvo žinomos kaip apskričių Europos informacijos centrai. Be to, daug kas priklauso ir nuo klausimo suformulavimo respondentams- panašaus tyrimo, atliekamo LRVK užsakymu, rezultatai rodo, kad Europos informacijos centrų- Europe Direct žinomumas 2005- 2006 metais visuomenės tarpe svyruoja 12- 13 %.

3.2 Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veiklos vertinimo metodologija

Siekiant įvertinti informacijos apie ES prieinamumą teritoriniu ir visuomenės grupių aprėpimo aspektu nagrinėjama ir vertinama *Europe Direct* tinklo veikla: centrų įkūrimo motyvai ir ypatumai, veiklos organizavimo metodai, orientacija į tikslines grupes ir jų pasiekiamumas, vykdyti bendri projektai, žmoniškųjų išteklių kvalifikacijos tobulinimas, reorganizavimo priežastys bei dabartinės veiklos tikslai.

Vertinant Telšių EIC- ED veiklą, reikia atsižvelgti į tris veiklos būdus:

- ✓ Pasyvųjį
- ✓ Aktyvųjį
- ✓ Atsiskaitomąjį
- **Pasyvusis** apima atsakymus į lankytojų ir visų besidominčiųjų klausimus; reikiamos informacijos suradimą ir pateikimą, kontaktų, šaltinių nurodymą; organizacinės technikos savarankiškai paieškai suteikimą (telefonas palaikyti ryšiui su informacine tarnyba *Europe Direct* Briuselyje, kompiuterinė įranga interneto ryšiu, televizorius); informacijos, leidinių, dokumentų apie ES politiką ir programas platinimą vietos ir regiono mastu; tarpininkavimą ieškant papildomos informacijos; grįžtamojo ryšio apie svarbiausius visuomenės užduodamus klausimus, požiūrius ir pasiūlymus užtikrinimą.

- **Aktyvūs** apima įvairių renginių organizavimą (seminarai, konferencijos, viktorinos, diskusijos, susitikimai, paskaitos, parodos ir t.t.) apskrities centre ir regione; pranešimų spaudai ruošimą, žiniasklaidos informavimą, kvietimą į renginius, bendradarbiavimą su įvairiomis organizacijomis, inicijuojant naujus projektus.
- **Atsiskaitomasis** apima mėnesio, ketvirčio ir metų planų (LRVK, EK ir VDIC), kiekvieno renginio projekto ir sąmatos pateikimą (VDIC tvirtinimui): visi planai, projektai, sąmatos ir ataskaitos talpinamos intranetinėje duomenų bazėje, kurioje vyksta projekto bei sąmatos derinimas, taisymas; atsiskaitymą už kiekvieną renginį duomenų bazėje; specialių formų pildymą bei sąskaitų siuntimą paštu išlaidų renginiui organizuoti apmokėjimui (kartu su ataskaitomis siunčiamos ir spaudos pranešimų kopijas) [75].

Kiekvienas iš šių veiklos būdų bus išsamiai analizuojamas toliau.

Išsamiai ir įvairiapusiškai analizuojama ir vertinama vieno iš *Europe Direct* informacijos centrų tinklo elemento - Telšių Europos informacijos centro- *Europe Direct* veikla. Ji vertinama analizuojant informacijos apie Europos Sąjungą sklaidos Telšių apskrityje efektyvumą ir kokybę 2001 – 2007 (iki spalio mėn. 31 d.) metais. Informacijos sklaidos kokybė nagrinėjama ir vertinama keliais lygmenimis:

- per realizuotus centro lankytojų informacinius įvairių Europos Sąjungos politikų/sričių poreikius: nustatant aktyviausiai Centro paslaugomis besinaudojančią visuomenės grupę (-es), visuomenės socialinių grupių dinamiką nagrinėjamu laikotarpiu bei identifikuojant ES informacijos dominuojančius interesus konkrečiu laikotarpiu ir pagrindžiant jų priežastingumo prielaidas (pasyvūs veiklos būdas);
- per pasiektą auditoriją suorganizuotų renginių metu (įvertinant renginių dalyvių skaičių bei sudėtį, renginių skaičių, kokybę ir relevantiškumą visuomenės informaciniams poreikiams);
- per EIC- ED bendradarbiavimo veiklą su kitomis organizacijomis (aktyvūs veiklos būdas);
- per centro veiklos atsispindėjimo žiniasklaidoje apimtį ir dinamiką (aktyvūs veiklos būdas).

Centro veikla analizuojama remiantis vidiniais organizacijos dokumentais: lankytojų, užklausų registracijos knygomis, mėnesio ataskaitomis, įvykdytų projektų ir renginių ataskaitomis ir kitais dokumentais (remiantis atsiskaitomuoju veiklos būdu). Įvertinama ir asmeninė patirtis: sulaukus informacijos vartotojų tiesioginių/telefonu/elektroniniu paštu atsiliepimų apie vieną ar kitą renginį, jų aktualumą; pageidavimų suorganizuoti panašų renginį dar vienai vartotojų grupei.

Siekiant išsiaiškinti Telšių apskrities gyventojų nuomonę aktualiausiai Europos Sąjungos klausimais ir apibrėžti VDIC Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct statistinio lankytojo socialinį portretą buvo naudoti anketiniai apklausos metodai. Apklausos buvo atliktos 2002, 2003, 2006 ir 2007 metais. 2002, 2003 metų anketinės apklausos buvo skirtos Telšių miesto ir rajono visuomenės atstovų (gimnazijos moksleivių, nevyriausybinių organizacijų atstovų) nuomonės dėl ES tyrimui, Lietuvos, kaip būsimos ES narės, vaidmeniui, būsimiems pokyčiams, baimėms atskleisti (žr. 5; 6 priedą). 2006- 2007 m. vykdytos apklausos metu anketą buvo prašoma užpildyti visų informacijos vartotojų, su užklausomis apsilankiusių centre 2006 m. lapkričio- 2007 m. balandžio mėnesiais bei dalyvių, apsilankiusių dviejų centro organizuotų renginių metu Telšiuose, Mažeikiuose bei Mažeikių raj. Sedos kaimo bendruomenėje. Išplatinta 250 anketų, gautos užpildytos 179 anketos. Klausymą sudarė 16 klausimų (žr. 7 priedą):

1. Uždaro tipo klausimai - siekiant nustatyti demografinius centro lankytojų duomenis: lytį, amžių, socialinę padėtį: išsilavinimą, priklausymą tam tikram socialiniam tipui ir klasei;
2. Pusiau uždaro tipo klausimai - prašant pagrįsti pasirinktą nuomonę arba nurodyti kitas, klausimuose neišskirtas, pasirinktis - klausimai apie Europos Sąjungos ir Lietuvos narystės ES sąlygojamas problemas ir iššūkius;
3. Atviro tipo klausimai- apie ES informacijos aktualumą.

2007 m. gegužės mėnesį buvo vykdoma Plungės gyventojų (praeivių gatvėje) apklausa apie narystės ES pasekmes, naudą regionui, gyventojų buvo prašoma išsakyti pasiūlymus, pageidavimus Europos Sąjungos institucijoms, ypač Europos Komisijai.

3.3 ES informacijos vartotojų bei jų informacinių poreikių dinamika

Telšių apskrityje

Kaip jau minėta ankstesniuose darbo skyriuose, iškilus būtinybei decentralizuoti informacijos apie eurointegraciją bei derybų proceso sklaidą Lietuvoje, Europos komiteto prie LR Vyriausybės iniciatyva 2001 m. vasario 23 d. Telšių rajono Karolinos Praniauskaitės viešojoje bibliotekoje buvo atidarytas paskutinis Lietuvoje apskrities informacijos apie ES centras – Telšių Europos informacijos centras- Europe Direct centras (iki 2005 m. gegužės 3 d. funkcionavęs kitu pavadinimu – Telšių apskrities Europos informacijos centras). Jo veikla apėmė visus Telšių rajonus (žr. 7 pav.).

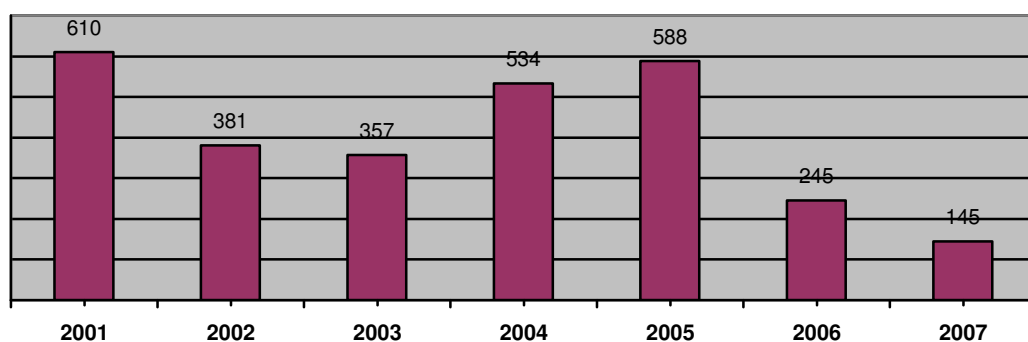
7 pav. Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veiklos teritorinė apimtis

Nuo 2000/ 2001-ųjų metų Lietuvos žmonės turėjo galimybę kiekvieno regiono centre gauti objektyvią ir išsamią informaciją tiesiogiai, paskambinę telefonu ar parašę elektroniniu paštu. Informacinius poreikius padėdavo išpildyti centrų turimas leidinių, video, garso įrašų, aktualių integracinių straipsnių iš spaudos, internetinių nuorodų rodyklės, paieška Lietuvos ir ES elektroninėse bazėse bei kvalifikuotos centrų darbuotojų konsultacijos.

Per septynerius VDIC Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct (toliau- EIC-ED) veiklos metus buvo atsakyta į 2860 su ES bei Lietuvos integracija į ES susijusias užklaudas (žr. 8 pav.).

8 pav. Centro lankytojų užklausių dinamika, 2001-2007 m.

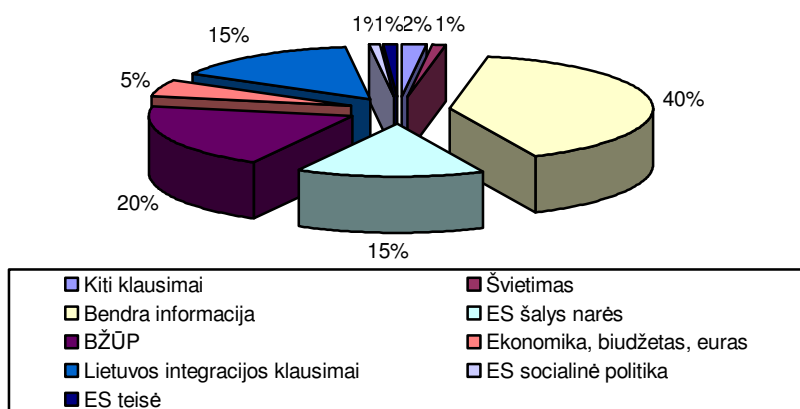

Kaip matoma 8 paveiksle, didžiausio užklausių skaičiaus centras sulaukė 2001-aisiais metais, tik atidarius centrą bei 2004 ir 2005 metais, pasirengimo narystei ES paskutiniaisiais mėnesiais bei pirmaisiais Lietuvos narystės ES metais. Per pastaruosius paskutinius keletą metų užklausių skaičius sumažėjo beveik trigubai- tai sąlygoja sumažėjęs besidominčių naryste skaičius ir bendros ES, Lietuvos komunikacijos politikos nebuvimas. Be to, jei pirmaisiais centro veiklos metais visuomenę labiausiai domino bendrieji klausimai apie ES, valstybes nares, narystės naudą bei finansavimo iš ES fondų galimybes, tai dabar piliečiai ieško atsakymų į sudėtingus, gilius klausimus, reikalaujančius didelės centrų darbuotojų kvalifikacijos bei įvairių šaltinių. Plėtojant visuomenės poreikių temą, ji aptariama detaliau.

Viena iš pagrindinių EIC- ED veiklos funkcijų – besikreipiančių lankytojų informacinis aptarnavimas: pagalba suformuluojant užklausą, reikiamos literatūros paieška (centro leidinių fondą 2007 m. spalio 31 d. sudarė 1013 pavadinimų knygos, brošiūros, vaizdo ir garso medžiaga), konsultavimas, detalesnių kontaktų informacijai rasti nurodymas ir konsultavimas. Remiantis pačios EIC- ED veiklos pradžios – 2001 m. analizės duomenimis, Telšių apskrities gyventojai jau gana aktyviai domėjosi ES procesais: per pirmuosius veiklos metus buvo atsakyta į 610 lankytojų užklausas. Lietuvai rengiantis narystei Europos Sąjungoje, žmonės pradėjo ieškoti prieinamos, lengvai suprantamos informacijos apie ES: įsikūrimo motyvus ir priežastis, veiklos tikslus, plėtros etapus, istoriją ir svarbiausias ES raidos datas, veikiančias institucijas ir jų specifiką bei veiklą. Tokių bendros informacijos apie ES užklausų buvo daugiausiai. Be to, Telšių apskrities gyventojai domėjosi ir Lietuvos integracijos į ES procesu, būsimomis narystės pasekmėmis: derybų skyrių pozicijomis ir eiga, narystės teigiamomis ir neigiamomis pusėmis valstybei bei kiekvieno piliečio gyvenimui (89 užklausos), ES regionine politika (25 užklausos), ekonomika, biudžeto formavimu bei panaudojimu, būsima valiuta – euru (69 užklausos), Lietuvos identiteto išsaugojimu ES (72 užklausos), ūkių išlikimu ir kitais tuo metu jiems aktualiais dalykais. Kiek mažiau lankytojus domino kitos ES vykdomos politikos: muitų politika, prekyba, transportas ir kt. Kai PHARE programa pradėjo teikti finansinę paramą kelti Lietuvos ekonomikai 1992 metais, kai 1998 m. Lietuva pradėjo dalyvauti švietimo programose Leonardo Da Vinči bei Socrates, o nuo 2000 m. šalies žemės ūkis pradėtas modernizuoti SAPARD lėšomis – telšiškių susidomėjimas šiomis programomis, ypač SAPARD lėšų įsisavinimu, tendencingai pradėjo kilti, o dar vėliau, kaip parodys vėlesnių metų EIC- ED duomenų analizė, ši informacija žmonės tapo vis svarbesnė.

2002 m. gautų užklausų sumažėjo- buvo sulaukta ir atsakyta į 381 užklausą. Kaip ir 2001 m. vyrauja bendros užklausos apie ES, jos sudaro daugiau nei trečdalį visų paklausimų (žr. 9 paveikslą).

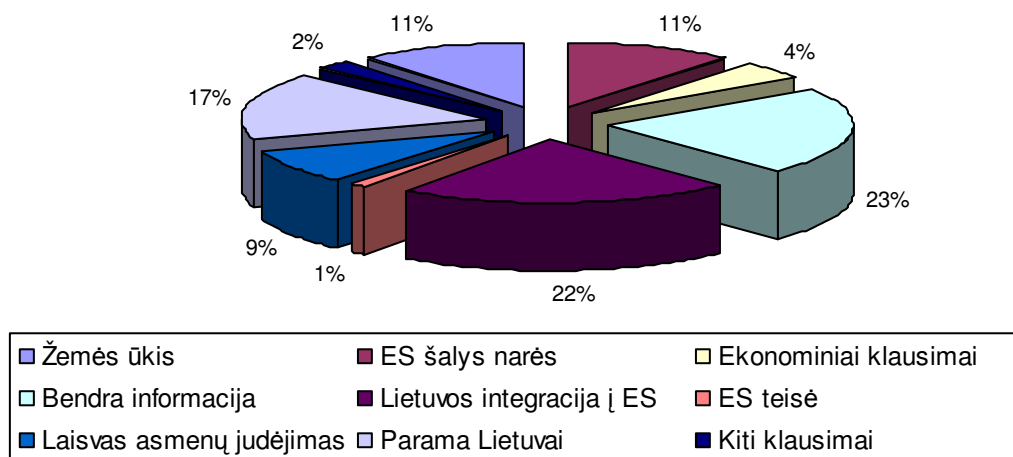
9 pav. Telšių apskrities gyventojų informaciniai interesai, 2002 m.

Tarp kitų interesų išsiskiria domėjimasis ES žemės ūkio politika bei Lietuvos žemės ūkio integracinėmis galimybėmis bei galimais pavojais– šios užklauso sudaro 20%. Tai galima paaiškinti tuo, kad Telšiuose veikė aktyvios žemdirbių organizacijos, veiklą plėtojo ir plėtoja stambūs ūkininkai. 15% Telšių apskrities gyventojų domėjosi Lietuvos ir ES derybų procesu ir su tuo susijusiomis temomis. Pasauliui globalėjant ir Lietuvai integruojantis į ES – mažėja atstumai tarp šalių: tą rodo vis didesnis domėjimasis Europos valstybėmis (15% užklauso): jų kultūra, istorija, turizmo galimybėmis, integracija į ES. ES ekonominiai klausimai Telšių apskrities gyventojų interesų skalėje užėmė menką vietą (5 % užklauso): buvo mažai domimasi ES valstybių-narių ekonominiais rodikliais, euru. Dar mažiau užklauso buvo sulaukiama apie ES švietimo, socialinę politikas bei ES teisę ir direktyvas.

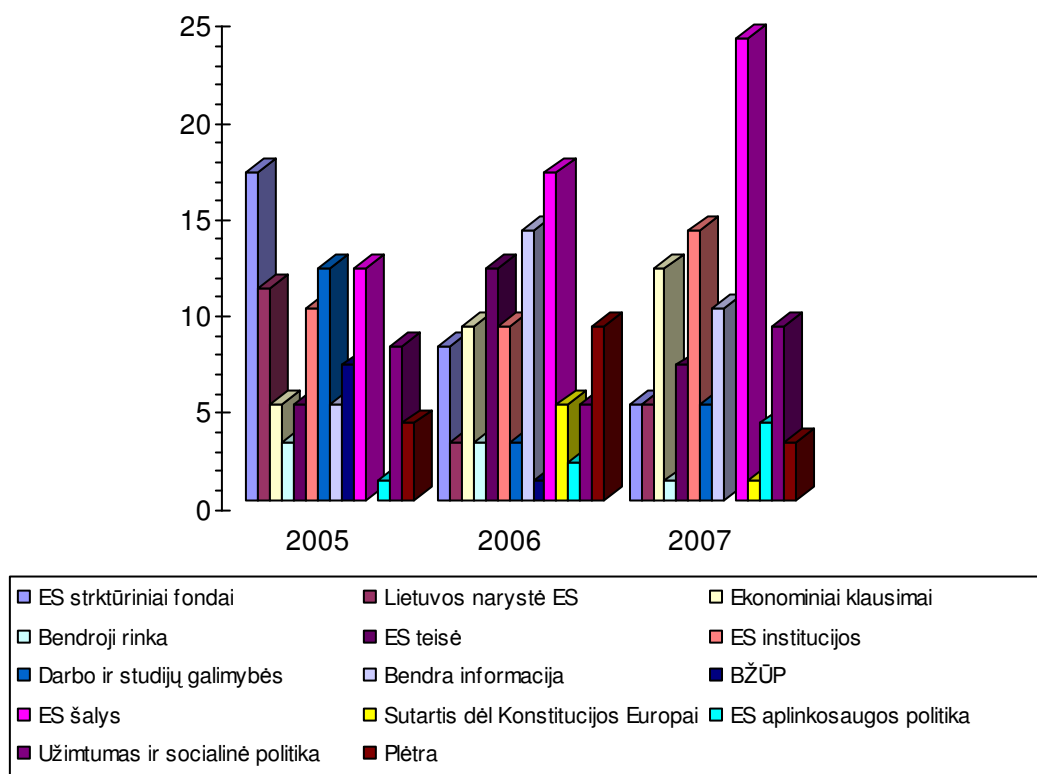
2003 m. deryboms dėl narystės ES įgaunant pagreitį, Lietuvos integracijos į ES klausimai, narystės poveikis Lietuvai tampa vis svarbesni Telšių apskrities gyventojams- jie apima 22 % visų užklauso. Apskritis visuomenės atstovai ir toliau domisi bendraisiais ES klausimais: ES kūrimosi istorija, plėtros etapais, valdymu, politikomis, institucijomis bei jų funkcijomis (23 %). Itin aktualaus derybinio skyriaus „Žemės ūkis“ derybų eiga atsispindi ir centro lankytojų užklauso bei organizuojamuose renginiuose (užklauso sulaukta 11 %). Ne mažiau įdomios ir vertos susidomėjimo temos telšiškių tarpe- Europos Sąjungos finansinė parama, fondai, galimybės jais pasinaudoti (17%) bei ES šalys narės, jų sėkmės istorijos bei pokyčiai, lėmę žmonių gyvenimą po įstojimo į ES (11 %). Telšių apskrities gyventojus ne mažiau domino galimybė gyventi, dirbti ar mokytis ES šalyse (užklauso apie laisvą asmenų judėjimą, kaip galimybę įsidarbinti kitose šalyse Lietuvai įstojus į ES bei socialinius tokio reiškinio aspektus – tai atskira, sparčiai besiformuojanti užklauso grupė, 2003- 2004 m. užėmusi 9 %, o vėlesniais metais gerokai išaugusi.). Didelio susidomėjimo nesulaukė ekonominiai klausimai (4 %) bei Europos Sąjungos teisė ir su ja susiję dokumentai (1 %) (žr. 10 pav.).

10 pav. Telšių apskrities gyventojų informaciniai interesai, 2003- 2004 m.

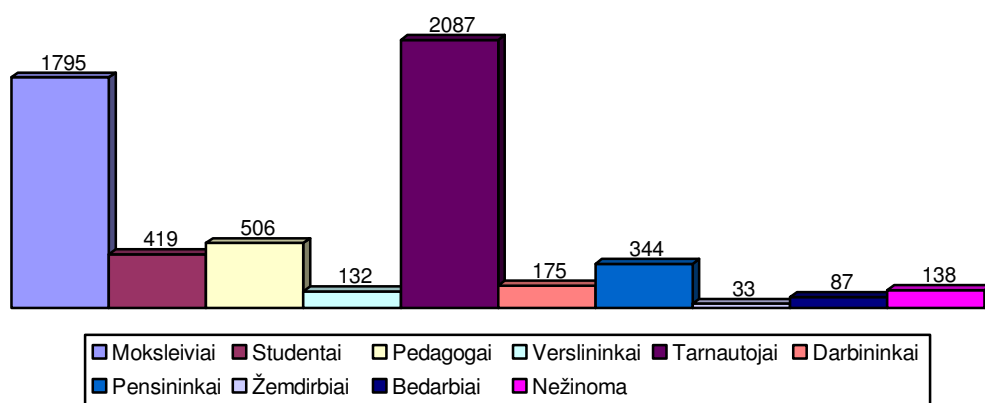
Nagrinėjant per 2005 -2007 m. gautas užklaudas, reikia pažymėti, kad lankytojų interesų ratas smarkiai išsiplėtė, tai greičiausiai lėmė vis didėjantis informuotumo apie ES lygis-žmonėms nebeužtenka pirminės informacijos; pradėta domėtis giliau ir specializuotai. Dominuoja auganti užklausa apie ES aplinkosaugos politiką (nuo 0 ji išaugo iki 4% ir toliau ateityje turės tendenciją didėti dėl ekologinių problemų), užimtumą ir socialinius reikalus (padidėjo 9%), Europos Sąjungos teisę: nuo 1 % 2002, 2003- 2004 m. ji išaugo iki 12 % 2006 m.- tai sąlygojo vis gilesnis Lietuvos teisinės sistemos integravimasis į ES teisę. Telšių apskrities gyventojų tarpe išlieka domėjimasis struktūrine parama, skaidriu jos panaudojimu (svyruoja nuo 5 iki 8%). Nors ryškiai sumažėjo Lietuvos integracijos į ES interesų srautas bei domėjimasis įsidarbinimo, gyvenimo galimybėmis, 2005 m. užklausa šia tema siekė 12 % visų centro gaunamų paklausimų, o šiais metais sumažėjo iki 5 %. Analogiška užklausa dinamika pastebėta ir su klausimais dėl Lietuvos narystės ES pateikimu: 2005 m. apskrities gyventojai dar buvo išsigandę naujos Sąjungos ir domėjosi narystės pasekmėmis (11%), pajautus gyvenimo pagerėjimą, susietą su ES, 2006 m. jų skaičius krito iki 3 %, o 2007 m. vėl pakilo iki 5 % (tai greičiausiai siejama su naująja plėtra, Ukrainos delegacijų vizitais į Telšių apskritį bei diskusijomis dėl Europos ateities). Vėl kyla klausimų apie ES šalis skaičius, tačiau, jei prieš narystę ES bei pirmaisiais narystės metais gyventojai daugiau domėjosi savo naujaisiais kaimynais, jų gyvenimo būdu, tai dabar pasitaiko specifinių klausimų apie šalių ekonominius rodiklius, švietimo, socialinės apsaugos ir kt. sritis, atsakymai į kuriuos reikalauja išsamios informacijos pateikimo (pvz., 2007 m. iki spalio mėn. 31 d. užklausa šia tema sudarė 24 %). Europos Sąjungos institucijos, jų funkcijos, galimybė jose įsidarbinti - tai dar viena aktuali interesų grupė, nagrinėjama laikotarpiu užėmusi 10%, 9% ir 14 % visų užklauskų. Telšiškių užklausa atitinka ES aktualijas nagrinėjama laikotarpiu: atsirado klausimų, susijusių su euro įvedimu, Sutarties dėl Konstitucijos Europai ratifikavimu, plėtra bei kitomis aktualiomis ES temomis (jei 2003- 2004 m. užklauskų apie Sutartį dėl Konstitucijos Europai nebuvo, tai 2006 m. siekė 5 %. Tik pastaraisiais metais tapo aktualios ir temos, susijusios su plėtra: Bulgarijos, Rumunijos priėmimas, Kroatijos ir, ypač Turkijos, būsima narystė (atitinkamai 4 %, 9% ir 3 %). O sumažėjusių užklauskų skaičių (iki 145 per 2007 m.) galima sieti su gerėjančiu ekonominiu pragyvenimo lygiu ir besiformuojančia žinių ekonomika: vis daugiau žmonių įsigijo asmeninius kompiuterius, interneto ryšį, įgijo gebėjimus naudotis informacinėmis technologijomis ir rasti ES teisės aktus tiek lietuvių, tiek kitomis kalbomis savarankiškai (žr. 11 pav.).

11 pav. Telšių apskrities gyventojų informacinių interesų dinamika, 2005-2007 m. (%)

Per daugiau nei 7 Telšių EIC- ED veiklos metus jame apsilankė 5716 lankytojai. 2005 m., centru persikėlus į gerai matomas, kiekvienam asmeniui prieinamas naujas patalpas, centro lankytojų skaičius išaugo beveik dvigubai, lyginant su 2003- 2004 metais (žr. 10 pav.). Didžiąją daugumą (net 36,5 % arba 2087 lankytojai) sudarė įvairių sričių įstaigų bei organizacijų tarnautojai: inžinieriai, ekonomistai, socialinės, kultūrinės sferos darbuotojai, valstybės tarnautojai ir kt., ieškoję reikalingos specifinės informacijos savo darbinei veiklai, jaučiantys pareigą daugiau žinoti apie besikeičiančią aplinką. Kita didelė apsilankusiųjų dalis- Telšių apskrities bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviai, dažnai kartu su savo mokytojais ateinantys išklaudyti pamokų apie Europos Sąjungą, dalyvaujantys įvairiuose projektuose (moksleivių apsilankymų skaičius sudaro 31 % nuo visų apsilankymų centre skaičiaus). O apsilankantys savarankiškai ieškojo pradinės bendros informacijos apie Europos Sąjungą (istoriją, narystės privalumus ir trūkumus, institucijas, plėtrą) ir Lietuvos integraciją (žr. 12 pav.).

12 pav. Sociologinis centro lankytojų pasiskirstymas, 2001-2007 m.

Kita svarbi visuomenės grupė- pedagogai, besidomintys naujienomis pasaulyje, ES, Lietuvoje- 506 pedagogams buvo padėta pasiruošti istorijos, kalbų, pilietinio ugdymo ar geografijos pamokoms. Nemažą centro lankytojų dalį sudarė studentai, besirengiantys referatams, kursiniams, bakalauro, magistro darbams, pristatymams, seminarams, paskaitoms ir koliokviumams. Pažymėtina, kad studentai dažniausiai pageidavo išsamios, gilios, analitinės, išliekamąją vertę turinčios naujausios įvairių ūkio sričių informacijos (jie sudarė 7, 3%). Nagrinėjamu laikotarpiu centre apsilankė 344 pensininkai, besidomintys ne tik socialinės apsaugos pasikeitimais, Lietuvai įstojus į ES, bet ir aktualiausiais atitinkamo laikotarpio įvykiais: Lietuvos derybomis dėl narystės ES, Lietuvos atstovavimu ES institucijose, ES Struktūrinių fondų panaudojimu, euro įvedimu Lietuvoje, ES ateitimi ir pan. klausimais. Reikia pažymėti, kad centrui užmezgus glaudžius ryšius su Telšių Trečiojo amžiaus universitetu, senjorų, apsilankančių Telšių EIC- ED, ženkliai padidėjo. Į centrą užsuka ir darbininkai (175 asmenys), ieškantys informacijos apie savo teises, ES socialinę politiką bei tendencijas Lietuvoje, verslininkai (2,3 % visų besikreipiančiųjų) , bedarbiai (viso- 87), ieškantys darbo ES šalyse bei pageidaujantys išsamiau susipažinti su kai kurių šalių darbo rinka, bei 138 savo socialinės padėties nurodyti nenorėję asmenys.

Apibendrinant galima teigti, kad per beveik septynerius veiklos metus pasiekta ženklų Telšių apskrities gyventojų informavimo ES temomis rezultatų: apsilankiusiems 5716 vartotojams (daugiausiai- tarnautojams) padėti surasti 2860 atsakymai į jiems rūpimus klausimus susietus su informacija apie Europos Sąjungą bei Lietuvos integracija į ES užklausoms. Reikia paminėti, kad likusi vartotojų dalis apsilanko centre rengiamuose susitikimuose, įvairių aktualijų aptarimui, bendradarbiavimo ryšių palaikymui. Tačiau, nežiūrint to, viena iš pagrindinių EIC- ED veiklos sričių- atsakymų į informacines užklausas bei jų temų dinamika kito atitinkamai aktualiems konkrečiau laikotarpio klausimams: pirmaisiais centro veiklos metais piliečius domino bendra informacija apie ES (jos įsikūrimo istorija, institucijos), Lietuvos integracijos į

ES procesas, derybų eiga, Lietuvos narystės ES privalumai ir trūkumai. Vėliau ženkliai išryškėjo interesai apie ES struktūrinių fondų panaudojimo galimybes Lietuvoje bei ES vykdomas politikas, Europos ateitį. Visu nagrinėjamu laikotarpiu telšiškiams aktuali išliko informacija apie ES šalis (pradžioje- apie kultūrą, gyvenimo būdą, gyventojus ir kt., vėliau- apie švietimo, mokesčių, biudžeto formavimo patirtį ir sistemas), galimybė gyventi, mokytis ir studijuoti Europos Sąjungos šalyse bei Lietuvos narystė ES ir jos pasekmės.

3.4 Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct organizacinės veiklos vertinimas

Renginių organizavimas – tai priemonė pasiekti įvairių interesų auditoriją, nelaukiant, kol žmonės su konkrečia užklausa ateis į centrą ieškoti informacijos. Siekiant patenkinti žmonių informacinius poreikius į diskusijas, seminarus, susitikimus su piliečiais ir kt. renginius buvo kviečiami kompetentingi ES teisės, politikos ar ekonomikos specialistai, populiarūs politikai ar diplomatai. Gyventojai turėjo galimybę tiesiogiai su jais pabendrauti, išgirsti argumentuotą nuomonę bei atsakymus į savo klausimus. 2001-2007 metais (iki spalio mėn.31 d.) EIC- ED Telšiuose bei Telšių apskrityje tikslinėms auditorijoms ir plačiajai visuomenei suorganizavo 213 renginius (žr. 4 lentelę): paskaitas, seminarus, diskusijas, konferencijas, akcijas, knygų pristatymus, leidinių ar dailės kūrinių parodas, viktorinas, konkursus, spaudos konferencijas ir kt. renginius, kuriuose apsilankė 25511 asmuo.

4 lentelė

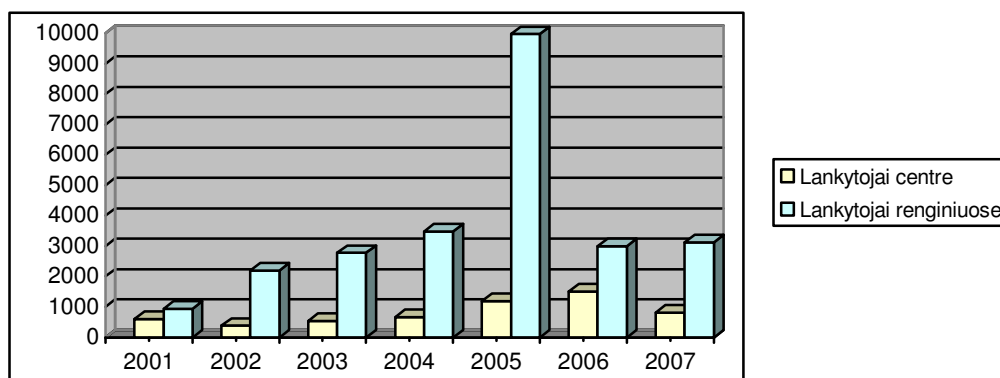
Centro renginių skaičius, 2001- 2007 m.

Metai	Renginių skaičius
2001	21
2002	27
2003	31
2004	33
2005	47
2006	33
2007 (iki 10 31)	21
Viso	213

Analizuojant centro veiklą pastebėta, kad informacinių užklausių dinamika kito nevienodai: 2001 metais siekė 610 užklausių, 2003 m. sumažėjo beveik dvigubai, 2004/ 2005 m.

kilo, o 2006 ir, šiais, 2007 m., vėl pradėjo ženkliai mažėti (žr. 8 pav.). Šį faktą galėjo sąlygoti ir plėtėjantis informacijos apie ES šaltinių ratas, ir žmonių gebėjimas savarankiškai rasti reikiamą informaciją internete. Tačiau Telšių EIC- ED veikla neapsiriboja vien tik užklausų paieška ir konsultavimu. Reikia akcentuoti, kad žmonių skaičius, dalyvaujančių centro organizuojamuose renginiuose, svyruoja: nuo centro įkūrimo iki 2005 m. didėjo, o nuo 2006 m. pradėjo mažėti (žr. 13 pav.).

13 pav. Gyventojų, apsilankiusių centre užklausomis ir apsilankiusių renginiuose, santykis, 2001-2007 m.

Pats pirmasis, tuomet dar Telšių apskrities Europos informacijos centro, organizuotas renginys- oficialus centro atidarymas 2001 m. vasario 23 d., kuriame dalyvavo tuometiniai LR Ministras Pirmininkas R. Paksas, LR Finansų ministras J. Lioginas, vyriausias derybininkas su Europos Sąjunga P. Auštrevičius, Telšių apskrities viršininko administracijos, Telšių savivaldos atstovai. Atidarymo proga Telšių Žemaitės dramos teatre vyko nemokamas vaikų ir jaunimo studijos „Savi“ spektaklis miesto visuomenei. Per pirmuosius centro veiklos metus buvo suorganizuotas A. Paleckio knygos „Ties Europos greitkeliais“ pristatymas, kartu su Austrijos respublikos ambasada, Telšių apskrities viršininko administracija surengta konferencija žemės ūkio darbuotojams, kurioje narystės patirtimi dalijosi lektorai iš Austrijos, vyko rajono moksleivių konkursas „Ką žinai apie Austriją ir Europos Sąjungą?“, konferencija Europos kalbų metams pažymėti ir eilė kitų renginių. Centro veikla buvo pristatyta apskrities visuomenei, tikslinėms gyventojų grupėms, Telšių apskrities bei rajono valdžios institucijų atstovams, verslo, žemdirbių, nevyriausybinų organizacijų nariams, apskrities mokykloms.

2001- 2007 m. laikotarpiu centro iniciatyva arba bendradarbiaujant su kitomis įstaigomis bei organizacijomis buvo surengta:

- **42 paskaitos- diskusijos** (paskaitas įvairiomis visuomenei aktualiomis temomis ES klausimais skaitė įvairių sričių ekspertai, visuomenei gerai žinomi žmonės, Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojai);
- **21** fotografijų, plakatų, knygų, karikatūrų, piešinių, meno kūrinių **paroda**;
- **24 seminarai** įvairioms tikslinėms grupėms ir plačiai visuomenei;
- **5 konferencijos**;
- **4 forumai**;
- **25 akcijos bei šventės** svarbioms ES datoms ar įvykiams pažymėti Telšių apskrities plačiai visuomenei;
- **92 kiti renginiai**: 5 konkursai, 21 pamoka moksleiviams, 4 popietės, 8 mokymų projektai, 6 renginiai vasaros stovyklose, 4 knygų pristatymai, 26 susitikimai, 17 pasitarimų, 1 tarpmokyklinis LIK'as ES tematika (žr. 5 lentelę).

Bendro pobūdžio (apie ES susikūrimo motyvus, istoriją, svarbiausias sutartis, politikos sritis, institucijas, plėtrą, aktualiausius įvykius) ar teminės (apie ES vartojamas kalbas, studijų ES šalyse galimybes, rinkimus į Europos Parlamentą bei jo funkcijas, prisijungimą prie euro zonos, Šengeno erdvės, globalizacijos problemas, Sutartį dėl Konstitucijos Europai ir kt.) **paskaitos-diskusijos** vyko tiek tuo metu Telšių K. Praniauskaitės viešojoje bibliotekoje įsikūrusiame centre, tiek kitose įstaigose bei organizacijose. Paskaitų- diskusijų tikslinės grupės: vyresniųjų klasių moksleiviai ir pedagogai, studentai, kaimo bendruomenių atstovai, bedarbiai, nevyriausybinė organizacijų atstovai. Per daugiau nei 7 centro veiklos metus paskaitos skaitytos Telšių raj. Luokės, Kaunatavos, Mažeikių raj. Sedos kaimo bendruomenių nariams, Telšių raj. pedagogams, Mažeikių, Plungės, Telšių bibliotekininkams, Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto, Žemaitijos kolegijos, Klaipėdos socialinių mokslų kolegijos Telšių skyriaus studentams, Telšių Trečiojo amžiaus universiteto klausytojams, bedarbiams, asocijuotų verslo struktūrų nariams, žemės ūkio darbuotojams ir kt.

Iš 21 centro paruoštos **parodos** meniškumu, atraktyvumu, nuotaikingumu ir informatyvumu išsiskyrė karikatūrų parodos „Su šypsena – apie Lietuvą ir Europos Sąjungą“, „Labas! Kalba Europa“, kartu su Europos Tarybos informacijos biuru surengta paroda „Europos menas: Europos Tarybos organizuotų parodų plakatai“. Parengtos informatyvios leidinių parodos dažnai buvo skiriamos ES šalių narių pažinimui arba siekiant atkreipti dėmesį į ES pirmininkaujančios valstybės tikslus, tai: „Vakarinis Europos pakraštys- Portugalija“, „Prieš Jus – Didžioji Britanija“, „Sena pažįstama- Austrija“ „Susipažinkite – Liuksemburgas“ ir kt. Atitinkamoms Lietuvos – ES aktualijoms pažymėti buvo parengtos parodos: „Lietuvos narystės Europos Taryboje dešimtmetis“, „Linkėjimai Lietuvai ir Europos Sąjungai“, „Kalbos mus sujungia“, „Konstitucija Europai: informacija Lietuvos piliečiui“, „Šalys, atvėrusios sienas:

Jungtinė Karalystė, Airija, Švedija“, „Struktūriniai fondai ir ES parama Lietuvai“ ir kt. Parodos buvo rengiamos ir eksponuojamos ne tik Telšių K. Praniauskaitės viešojoje bibliotekoje, bet ir Telšių Parodų salėje, Telšių rajono gyvenvietėse.

2001-2007 metų laikotarpiu buvo suorganizuoti 24 **seminarai** įvairioms visuomenės grupėms. Surengtų seminarų temos atitiko to meto aktualijas, seminarai buvo skirti išsamiai susipažinti su konkrečiomis ES programomis ar dalyvavimo jose patirtimi pavyzdžiui, 2001 m. įvykęs seminarų ciklas „Kaimas pasirinkimo kryžkelėje“ Telšiuose, Mažeikių raj. Sedoje, Plungėje, Rietavo savivaldybės Medingėnų seniūnijoje buvo surengtas atsakyti į itin rūpimus kaimo žmonėms klausimus (žr. 2 priedą), 2002 m. organizuotas seminaras „Europos Sąjungos programa „Jaunimas“ skatino iniciatyvų jaunimą dalyvauti ES finansuojamose programose, 2003 m. bedarbiams surengtas seminaras „Įsidarbinimo galimybės ES“, 2006 m. vykusio seminaro metu buvo pristatinėjamos galimybės kaimo bendruomenėms ir kt. Lietuvai siekiant narystės ES, labai populiarūs buvo išvažiuojamieji seminarai, aiškinantys Lietuvos-ES derybų eigą, pasiektus rezultatus ir jų įtaką Lietuvos ūkiui. Išvažiuojamųjų seminarų tikslinės grupės buvo: seniūnijų ir bendruomenės atstovai, vyresniųjų klasių moksleiviai bei pedagogai, kultūros darbuotojai, plačioji visuomenė. Šių seminarų metu apsilankyta visuose apskrities rajonuose bei daugelyje miestelių: Platieliuose, Žemaičių Kalvarijoje, Varniuose, Rietave, Mažeikiuose ir kt.

Apimtimi išsiskyrė 2003 m. lapkričio 14 d. Telšių V. Borisevičiaus katalikiškoje gimnazijoje suorganizuotas visos dienos seminaras-paroda „Europos Socrates/Comenius programa ir projektai Telšių apskrityje“, skirtas pristatyti šios programos rėmuose Telšių apskrities mokyklų vykdytų projektų rezultatus bei paskatinti joje dalyvauti dar nedalyvavusias mokyklas. Jame pranešimus skaitė ir savo projektinę veiklą vertino ne tik projektuose puikių rezultatų pasiekusių mokyklų pedagogai ir moksleiviai, Lietuvą Briuselyje tarptautiniame Socrates renginyje atstovavusi Plungės akademiko A. Jucio pagrindinės mokyklos delegacija, bet buvo pristatytos ir šios programos galimybės naujiems dalyviams (žr. 2 priedą).

2001- 2007 metų laikotarpyje Telšių EIC- ED suorganizavo 5 **konferencijas**:

1. Kartu su Austrijos respublikos ambasada bei Telšių apskrities viršininko administracija surengta konferencija Telšių apskrities žemės ūkio darbuotojams, kurioje narystės patirtimi, iškilusiomis problemomis prieš narystę ir po jos dalinasi lektoriai iš Austrijos (apibendrinami savo viešnagę Lietuvoje jie išleido ir pristatė ne tik Telšių, bet ir Austrijos visuomenei specialų leidinį) (2001 m.) (žr. 1 priedą).
2. Europos kalbos metams paminėti skirta konferencija Telšių rajono bei apskrities pedagogams, pristačiusi ES politiką kalbų mokymosi klausimais, dalyvavimą tarptautiniuose projektuose, skatinančiuose kalbų mokymąsi, supažindinusi su renginiais, vykšančiais Lietuvoje, Europos kalbų metams pažymėti (2001 m.).

3. Konferencija "NVO Europoje, Lietuvoje, Telšiuose: sąveika su valdžios institucijomis", skirta Telšių raj. nevyriausybinių organizacijų atstovams, kurios metu NVO atstovai diskutavo apie nevyriausybinių organizacijų galimybes Europoje, Lietuvoje, Telšiuose. Pranešimus skaitė Lietuvos nevyriausybinių organizacijų informacijos centro, Klaipėdos NVO informacijos ir paramos centro, Telšių NVO atstovai (2005 m.).
4. Konferencija "Vieneri metai Europos Sąjungoje- dabartis ir perspektyvos" Telšių apskrities žemės ūkio specialistams- konferencijoje pranešimus skaitė lektoriai (M. Jurkynas, D. Miniotaitė, S. Čekanavičius) kalbėjo apie ES aktualijas, BŽŪP, žemės ūkio finansavimą ateinančiu biudžetiniu laikotarpiu. Buvo pristatytas Telšių apskrities žemės ūkio darbuotojų dalyvavimas SAPARD programose, kt. ES finansuojamose programose (2005 m.).
5. Konferencija Telšių ir Klaipėdos apskričių informacijos apie ES skleidėjams "Drauge nuo 2004-ųjų". Konferencijos metu pranešimus skaitė Jurgis Vilčinskas, EK atstovybės Lietuvoje atstovas, Europos Parlamento nario E. Gentvilo padėjėja J. Choromanskytė, Telšių apskrities sekretorius V. Vaičekauskas, Klaipėdos apskrities viršininko administracijos atstovė (2007 m.) (žr. 1 priedą).

Tarp kitų Telšių EIC- ED suorganizuotų renginių pažymėtini jaunimo, visuomenės, kaimo bendruomenių **forumai** problemoms, iššūkiams, stipriosioms bei silpnosioms pusėms iškristalizuoti, jų sprendimo būdų paieškai bei ateities veiklos gairių nustatymui. Tokie forumai, skatinantys bendruomenių nariams patiems įsijungti į visuomeninį gyvenimą, pilietiškumo ugdymą, buvo surengti 2003 m. kartu su Mažeikių jaunimu; 2004 m. su Telšių visuomene, siekiant išgirsti jų požiūrį į narystę ES; 2004 m. su Telšių raj. Luokės kaimo bendruomene misijai ir vizijai sukurti; 2006 m. su Telšių raj. Pavandenės kaimo bendruomene (žr. 3 priedą).

Išskirtini ir centro organizuojami **konkursai**. Bendradarbiaujant su Austrijos ambasada, surengto konkurso „Ką žinai apie Austriją ir Europos Sąjungą“ nugalėtojos pabuvojo Austrijos slidinėjimo kurorte Kaprun. Įdomius, išradingus, meniškus bei kūrybingus darbus Telšių bei Klaipėdos apskričių moksleiviai pateikė 2007 m. suorganizuotam konkursui „Linksmi- apie Europos Sąjungą. Penktus metus iš eilės organizuojamas konkursas „Europietiškausia Telšių rajono kultūros įstaiga“, kurios metu apdovanojama kultūros įstaiga, labiausiai prisidėjusi prie informacijos apie ES sklaidos, savo krašto, šalies garsinimo Europoje

2003 m. surengtas **mokymų ciklas** „Europinė treniruotė“, kurio metu Telšių apskrities nevyriausybinių organizacijų, kaimo bendruomenių atstovai buvo supažindinti su galimybėmis pasinaudoti finansine parama, Europos Sąjungos, kitų pasaulio šalių, Lietuvos fondais, buvo mokomi pildyti paraiškas.

Didžiulio jaunimo, Telšių visuomenės susidomėjimo sulaukė su bendraminčiais surengtas **Linksmųjų ir išradingųjų klubas** (LIK'as) „Lietuva Europos kontekste“ 2002 m., Europos dienos paminėjimo šventės, įvairios akcijos, svarbių ES datų paminėjimas.

Telšių visuomenei buvo suorganizuoti 4 **knygų pristatymai**:

- Algirdo Paleckio „Ties Europos greitkeliu“;
- „Europos Komanda“ – Telšių rajono bibliotekininkams;
- „Lietuvių mitai apie Europos Sąjungą“;
- G. Vitkaus „Europos Sąjunga ir ne tik ji: 99 terminai“.

Kaip išskirtinius ir spalvingus renginius reikėtų paminėti ir bendradarbiaujant su EK Vidaus ir teisingumo generaliniu direktoratu 2005 m. gegužės mėn. surengtu informaciniu turu „Europos Sąjungos pilietybė... ne vien skambūs žodžiai, bet ir užtikrintos teisės“ 2 apskrities miestuose, 2005 m. lapkričio 17 d. Europe Direct pavadinimo ir ženklo pristatymą Telšių apskrities visuomenei (žr. 5 lentelę).

5 lentelė

Įsimintiniausi renginiai, 2001-2007 m.

Metai	Renginio pobūdis ir pavadinimas	Trumpas aprašymas
2001	Telšių Europos informacijos centro atidarymas	Pirmą kartą Telšių plačiajai visuomenei pristatyta nauja paslauga-informacijos apie Europos Sąjungą teikimas.
	Konferencija žemės ūkio darbuotojams	Atstovai iš Austrijos Respublikos bendravo su Telšių apskrities žemdirbiais apie Europos Sąjungos naudą žemės ūkio sektoriuje, tiesiogines išmokas.
	Pirmoji Europos dienos paminėjimo šventė Telšiuose	Pirmą kartą Telšiuose surengta Europos dienos šventė plačiajai visuomenei.
2002	LIK'as	Telšių miesto moksleiviai rungėsi įvairiose rungtyse, susietose su Europos Sąjungos tematika: dalyvavo kapitonų mūšyje, pristatinėjo namų darbus, vykdė kūrybines užduotis, išradingai pristatinėjo savo komandą, atsakinėjo į viktorinos klausimus.

	<p>Europos dienos paminėjimo šventė</p> <hr/> <p>Diskusija „Ar verta stoti į Europos Sąjungą?“ Telšių raj. Viešvėnų kaimo bendruomenėje</p>	<p>Renginyje koncertavo Telšių meno kolektyvai, jaunimo studija „Anglija“ parodė meniškai sukurta ES istoriją. Šventę stebėjo Austrijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje.</p> <hr/> <p>Diskusija su labiausiai priešiška nusiteikusiai ES atžvilgiu kaimo žmonėmis.</p>
2003	<p>Seminarų ciklas „Kaimas pasirinkimo kryžkelėje“</p> <hr/> <p>Europos miško sodinimo akcija</p> <hr/> <p>Filantropijos akcija „Padėdamas kitam, padedi sau“</p>	<p>Renginių metu su žemės ūkio darbuotojais bendravo Žemės ūkio ministerijos, Europos komiteto prie LRV atstovai. Seminarai vyko Telšiuose, Plungėje, Mažeikių rajone, Rietavo savivaldybėje.</p> <hr/> <p>Europos miško sodinimo akcijoje (Telšių raj.) dalyvavo politinių partijų, valdžios institucijų, biudžetinių įstaigų, mokyklų atstovai.</p> <hr/> <p>Kartu su Telšių rajono nevyriausybinių organizacijų taryba rinktos lėšos Telšių vaikų namams būtinoms reikmėms pataikyti. Į akciją įsijungė ir Jungtinės Karalystės ambasada Lietuvoje.</p>
2004	<p>Forumas „Mūsų bendruomenė- maža Europos dalelė“</p> <hr/> <p>Lietuvos stojimo į ES šventė</p>	<p>Renginį vedė tuometinės televizijos laidos „Prašau žodžio“ vedėjas R. Paleckis, žodį suteikęs politinių partijų, verslo, jaunimo, vyresnio amžiaus atstovams. Po forumo priimtas kreipimasis į visus Telšių rajono gyventojus, kuriame išdėstytas pozityvus požiūris į būsimą narystę ES.</p> <hr/> <p>Šventinė eisena Telšių gatvėmis; populiarių estrados atlikėjų koncertas,</p>

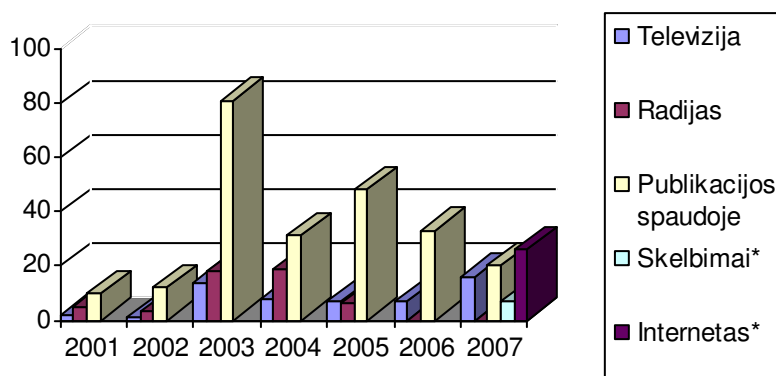
	<p>fejerverkai, kuriuos dovanavo Europos Komisijos Delegacija Lietuvoje.</p> <hr/> <p>Grafiti akcija „Linkėjimai Lietuvai“</p> <hr/> <p>Telšių raj. Luokės kaimo bendruomenės forumas „Mūsų vieta Europoje“</p>	<p>Telšių dailės mokyklos moksleivių darbas miesto centrinėje gatvėje (pagal iš kelių variantų komisijos atrinktą eskizą).</p> <hr/> <p>Pažangi, novatoriška idėja, realizuota Telšių raj. Luokės kaimo bendruomenėje. Po šio renginio bendruomenė tapo pirmąja rajone, sukūrusi savo viziją, nustačiusi veiklos prioritetines sritis, išgirdusi kiekvieno bendruomenės nario nuomonę.</p>
2005	<p>Konferencija „Vieneri metai Europos Sąjungoje- dabartis ir perspektyvos“ Telšių apskrities žemės ūkio specialistams</p> <hr/> <p>Akcija „Ką žinai apie...?“ Telšiuose</p> <hr/> <p>Kronikos "Kaip mes grįžom į Europą" sudarymas.</p> <hr/> <p>Europe Direct ženkle pristatymas Telšių visuomenei ir Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct</p>	<p>Renginys Telšių apskrities valstybinių įstaigų tarnautojams, ūkininkams, savivaldybių atstovams pirmųjų narystės metų ES rezultatams, pasiekimams aptarti.</p> <hr/> <p>Akcijos metu, pasitelkus profesionalų operatorių, telšiškiams buvo užduodami klausimai apie narystės pasekmes, Europos Sąjungą bei tų dienų aktualijas.</p> <hr/> <p>Prisidedant Telšių raj. Savivaldybei (pagal projektinį finansavimą) surinkta ir susisteminta medžiaga apie tai, kaip Telšių apskrities gyventojai „ėjo“ į ES: renginiai, akcijos, kalbos, laikraščių straipsniai ir kt., turinti išliekamąją vertę.</p> <hr/> <p>Renginyje dalyvavo Europos Komisijos, LR Seimo Europos informacijos biuro, Telšių apskrities viršininko administracijos, Telšių raj.</p>

	atidarymas.	savivaldybės, žiniasklaidos, valstybinių institucijų, NVO, plačiosios visuomenės atstovai.
2006	Seminaras "Prekyba žmonėmis: problemos, mastas ir prevencija išsiplėtusioje Europos Sąjungoje" Telšių socialiniams darbuotojams ir policijos atstovams.	Apie su naująja migracijos banga paaštrėjusia prekyba žmonėmis Europos Sąjungoje ir Lietuvoje kalbėjo bei savo patirtimi, dirbant šioje srityje dalijosi lektorės iš Moterų informacijos centro, Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centro, Europos Tarybos informacijos biuro.
	Seminaras "Lietuvos tapatybės problematika besiplečiančioje Europos Sąjungoje" Telšių visuomenei.	Paskaitą "Lietuvos įvaizdžio formavimo strategija" skaitė konsorciumo, laimėjusio LRV skelbtą konkursą dėl Lietuvos įvaizdžio formavimo, ekspertė D. Bankauskaitė. Paskaitos metu buvo pristatyti konsorciumo atlikti tyrimai 27 Europos valstybėse apie gyventojų nuomonę Lietuvos atžvilgiu, apie tai, kaip lietuviai žiūri į save ir pristato save pasauliui.
	Tradicinis renginys "Kalėdos Europoje" su Telšių apskrities vaikų globos namų auklėtiniais.	Popietės metu, skambant kalėdinei muzikai, prie arbatos puodelio buvo kalbama apie Kalėdų šventimo tradicijas Europos Sąjungos šalyse, kalėdinius patiekalus; prisimintos Kūčių, Kalėdų tradicijos Lietuvoje; kalbėta apie gėrį, šilumą, kalėdinius renginius; vyko viktorina apie Europos šalis, kurios dalyviai buvo pagerbti kalėdinėmis atminimo dovanėlėmis.
2007	Konferencija „Drauge nuo 2004-ųjų“	Bendradarbiaujant keliems Lietuvos EIC- ED- Telšių ir Klaipėdos-surengtos konferencijos informacijos

		apie ES skleidėjams metu kalbėta apie Telšių ir Klaipėdos apskričių laimėjimus, įsisavinant ES lėšas, ES laimėjimus per 50 metų nuo Romos sutarties pasirašymo.
	Akcija „Treji metai- trys ratai“	Akcija jaunimui, į kurią įsijungė ir senjorai, Trečiojo amžiaus universiteto lankytojai, pasitelkę triračius.

Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veikla atsispindėjo (ir atsispindi) regiono žiniasklaidos priemonėse,- tai padėjo dar labiau plėsti informacijos apie ES ratą. Yra gerai žinoma, kad žiniasklaida- viena iš labiausiai piliečiams pasitikėjimą keliančių institucijų. Todėl žiniasklaidos atstovai būdavo kviečiami į visus centro organizuojamus renginius tam, kad jie plačiau paskleistų visuomenėje informaciją „iš pirmų lūpų“, informuotų piliečius apie aktualius narystės ES sąlygojamus pasikeitimus tiek valstybei, tiek eiliniam gyventojui. Siekiant plačiau nušviesti EIC- ED veiklą bei ES politikos aktualijas, prieš kiekvieną renginį, po svarbaus įvykio ES ar Lietuvoje, liečiančio narystę ES, žiniasklaidos priemonių atstovams išsiuntinėjami pranešimai spaudai. Publikacijos apie centro veiklą pradėtos fiksuoti nuo oficialaus centro atidarymo. Nuo 2001 m. iki 2007 m. spalio 31 d. jų pasirodė 374 (žr. 14 pav.).

14 pav. Pranešimų apie centro renginius/ veiklą žiniasklaidoje dinamika, 2001-2007 m.

*- EIC- ED darbinėje bazėje <http://eic.euro.lt> tik nuo 2007 m. pradėti registruoti paminėjimai apie centrų veiklą internete bei platinami skelbimai apie renginius.

2001- 2004 m. per regioninį radiją daugiausiai buvo transliuojami centro organizuojamų renginių anonsai, įvairios viktorinos, interviu Europos Sąjungos tema. 2005 m. pasikeitus regioninio radijo savininkams, bendradarbiavimas su juo nutrūko, ir informacija apie ES bei centro organizuojamus renginius į radijo eterį nebeleidžiama. Todėl iš viso per beveik

septynerius EIC- ED veiklos metu į radijo eterį išėjo 51 laida ar informacija apie centro vykdomą veiklą.

2001- 2002 metais Telšių regione veikė tik viena televizija- tuo metu buvo rodomi korespondento parengti reportažai apie centro renginius trumpose žinių laidose. Nuo 2003 m., įsikūrus didesniai skaičiui regioninių komercinių televizijų, Telšių apskrities visuomenei transliuojami ne tik reportažai iš EIC- ED renginių, bet ir interviu su renginiuose dalyvaujančiais politikais ar ES ekspertais (55 TV laidos ar reportažai).

2001 m. žiniasklaidoje pasirodė 17 pranešimų, daugiausiai (10) - publikacijose spaudoje. Ypač išsamiai Telšių regiono visuomenė buvo supažindinama su naujai įteigtu Europos informacijos centru bei jo teikiamomis paslaugomis bei pirmą kartą Telšiuose švenčiama Europos diena.

2002 metais - 16 pranešimų; vyravo publikacijos. Tais metais „Žemaitijos radiją“ vyko trijų laidų ciklas apie ES bei Lietuvos integraciją moksleiviams, kurios metu jaunimas buvo supažindinamas su ES istorija bei Europos šalimis: jų ypatybėmis, istorija, žymiausiais žmonėmis, valiuta, kalbomis. Laidas vedė Telšių EIC vadovė A. Valackonienė.

2003 m. žiniasklaidoje pasirodė daugiausiai (113 pranešimų). 81 iš jų – spaudoje. Suaktyvėjus informacinei kampanijai dėl Lietuvos narystės ES, išsamiai buvo pateikiama informacija apie žymių Lietuvos žmonių, užsienio šalių aukštų pareigūnų (Austrijos, Ispanijos) vizitus bei jų nuomonę dėl Lietuvos stojimo ir narystės pasekmes: straipsniai „ES- naujos galimybės kiekvienam“ („Kalvotoji Žemaitija“), „Lietuva ant Europos slenksčio: turime apsispręsti“ („Būdas žemaičių“), „Pirmiausia žinojimas- paskui referendumas“ („Telšių žinios“), „Austrai telšiškius kvietė narystei ES pasakyti „taip“ („Telšių žinios“), „Susipažino su galimybėmis gauti paramą“ („Kalvotoji Žemaitija“). 14- oje televizijos reportažų buvo rodomos akimirkos iš susitikimų, EIC renginių, 18 radijo laidų.

2004 m. taip pat dominavo pranešimai spaudoje: jų buvo 31 (apie Europos dienos proga organizuojamus renginius: grafiti akciją, narystės ES paminėjimo šventę, visuomenės forumą „Mūsų bendruomenė- maža Europos dalelė“ ir kt.), per radiją – 19 (interviu „Žemaitijos radijui“ apie svarbiausias ES institucijas ir jų veiklą: Europos Komisiją, Europos Parlamentą ir ombudsmeną, Viršūnių Tarybą, Teisingumo Teismą, Ministrų tarybą, vertėjų ES institucijose darbą, svečių, dalyvavusių EIC renginiuose, pasisakymai), TV – 8.

2005 m. centro veiklą atspindėjo 61 pranešimas žiniasklaidoje. Spaudoje buvo išspausdinti 48 straipsniai apie renginius/renginių anonsai, 6 kartus centro renginiai buvo paminėti per radiją ir 7 kartus – per TV. Gana plačiai atspindėjo konferencija, skirta Telšių apskrities žemės ūkio darbuotojams, „Vieneri metai Europos Sąjungoje- dabartis ir perspektyvos“, Europos dienos ir Lietuvos narystės ES pirmųjų metinių paminėjimo šventė bei

kartu su EK teisingumo Generaliniu Direktoratu surengtas informacinis turas „Europos Sąjungos pilietybė...ne vien tik skambūs žodžiai, bet ir užtikrintos teisės" 2 Telšių apskrities miestuose (3 pranešimai).

2006- 2007 m. žiniasklaidoje pasirodė atitinkamai 61 ir 40 pranešimų apie centro organizuotus renginius, daugeliui įstaigų bei organizacijų įrengus tinklavietes, atsiradus informaciniam portalui www.telsiai.info, susitarus su Telšių apskrities viršininko administracija, anonsai apie renginius bei informacija iš jų talpinama internete (2006 m. ši informacija nebuvo fiksuojama, o 2007 m. centro veikla internete paminėta 26 kartus).

2001- 2007 m. apie centro renginius informacija buvo patalpinta:

- „Žemaitijos radijas“- iki 2005 m.;
- „Telšių kabelinė televizija“, „Žemaitijos televizija“, „Telšių krašto televizija“;
- Telšių apskrities laikraščiuose „Kalvotoji Žemaitija“, „Telšių žinios“, „Telšiai šiandien“, „Penktadienio žemaitis“, „Plungė“, „Plungės žinios“, „Būdas žemaičių“, „Santarvė“.

Taigi 2001- 2007 m. centras suorganizavo 42 paskaitas- diskusijas, 24 seminarus įvairioms tikslinėms grupėms ir plačiajai visuomenei, 26 susitikimus, 25 įvairias šventes ir akcijas svarbiom ES datom paminėti, 21 parodą, 4 konferencijas, 4 forumus ir 67 kitus projektus (konkursus, popietes, vasaros stovyklas, pasitarimus, mokymo projektus, viktorinas ir kt.), kurie atspindėjo 374 žiniasklaidos pranešimuose.

3.5 Visuomenės nuomonės apie ES tyrimas: socialinis informacijos vartotojo portretas bei nuomonė aktualiausiai ES klausimais

Kaip jau buvo minėta, siekiant išaiškinti apskrities visuomenės atstovų nuomonę Lietuvos narystės ES, atsiveriančių galimybių bei žmonių lūkesčių ES klausimais 2002, 2003, 2006 ir 2007 metais buvo atliktos apklausos. 2002, 2003 metų anketinės apklausos buvo skirtos Telšių miesto ir rajono visuomenės atstovų (gimnazijos moksleivių, nevyriausybinių organizacijų atstovų) nuomonės dėl ES tyrimui, Lietuvos, kaip būsimos ES narės, vaidmeniui, būsimiems pokyčiams, baimėms atskleisti (žr. priedus nr. 5; 6).

2006- 2007 m. vykdytos apklausos metu anketą buvo prašoma užpildyti visų informacijos vartotojų, su užklausomis apsilankiusių centre 2006 m. lapkričio- 2007 m. balandžio mėnesiais bei dalyvių, apsilankiusių dviejų centro organizuotų renginių metu Telšiuose, Mažeikiuose bei Mažeikių raj. Sedos kaimo bendruomenėje. Apklausos metu buvo siekiama išsiaiškinti Telšių apskrities gyventojų nuomonę aktualiais Europos Sąjungos klausimais bei apibrėžti Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct statistinio lankytojo

socialinį portretą. Buvo apklausti 179 respondentai, minėtu laikotarpiu apsilankę centre su užklausomis bei 3 organizuotuose renginiuose (Telšiuose, Mažeikiuose ir Sedoje, Mažeikių raj.). Klausimą sudarė 16 uždaro pusiau uždaro ir atviro tipo klausimų (žr. 7 priedą):

1. Siekiant nustatyti demografinius centro lankytojų duomenis: lytį, amžių, socialinę padėtį; išsilavinimą, priklausymą tam tikram socialiniam tipui ir klasei (uždaro tipo klausimai);
2. Klausimai apie Europos Sąjungos ir Lietuvos narystės ES sąlygojamas problemas ir iššūkius (pusiau uždaro tipo klausimai, prašant pagrįsti pasirinktą nuomonę arba nurodyti kitas, klausimuose neišskirtas, pasirinktis);
3. Klausimai apie ES informacijos aktualumą (atviro tipo).

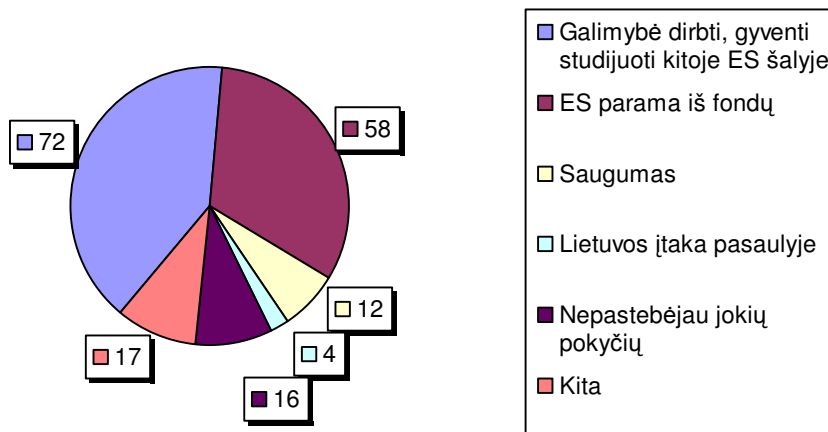
Į klausimą apie informacijos, ar respondentai domisi Europos Sąjunga, 91 asmuo atsakė „taip“ (51%) apklaustųjų, „šiek tiek“ atsakė 64 apklausoje dalyvavę asmenys (36%), paminėdami, kad dažniausiai informacijos ieško tik tuomet, kada jos prireikia, t.y., atsakymų į specifinius klausimus, susijusius su kelionėmis, darbu, studijomis. 24 respondentai (13% apklaustųjų) atsakė, kad informacija apie ES jų nedomina.

Daugiau kaip pusei apklaustųjų informacijos apie ES yra pakankamai (59%), o 36 % atsakė, kad informacijos trūksta arba ji yra tendencinga. Į klausimą, ar informacija apie Europos sąjungą yra pasiekiamą, teigiamai atsakė 85% respondentų (2 % atsakė, kad nepasiekiamą, o 13 % nurodė, kad tokia informacija jiems nereikalinga). Įdomūs atsakymai, prieštaraujantys pastarųjų metų visuomenės tyrimų TNS gallup grupės gautiems rezultatams (žr. 38 psl.): 76 % apklaustųjų informacija apie ES pasiekia žiniasklaidos priemonėmis: televizija, radiju, laikraščiais, internetu; 20% nurodė EIC- ED organizuojamus renginius, o 4 % respondentų nurodė, kad informacija jiems nereikalinga. Šiuo atveju galima daryti prielaidą, kad privalu ir ateityje siekti plėsti informavimo apie ES ratą, su centro galimybėmis supažindinant kuo daugiau visuomenės narių. Įvertinant nemažą lankytojų, tame tarpe nuolatinių, skaičių, galima teigti, kad išlaikomas ryšys bei atitikimas informaciniams vartotojų poreikiams. Dažnas centro lankytojų apsilankymas, žinojimas apie centro vykdomą veiklą, ES aktualijas yra prielaida kokybiškam centro informacinių paslaugų vertinimui.

Kaip didžiausią teigiamą pokytį Lietuvai tapus ES nare respondentai įvertino galimybę dirbti/ studijuoti užsienio šalyse (žr. 15 pav.). Tai pabrėžė net 72 apklaustieji, t.y., 40%. Daugelis žmonių pastebi ir ES finansinę paramą, kurios dėka modernizuojami keliai, tiltai, gamyklos ir kt. – šį pokytį paminėjo 58 asmenys (32% respondentų). 12 apklaustųjų (7%) mano, kad Lietuvai įstojus į ES padidėjo mūsų šalies saugumas, o 4 asmenys (2%)– kad padidėjo mūsų valstybės įtaka Europoje. Prie kitų teigiamų pokyčių, nepateiktų anketoje, žmonės nurodė laisvę keliauti, demokratijos augimą, galimybę prekiauti be apribojimų (eksportas, importas) bei galimybę

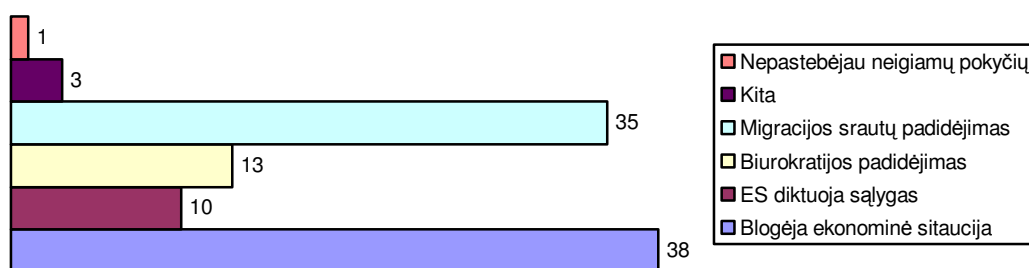
užmegzti bendradarbiavimo ryšius, rasti partnerių. Šias teigiamas narystės pasekmes įvardijo 17 apklaustųjų, t.y., 10%. Jokių teigiamų pokyčių nepastebėjo 9% respondentų arba (16 asmenų).

15 pav. Lietuvos narystės teigiamų pokyčių vertinimas
2006 m. lapkričio- 2007 m. balandžio mėn.

Lietuvos ekonomikos pokyčiai (kainų kilimas) buvo įvardinti kaip didžiausias neigiamas pasekmes turintis veiksnys per narystės ES metus (žr. 16 pav.). Taip teigia 67 apklaustieji (38 %). Kitas neigiamas pokytis- protų ir darbo jėgos nutekėjimas į užsienį: 62 apklaustieji (35 %) jį nurodė, kaip svarbiausią. buvo įvardintas kaip didžiausias neigiamas pokytis, sąlygojamas Lietuvos narystės Europos Sąjungoje. 24 respondantai (13%) nurodo, kad daugėja biurokratijos, o 18 piliečių (beveik 10 %) teigia, kad Europos Sąjunga diktuoja Lietuvai savo sąlygas. Neigiamų pokyčių nepastebėjo tik 1 % apklaustųjų.

16 pav. Lietuvos narystės neigiamų pokyčių vertinimas, (%)

6 respondantai (3 %) taip pat patys įvardijo, jų nuomone, reikšmingus neigiamus pasikeitimus Lietuvai tapus ES nare:

- būsimą Ignalinos atominės elektrinės;
- padidėjusią korupciją;
- nesugebėjimą pasisavinti ES skiriamų lėšų;
- narkomanijos, pornografijos plitimą.

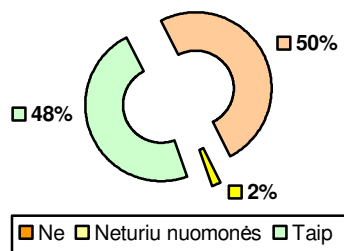
Į klausimą „Kaip Jūs manote: jeigu Jums iškiltų poreikis tiesiogiai kreiptis į bet kurią ES instituciją, Europos Parlamento narį, ar Jūsų nuomonė būtų išklaudyta, ir kada tikėtumėtės gauti atsakymą?“ 54 % respondentų atsakė, kad jie tikisi sulaukti pagalbos ar būti išklaudyti, o 25 % atsakė, kad niekam nerūpi jų nuomonė.

Beveik panaši apklaustųjų dalis išsako savo nuomonę dėl tolesnės ES plėtros (Bulgarijos, Rumunijos (vykdant dalį tyrimo jos nebuvo ES narėmis), Kroatijos, Turkijos priėmimui į ES): plėtrai nepitaria 48 respondentų (6,3 % iš jų nepitaria tik Turkijos priėmimui į ES), o 49 %- pritaria. Iš bendro plėtrai nepritariančiųjų skaičiaus 7,9 % teigia, naujoji plėtra paskatintų didesnę nesaugumo grėsmę, prieštarauja plėtrai dėl kitokios religijos, papročių ir politinės sanklodos valstybių priėmimo. Gana maža dalis, 3 %, nurodė neturintys nuomonės šiuo plėtros klausimu. Pritariantieji plėtrai nurodė tokius argumentus:

- plėtrai - taip, kad įrodytume, jog Europa vieninga, visos Europos šalys turi teisę būti ES narėmis;
- kuo ES didesnė - tuo geriau, kuo daugiau narių, tuo labiau augs ekonomika, ES naudinga išplėsti savo ribas, bendrosios rinkos didėjimas suteikia daugiau galimybių;
- daugiau galimybių toms šalims, o lietuviams platesnis diapazonas šalių, kur galima dirbti ir mokytis;
- ES naudingos naujos narės.

Euro įvedimo šalininkai ir priešininkai Telšių apskrityje yra pasiskirstę į panašaus dydžio stovyklas (žr. 17 pav.): teigiamai euro įvedimą vertina 48 %, o tam nepitaria- truputį daugiau kaip 50 % apklaustųjų. 1,6 % respondentų neturi nuomonės šiuo klausimu.

17 pav. Telšių apskrities gyventojų nuomonė euro įvedimo klausimu Lietuvoje

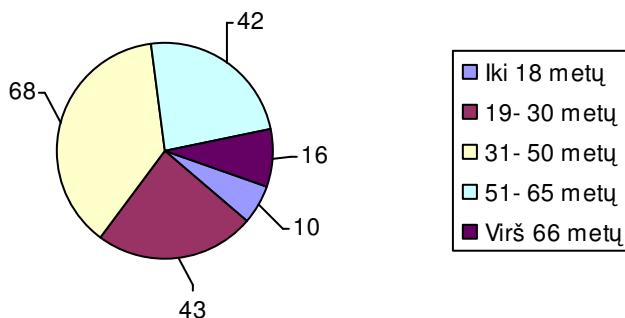

63 % respondentų mano, kad reikia spręsti susidariusią politinę krizę Europos Sąjungoje, kad tam reikalingos reformos institucijose, ES užsienio politikoje, reikalingas dialogas su Europos piliečiais. Neturi nuomonės šiuo klausimu beveik 33 % apklaustųjų. Iš to galima padaryti išvadą, kad nuomonės neturėjimas- tai greičiau gana didelis abejingumas aktualioms ES problemoms nei informacijos stoka.

Socialinis centro lankytojo portretas. Didžiąją daugumą (84,9%) centro lankytojų sudaro moterys. Daugiausia apklaustųjų sudaro jauno ir vidutinio amžiaus (38 % (arba 68 asmenys) yra

31-50 metų ir 24 % (43) 19-30 metų amžiaus) lankytojų. Nemaža dalis -vyresniojo amžiaus, 51-65 metų (23,5% arba 42 asm.) lankytojų. Vyresni nei 66 metų vartotojai sudaro 8,9 3% (16), o jaunesni nei 18 metų – 5,6 % (žr. 18 pav.).

18 pav. Centro lankytojai pagal amžių

Tipiškas informacijos apie ES ieškantis arba į pilietinius renginius ateinantis žmogus- su aukštuoju (66,9% respondentų) arba viduriniu/aukštesniu (30,2% apklaustųjų) išsilavinimu. Tik 2,9% respondentų turėjo pagrindinį išsilavinimą. Tai atitinka ir specializuotų visuomenės nuomonės tyrimų institucijų vykdomų tyrimų rezultatus: aukštesnio išsilavinimo žmonės nori dar labiau plėsti savo interesų bei politinių žinių lygį, o tokių interesų ar žinių neturintys asmenys informacija ir nesidomi.

Rezultatai, gauti apklausos metu, nustatant respondentų socialinį tipą, beveik atitinka centro lankytojų analizės duomenis (žr. 12 pav.). Apklausos duomenimis, EIC- ED ar jo organizuotuose renginiuose taip pat daugiausiai apsilanko tarnautojai (63,9% respondentų). Kitos socialinės grupės sudaro visiškai nedidelę centro ar jo renginių lankytojų dalį:

- Pensininkai – 6,5 %;
- Moksleiviai – 4,8 %;
- Studentai- 10,2 %;
- Pedagogai – 13,4 %;
- Darbininkai – 0,4 %;
- Bedarbiai – 0,8 %.

Daugiausiai centre ir jo renginiuose apsilanko Telšių mieste gyvenantys žmonės (66,2 % respondentų). Pavyko pasiekti ir kaime gyvenančių piliečių domėjimąsi (12,2 %), ir tai greičiausiai dėka toliau nuo centro (Mažeikių, Telšių raj.) suorganizuotų renginių pagalba. Taip pat 21,6 % respondentų atsakė gyvenantys miesteliuose (Seda, Luokė).

Apibendrinus tyrimo rezultatus nustatyta, kad Telšių apskrities gyventojai Lietuvos narystę ES vertina teigiamai ir kaip didžiausią teigiamą pokytį įvardija galimybę dirbti/ studijuoti užsienio šalyse, tačiau protų ir darbo jėgos nutekėjimas į užsienį buvo pastebimas ir kaip vienas

didžiausių neigiamų šalies narystės ES pokyčių (panašius tyrimų rezultatus pateikia ir „Vilmorus“ bei TNS gallup). ES finansinė parama daugiausiai identifikuojama kaip modernizuojama šalies infrastruktūra, aplinkosauginių projektų realizacija ir atsigaunanti pramonė (tai patvirtina ir Plungėje 2007 m. pavasarį surengtos praeivių gatvėje apklausos rezultatai). Pritariančių ir nepritariančių tolesnei ES plėtrai skaičius daugmaž vienodas, kaip ir pasisakančių už euro įvedimą bei euro įvedimo priešininkų pasiskirstymas į maždaug vienodo dydžio stovyklas. Tyrimas patvirtino ir panašius Telšių regiono gyventojų informacinius poreikius- į centrą su užklausomis ir į EIC- ED organizuojamus renginius daugiausiai ateina įvairių sričių tarnautojai. Beveik pusė lankytojų- pastovūs klientai. Tipiškas centre ar jo organizuojamuose renginiuose apsilankantis žmogus- su aukštuoju arba aukštesniuoju išsilavinimu. Centro veikla apima visų amžiaus kategorijų gyventojus, tačiau daugiausiai lankytojų- 19-50 metų amžiaus. Nors centro veikla koncentruojasi Telšių mieste, tačiau organizuojant renginius periferijoje pasiekiami ir kaime gyvenantys žmonės- taip centras užtikrina ES informacijos prieinamumą nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos.

Apibendrinant Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veiklą, galima teigti, kad ne tik Telšių, bet ir Lietuvos Europos informacijos centrai- Europe Direct tampa labiau specializuoti, jį juos kreipiasi asmenys, pageidaujantys išsamios informacijos apie juos dominančias konkrečias ES sritis. Žinant, kad Telšių apskrityje gyvena 174, 6 tūkst. gyventojų, o Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct organizuojuose renginiuose bei pačiame centre apsilankė 31227 gyventojai, daroma išvada, kad centro skleidžiama informacija pasiekia daugiau kaip 17,88 % apskrities gyventojų. Todėl Telšiuose, Mažeikiuose bei Sedoje atlikta apklausa prieštarauja 2007 m. rugpjūčio- rugsėjo mėn. tyrimų grupės TNS gallup atliktai apklausai, kurioje nurodoma, kad apie Europos informacijos centrus- Europe Direct girdėję yra tik 7% apklaustųjų.

IŠVADOS

Išanalizavus informacijos sklaidos vaidmenį dabartinėje visuomenėje, informavimo apie ES tinklo kūrimą bei Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veiklą ir jos atitikimą kuriamoms Lietuvos Vyriausybės bei ES visuomenės informavimo ir komunikacijos politikoms, galima pateikti tokias išvadas:

1. Informacija, žinios, jų įsisavinimas komunikuojant vaidina vis didesnę vaidmenį visose gyvenimo srityse. Suvokta informacija tampa ekonominiu ištekliumi, skatina asmenybę/instituciją efektyvesniems veiksams ir yra visuomenės gyvenimo gerovės sąlyga. Žinios ir jų panaudojimas yra privalomas sandas pilietinės visuomenės, sąlygojančios pozityvius pokyčius, formavimui. Nors Lietuvoje pripažįstama pilietinės visuomenės brandos stoka, daroma išvada, kad realizuojami informaciniai poreikiai apie ES skatina demokratiją, dialogą ir vadovavimąsi įstatymu, žmonių mobilumą studijuojant ar ieškantį darbo bendroje ES erdvėje, bendradarbiavimą kuriant bendrus projektus, naujų žinių siekimą ir jų sklaidą, ugdo kritinį mąstymą, gebėjimą dirbti grupėse, bet jausti atsakomybę už savo veiksmu, puoselėja tautinį identitetą, bet kartu toleruoja „europinę“ pilietybę.

2. Plečiantis ES ir vykstant Lietuvos integracijos į ES procesui žemyno suvienijimo klausimai turėjo būti aiškinami plačiam žmonių ratui ir sulaukti jų pritarimo. Visuomenės nuomonės tyrimų analizė taip pat rodo koreliaciją tarp žmonių nuomonės apie ES ir jų informuotumo šioje srityje. LRV visuomenės informavimo strategija numatė padėti piliečiams suprasti plėtimosi priežastis ir užduotis, argumentuotai aiškinti integracijos į ES aspektus, skatinti diskusijas narystės ES tema ir išmokyti naudotis ES teikiamomis galimybėmis, užtikrinti, kad diskusija dėl narystės ES būtų grindžiama pakankama bei patikima informacija. Viena iš strategijos realizavimo priemonių – siekiant decentralizuoti informacijos apie ES sklaidą nuo 2000 m. funkcionuoja 9 Europos informacijos centrų- Europe Direct apskrityse tinklas. Jį kuriant pasinaudota panašia Švedijos patirtimi: Švedijos regioniniai Europos informacijos centrai buvo įkurti bibliotekose, siekiant užtikrinti informacijos prieinamumą ir profesionalumą. Lietuvos patirtimi rėmėsi ir Latvija, steigdama savo informavimo apie ES tinklą.

3. 2004 m. Lietuvai įstojus ES, informavimo aktualumas nesumažėjo. Kad ir kokios pastangos yra daromos, siekiant sukurti bendrą ES informacijos ir komunikacijos politiką (Planas D, Baltoji knyga, Komunikacija Partnerystei), informacijos deficito mažinimas apie ES priklauso ne tik nuo *Europe Direct* veiklos, bet nuo Europos institucijų, kurios nesugeba sujungti savo jėgų bendros komunikacijos politikos sukūrimui. Jas ginant, galima būtų sakyti, kad institucijos nėra skatinamos valstybių narių, kurios nesuinteresuotos sukurti bendrą informacijos politiką. Tam, kad prisiimtų politinės modernizacijos garbę, vyriausybės nacionaliniams

parlamentams siūlo keisti įstatymus, perkeliant Bendrijų direktyvas arba keičiant administravimą, kuris atitiktų ES teisės aktus, nesusidarydamos sau sunkumų aiškinti plačiajai visuomenei, kad jos vykdo įsipareigojimus Bendrijoms. Tuo būdu atsiranda užburtas ratas: vyriausybės nesuteikia įgaliojimų Europos institucijoms sukurti bendrąją informacijos ir komunikacijos politiką, o institucijos neteikia įdomios faktinės informacijos visuomenės informavimo priemonėms, o jos, savo ruožtu, nepateikia vertos dėmesio informacijos visuomenei apie institucijų veiklą. Tai patvirtina ir visuomenės informavimo apie ES strategijos nebuvimas Lietuvoje po įstojimo į Sąjungą. Todėl kalbant apie palyginus žemą Lietuvos gyventojų informuotumo lygį, negalima kaltinti piliečių domėjimosi ES reikalais stoka ir abejingumu ar *Europe Direct*- veiklos neefektyvumu. Būtent *Europe Direct* informacijos centrai, veikdami tarp ES ir Lietuvos valdžios institucijų ir piliečių, yra vieni pagrindinių informacijos apie ES sklaidėjų.

4. Kartu su 9 Europos informacijos centrais- *Europe Direct* Lietuvos ES informavimo sistemą sudaro 2 Europos dokumentacijos centrai, Seimo Europos informacijos biuras, 48 „ES lentynos“ bibliotekose, depozitinis ES leidinių centras nacionalinėje M.Mažvydo bibliotekoje ir 3 Euro verslo centrai. Europos informacijos centruose- *Europe Direct* visoje Lietuvoje 2001-2007 m. apsilankė beveik 413 tūkst. besidominčių ar ieškojusių atsakymų į jiems rūpimus klausimus narystės ES tematika piliečių.

5. Beveik septynerių Telšių Europos informacijos centro- *Europe Direct* veiklos metų analizė rodo, kad pasiekta ženklų informavimo ES temomis rezultatų: rasta informacija 2860 užklausoms, kurias pateikė 5716 vartotojai. Informacinių užklausų tematiką sąlygojus konkretaus laikotarpio aktualijoms (nuo pradinių interesų apie bendrą ES informaciją, Lietuvos integracijos į ES procesą, derybų eigą, Lietuvos narystės ES privalumus ir trūkumus iki informacijos apie ES struktūrinių fondų panaudojimo galimybes Lietuvoje, Sutarties dėl Konstitucijos Europai klausimus, Europos ateitį), atitinkamai komplektuotas centro informacinių laikmenų fondas. Centras pasiekė įvairaus amžiaus, išsilavinimo ir socialinės padėties žmones suorganizuodamas 213 įvairaus pobūdžio renginius (paskaitas, pamokas moksleiviams, parodas, seminarus, diskusijas, konferencijas, konkursus, akcijas, forumus, mokymo projektus ir kt.). Renginiai atspindėjo 374 žiniasklaidos pranešimuose, kas leido pasiekti dar didesnę informacijos sklaidą. Centras savo veikla prisideda prie dabartinės ES informacijos ir komunikacijos politikos kūrimo, vykdydamas tiek informacinę- konsultacinę funkciją, tiek organizuodamas renginius, skirtus įvairioms tikslinėms grupėms ir plačiajai visuomenei ne tik Telšiuose, bet visame regione. Todėl galima iš dalies patvirtinti hipotezę, jog tinklui priklausantys centrai lemia regionų gyventojų informuotumą ES klausimais- remiantis Telšių

EIC- ED atliktos apklausos rezultatais informacija pasiekia daugiau kaip 17,88 % Telšių apskrities gyventojų.

6. Lietuvai tapus ES nare bei Europos informacijos centrams įsijungus į *Europe Direct* tinklą, atsirado poreikis visuomenės informavimo apie ES gairių apibrėžimui. Šiuo metu centrų veiklą prižiūri juos finansuojančios institucijos- Europos Komisija bei LR Vyriausybės Kanceliarija, kurios kiekviena atskirai pagal savo prioritetus reikalauja centrų pateikti metinius planus bei atsiskaityti už veiklą kas mėnesį, ketvirtį, metus. Šalia šių institucijų centrus administruoja VšĮ Vertimo dokumentacijos ir informacijos centras, pateikiantis savo poreikius. Todėl siūloma sukurti naują LR visuomenės informavimo apie ES strategiją, numatant informavimo prioritetus, už informacijos sklaidą atsakingas institucijas, kurios nedubliuotų viena kitos veiklos.

7. Siekiant gerinti informacijos apie ES sklaidos kokybę, siūloma ne tik gerinti centro materialinę bazę, bet ir spręsti susidariusią ydingą situaciją dėl centrų veiklos finansavimo bei kiekvienais finansiniais metais vėluojančių lėšų iš Europos Komisijos gavimo.

8. Įvertinus centro skleidžiamos ES informacijos dinamiškumą, geografinį pasiekiamumą, atitikimą įvairių visuomenės sluoksnių interesams Telšių regione bei turimą organizacinę ir bendradarbiavimo patirtį, numatyti plėsti centro veiklą, rengiant tarptautinio bendradarbiavimo projektus su kitų ES valstybių *Europe Direct* centrais. Tai leistų pasidalinti patirtimi ir labiau išplėsti informavimo ne tik apie ES, bet ir kitas ES valstybes nares, galimybes.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. About us// http://eskilstuna.se/templates/Page_6884.aspx; prisijungimo laikas: 2007-10-01.
2. Atkočiūnienė Z. Kompiuteriniai informacijos ištekliai// <http://www.pprc.lt/profilinis/kaita/desine.htm>; prisijungimo laikas: 2007-06-16
3. Atkočiūnienė Z., Markevičiūtė L., Matkevičienė R. ir kt. Kokybės komunikacija ir informacija: mokomoji knyga. Vilnius: VU leidykla, 2004. P. 9- 11.
4. Austrumlatgales Europe Direct informācijas punkts// <http://eudirect.rdc.lv/html/index.php?go=News&in=cat&id=1>; prisijungimo laikas: 2007- 09-09.
5. Auštrevičius P. Referendumas dėl narystės Europos Sąjungoje ir informacinės kampanijos organizavimas// Maniokas K., Vilpišauskas R., Žeruolis D. Lietuvos kelias į Europos Sąjungą. Vilnius: Eugrimas, 2004. P. 367-389.
6. Baltoji knyga dėl Europos komunikacijos politikos: pateikta Komisijos// http://europa.eu.int/comm/communication_white_paper/doc/white_paper_lt.pdf; prisijungimo laikas: 2007-04-29.
7. Bardige A. The Invention of Knowledge:The Unique Artifacts Theory// <http://artifacts.com/invention.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-06-19.
8. Baršauskienė V., Janulevičiūtė- Ivaškevičienė B. Komunikacija, 2005. P. 19.
9. Bendrauk su ES: užduok klausimus ir pareikšk nuomonę. Liuksemburgas, 2007. P 14.
10. Borgman Ch. L. Nuo Gutenbergo iki globalios informacijos infrastruktūros: informacijos prieiga tinklų apraizgytame pasaulyje. Kaunas, 2003. P. 328.
11. Budrevičius A. Semiotikos įvadas// <http://www.kf.vu.lt/~albud/semiot/pask/zsistan.htm>; prisijungimo laikas: 2007-06-16.
12. Budrevičius A. Tradiciniai ir nauji žinių ir informacijos teorijos klausimai// www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/17/tomas17.html; prisijungimo laikas: 2007-10-12.
13. Communicating Europe By Claes de Vreese// <http://fpc.org.uk/fsblob/89.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-09-06.
14. Communicating Europe// http://www.eia.org.uk/info_policy.htm; prisijungimo laikas: 2007-09-06.
15. Daugėlienė R. Žinių koncepcija Europos žinių visuomenės raidoje // Europos integracijos procesai: mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga. Kaunas, 2002, P. 67-78.

16. Eiropas Komisijas informācijas punkts „Europe Direct” Staicele//
<http://www.staicele.lv/biblioteka/edip.php>; prisijungimo laikas: 2007-09-30.
17. Eiropas Komisijas informācijas punkts „Europe Direct” Rīgā//
<http://www.lu.lv/biblioteka/e-Eiropa/>; prisijungimo laikas: 2007-09-30.
18. Eiropas Savienības informācijas aģentūras (ESIA) atbalstīts Eiropas Savienības informācijas punkts// <http://biblioteka.ventspils.lv/lv/home/edip/default.aspx>; prisijungimo laikas: 2007-09-30.
19. ES Informācijas centras//
http://samogitia.mch.mii.lt/KULTURA/ES_Informacijos_centras.htm; prisijungimo laikas: 2007-06-01.
20. EU information policy// http://www.eia.org.uk/info_policy.htm; prisijungimo laikas: 2007-10-12.
21. Eurobarometras. Visuomenės nuomonė Europos Sąjungoje//
http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb64/eb64_lt_nat.pdf; prisijungimo laikas: 2007-10-14.
22. Europe Direct evaluation: benchmarking exercise//
http://ec.europa.eu/europedirect/docs/teec/eu_information_centre_sweden_evaluation_en.pdf; prisijungimo laikas: 2007-10-04.
23. Europe Direct// http://epi.gavle.se/gk/t_sida.aspx?id=16109; prisijungimo laikas: 2007-09-30.
24. Europe Direct in 2005: a Successful year for the EU citizens’ hotline. Luxembourg, 2006. P. 12.
25. Europe Direct informācijas tīklo elektroninė svetainė//
<http://eic.idamas.lt/index.php?1273349475>; prisijungimo laikas: 2007-10-01.
26. Europe Direct informācijas tīklo elektroninė svetainė// <http://ednetwork.ec.europa.eu>; prisijungimo laikas: 2007-09-09.
27. European Union Information Agency// <http://www.esia.gov.lv>; prisijungimo laikas: 2007-09-30.
28. Europe Direct informācijas punktu izveide Latvijā//
<http://www.gulbenesbiblioteka.lv/biblioteka/ed.htm>; prisijungimo laikas: 2007-09-30.
29. Europos informacijos centrai Lietuvoje/ Sudarė G. Bartusevičiūtė. Vilnius, 2002. P. 52.
30. Europos informacijos centrai// Integracijos žinios. 2000, Nr. 4, P. 9.
31. Europos Komisija siekia gerinti visuomenės informavimą apie ES//
<http://news.penki.lt/news.aspx?Lang=LT&Element=News&TopicID=21&IMAction=ViewArticle&ArticleID=153363&SearchTXT=>; prisijungimo laikas: 2007-09-30.

32. Europos Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Komisijos indėlis svarstymo laikotarpiu ir jam pasibaigus: D planas (demokratija, dialogas ir diskusijos)// http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/lt/com/2005/com2005_0494lt01.pdf; prisijungimo laikas: 2007-04-29.
33. Europos komunikacijos chartijoje arba Europos elgsenos komunikacijos srityje kodekse// http://ec.europa.eu/communication_white_paper/charter_code/index_lt.htm]; prisijungimo laikas: 2007-10-01.
34. Europos komunikacinė partnerystė// http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/lt/com/2007/com2007_0568lt01.pdf; prisijungimo laikas: 2007-10-01.
35. Europos Sąjunga iš arčiau: dėstytojų rengimo programos dalyvių straipsnių rinktinė/ parengė I. Šidlauskienė. Helsinkis, 2000. P. 192.
36. Fiske J. Įvadas į komunikacijos studijas. Vilnius: Baltos lankos, 1998.
37. Gaidys V. Lietuviai derybomis domisi // Integracijos žinios. 2001, Nr.1, P.16.
38. Gaidys V. Svyravęs eurošalininkų skaičius vėl išaugo // Integracijos žinios. 2000, Nr.11, P. 15-16.
39. Gudonienė V. Įvadas į masinės komunikacijos teorijas. Vilnius: Žara, 1999.
40. Gudonienė V. Pilietinė visuomenė ir informacija// <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-m-9/index.html>; prisijungimo laikas: 2007-08-30.
41. Half- yearly Activity Report of thr Europe Direct Rlays// https://ednetwork.ec.europa.eu/europedirect/default/live/annualmonthlyreports/2007_Half_yearly_report.pdf; prisijungimo laikas: 2007-08-12.
42. Handbook of Public Relations. 6th ed. Cape Town: Oxford University Press, 2001. P. 73- 75.
43. Your Regional Guide and Meeting Point in the EU// <http://www.europadirekt.org>; prisijungimo laikas: 2007-10-01.
44. Jakštaitė Vinkuvienė A. Visapusiš informacijos sklidimas organizacijoje: formalūs ir neformalūs komunikacijos tinklai// http://www.ovc.lt/lt.php/publikacijos/straipsniai/komunikacija_visapusiš_informacijos_sklidimas_organizacijoje_formalus_ir_neformalus_komunikacijos_tinklai/184; prisijungimo laikas: 2007-09-16.
45. Kas valdo visuomenės nuomonę ir mintis// <http://www.poziuris.com/?str=3>; prisijungimo laikas: 2006- 10- 11.

- 46.** Komunikacijos generalinio direktorato svetainė
[//http://ec.europa.eu/dgs/communication/index_en.htm](http://ec.europa.eu/dgs/communication/index_en.htm); prisijungimo laikas: 2007-08-06.
- 47.** Lietuvių enciklopedija. Bostonas, 1956. T.8. P. 544.
- 48.** Lietuvos gyventojų nuomonės apie ES tyrimas// <http://www.eudel.lt>; prisijungimo laikas: 2007- 10- 20.
- 49.** Lietuvos gyventojų požiūris į Europos Sąjungą : reprezentatyvi gyventojų apklausa (N=2523) 2002 m. gegužės 2-19 d./Vilmorus- Vilnius, 2002. P. 256.
- 50.** Lietuvos gyventojų požiūris į Europos Sąjungą: reprezentatyvi gyventojų apklausa (N=1021) 2005 lapkričio 4-7 d.//
http://www.eudel.lt/uploads/1136544463_Trumpa_tyrimo_ataskaita_trumpa_ES_2005-11_LT.doc; prisijungimo laikas: 2007-09-14.
- 51.** Lietuvos kelias į Europos Sąjungą: Europos susivienijimas ir Lietuvos derybos dėl narystės Europos Sąjungoje. Vilnius: Eugrimas, 2004. P. 519.
- 52.** Lietuvos Respublikos Konstitucija// <http://www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?Condition1=1890&Condition2=>; prisijungimo laikas: 2007-08-04.
- 53.** Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymas//
<http://www3.lrs.lt/cgi-bin/preps2?Condition1=107744&Condition2=>; prisijungimo laikas: 2007-08-04.
- 54.** Lietuvos visuomenė išlieka menkai organizuota//
http://www.civitas.lt/files/Visuomene_islieka_menkai_organizuota.pdf; prisijungimo laikas: 2007-09-13.
- 55.** Malmström C., Minister for EU Affairs Speech at the Sieps' annual conference Why Europe?// 2006 <http://www.sweden.gov.se/sb/d/8025/a/72617->; prisijungimo laikas: 2007- 09-14.
- 56.** Matonis A. Žiniasklaidos vaidmuo lemiamo geopolitinio pasirinkimo išvakarėse// Politikos metmenys II: Demokratinės politikos instituto 2003 m. kovo 27 d. konferencijos Lietuva referendumo išvakarėse pranešimai.- Vilnius: Demokratinės politikos institutas, P. 40.
- 57.** Mažylis L. Lietuvos referendumas dėl narystės Europos Sąjungoje// Politologija. 2004, Nr. 34.
- 58.** McQuail D. Communication. Aspects of Modern Sociology. Social Process. 2nd ed. Lonson: Longman, 1984. P. 2- 4.

- 59.** Moussis N. Access to European Union law, economics, policies//http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/1/5/01/index.tkl?term=communication&s=1&e=20&pos=3; prisijungimo laikas: 2007-09-02.
- 60.** Neturi nuomonės dėl Lietuvos narystės ES // Integracijos žinios. 1998, Nr.1. P. 4.
- 61.** Par mums//
http://www.edip.jrp.lv/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=52&Itemid=55; prisijungimo laikas: 2007-09-30.
- 62.** Par mums// <http://www.eiromaja-talsos.lv/index.php?action=article&id=1&lang=lv> ; prisijungimo laikas: 2007-09-29.
- 63.** Patvirtino visuomenės informavimo strategija// Integracijos žinios. 1999, Nr.3. P. 8- 9.
- 64.** Pilietinė visuomenė// <http://www.sakieciai.lt/?id=16#sk4>; prisijungimo laikas: 2007-09-13.
- 65.** Pilietinė visuomenė-apžvalga iš RFE (Routledge filosofijos enciklopedija)//
<http://www.infovi.vu.lt/ivs/biblioteka/temos/PilVis.htm>; prisijungimo laikas: 2006-12-02.
- 66.** Public awareness in the pre-accession period in Sweden//
<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/08/02/68/29f5c395.pdf> ; prisijungimo laikas: 2007-10-01.
- 67.** Riksdagen och EU//
http://www.riksdagen.se/templates/R_Page_498.aspx?epslanguage=EN; prisijungimo laikas: 2007-08-28.
- 68.** Simanauskas L. Informacijos vertinimas// <http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-m-7/simanauskas.html>; prisijungimo laikas: 2007-09-06.
- 69.** Smith P. R. Marketing Communications. An Integrated Approach. 2nd ed. London: Kogan page, 2000. P.4.
- 70.** Sutartis dėl Konstitucijos Europai. Liuksemburgas, 2005. P. 482.
- 71.** Swedish Support to the European Integration of Northern Europe//
<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/02/01/88/62da30ef.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-08-30.
- 72.** Šliburytė L. Vidinė komunikacija besikeičiančiose organizacijose // Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai. Kaunas, 2004, Nr. 29. P. 200.
- 73.** The New Encyclopaedia Britannica. Chicago, 1998, Vol.21. P. 1018.
- 74.** Urbonaitė D. Informacinės kultūros teorinis pagrindimas//
<http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/10/str5.html>; prisijungimo laikas: 2007-06-16.

- 75.** Valackonienė A. The Network of Europe Information Centres – Europe Direct in Lithuania: Communication of different target audiences// AGM in Barcelona, 2007 m. spalio 3 d.
- 76.** Valionis A. Kalba konferencijoje "Europos Konstitucija: ES - 25 pozicijos" Dubline// <http://www.euro.lt>; prisijungimo laikas: 2006-12-14.
- 77.** Valmieros bibliotekos tinklapis// <http://www.biblioteka.valmiera.lv/?id=3>; prisijungimo laikas: 2007-09-30.
- 78.** Večkienė N., Grebliauskienė B., Sokolovienė D., Chreptavičienė V. Komunikacija ir bendravimas: sampratų santykio problema socialinių mokslų vystymosi kontekste. Socialiniai mokslai. Kaunas: Technologija, 1996. P. 43 – 53.
- 79.** Visuomenės informavimas// http://www.eudel.lt/lt/visuomenes_informavimas/index.htm; prisijungimo laikas: 2006-11-17.
- 80.** Wallström M., Vice-president of the European Commission responsible for Institutional Affairs and Communication Strategy, “The White Paper on a European Communication Policy Defining common principles – which way forward?” Committee on Constitutional Affairs of the European Parliament, Brussels// <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/06/271&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>; prisijungimo laikas: 2007-10-01.
- 81.** White paper on communication// <http://www.europadirektkista.se/download/18.6aaccaae10abb913e3d80003692/ED+Sweden+Response+to+White+Paper+on+Communication.pdf>; prisijungimo laikas: 2007-09-25.
- 82.** Ženklių sistemos analizė// <http://www.kf.vu.lt/~albud/semiot/pask/zsistan.htm>; prisijungimo laikas: 2007-06-14.
- 83.** Žibūda T. Vidinės komunikacijos tobulinimas//http://www.ovc.lt/lt.php/publikacijos/straipsniai/vidine_komunikacija_vidines_komunikacijos_tobulinimas/182; prisijungimo laikas: 2007-06-16.

SANTRAUKA

Valackonienė A. Informavimo apie Europos Sąjungą tinklas Lietuvoje- Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct atvejis/ Vadovas doc. V. Dumbliauskas; Europos Sąjungos politika ir administravimas, Politikos mokslų katedra, M. Romerio universitetas.-Vilnius, 2007. P. 89 p.

Žinių visuomenės kūrimas yra ne tik Europos, bet ir pasaulio prioritetinė raidos tendencija. Visuomenės informavimo apie ES bei Lietuvos integraciją į ES procesas Lietuvoje buvo ne tik svarbus, bet ir diskusijas keliantis klausimas. Su problemomis, susijusiomis su visuomenės informavimu, susiduriama ir šiandien. Todėl magistro baigiamajame darbe iškeliamas **tikslas** - išanalizuoti bei įvertinti informavimo apie Europos Sąjungą tinklo kūrimą Lietuvoje bei visuomenės informavimo strategijų uždavinių realizavimą Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veiklos atveju.

Darbo tikslui pasiekti iškelti bei tyrimo metu įgyvendinti šie **uždaviniai**: 1) išnagrinėti informacijos sklaidos vaidmenį visuomenės pilietiškumui, žinių visuomenės kūrimui; 2) išanalizuoti informavimo apie ES tinklo kūrimo modelį, etapus, strategiją ir jos realizavimą Lietuvoje, lyginant su Švedijos ir Latvijos modeliais, pagrįsti tinklo veiklos atitikimą kuriamai šiuolaikinei ES komunikacijos politikai; 3) išanalizuoti vieno iš tinklo elementų- Telšių EIC-ED- veiklą, įvertinant teikiamų paslaugų kokybę ir atitikimą visuomenės informaciniais poreikiams.

Tyrimo hipotezė- informavimo apie ES tinklo sukūrimas Lietuvoje lemia regionų gyventojų informuotumą ES klausimais- iš dalies patvirtinta: .

Tiriamąjį darbo metu naudoti šie **tyrimo metodai**: mokslinės literatūros analizė, internetas, tinklo narių intranetas, įvairių teisinių dokumentų analizė, Švedijos, Latvijos informavimo apie ES patirtis, Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veiklą atspindintys dokumentai, Telšių apskrities gyventojų nuomonės apie ES ir informavimo apie ją tyrimų apibendrinimai.

Gauti **tyrimo rezultatai** parodė, kad kuriant pilietinę ir žinių visuomenę, svarbų vaidmenį atlieka informacijos sklaida bei efektyvus komunikavimas (1- oji dalis). Informavimo tinklo apie ES sukūrimui bei vystymui įtakos turėjo Švedijos patirtis bei koreliacija tarp visuomenės nuomonės ir informacijos sklaidos. Darbe pateikiama ir Latvijos, kaip kartu su Lietuva įstojusios į ES, informavimo apie ES sistema (2- oji dalis). 7 metus besitęsianti Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct veikla, jo informacijos pateikimo kokybė, aprėptis bei prieinamumas įvairioms visuomenės grupėms nagrinėjami 3- oje dalyje.

Information Network about European Union in Lithuania: Telšiai European information centre- Europe Direct case
Auksė Valackonienė

SUMMARY

The main task of European integration is to create public, democratic, tolerant, honorary and knowledge based society. The growing importance of knowledge and information as economic supply, its transmission via communication process and ability to use are admitted of late years. Perceived information is a necessary component to civil society forming.

The process of Lithuanian citizens informing about European Union issues and Lithuanian integration into EU are discussed at this master's study. **The goal of the research** is to analyze and evaluate informing network about EU issues realization in Lithuania within Telšiai European information centre- Europe Direct activities. **The hypothesis of the research-** the creation and development Lithuania's information network about EU determines level of knowledge of EU matters among citizens of Lithuania's regions. **The tasks of the research:** 1. Analysing of the role of information dispersion to creation of knowledge society via essence, connection and importance of information, knowledge and communication. 2. Investigation of the creation model, stages, strategy and its realization in the informing network about EU issues in Lithuania, Sweden and Latvia as well as motivate network's accordance to contemporary EU communication politics. 3. Evaluating of activity of Telšiai European information centre- Europe Direct by quality of rendering services and correspondence to informing demands of society and give the recommendations how to improve its future activity. **The technique of the research** is analysis of science literature, internet, network's intranet material, the analysis the various law documents as The White Book of EU Communication Strategy, Communication in Partnership etc., the analysis of Sweden, Latvian informing about EU issues practice, analysis of interior documents of Telšiai European information centre- Europe Direct centre and analysis of results of Telšiai county citizens testing (16 questions) about EU matters and demands of informing about EU.

The results of the research. Theoretic section covers the establishment of the role of information dispersion to create of civil and knowledge society. The creation and realization of network of informing about EU matters in Lithuania refer to analogous Sweden and Latvian experience as well as Lithuanian society opinion and its informing about EU correlation are presented at 2 section. Continued over 7 years Telšiai European information centre's- Europe Direct activity, its quality, extent and accessible to various society groups are evaluated at 3 section.

Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct organizuotos konferencijos

Konferencija apskrities žemės ūkio darbuotojams

(2001 m. rugpjūčio mėn.)

Lektoriai iš Austrijos

Vakaronės akimirkos

Konferencija „Drauge nuo 2004-ųjų“ Plungės raj.
(2007 m. gegužės 19 d.)

ES aktualijų aptarimas

Poilsis po rimtų darbų

Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct organizuoti seminarai

„Kaimas pasirinkimo kryžkelėje“

(2001 m. vasario mėn.)

Kalba vyriausiasis derybininkas su Europos Sąjunga P. Auštrevičius

Europos Socrates/ Comenius programa ir projektai Telšių apskrityje

(2003 m. lapkričio mėn.)

Telšių apskrities bendrojo lavinimo mokyklų atstovai

Telšių Europos informacijos centro- Europe Direct organizuoti forumai

„Mūsų bendruomenė- maža Europos dalelė“

(2004 m. gegužės mėn.)

Luokės bendruomenės forumas „Mūsų vieta Europoje“

(2004 m. gruodžio mėn.)

Europos dienos ir Lietuvos narystės ES metinių šventės Telšiuose

„Mes- europiečiai“

(2004 m. gegužės mėn.)

Šventės dalyvius sveikina rajono meras V. Urbanavičius

„Mes- europiečiai. Antri metai“

(2006 m. gegužės mėn.)

„Mes europiečiai. Treji metai“

(2007 m. gegužės mėn.)

Akcija „Treji metai- trys ratai“

(2007 m. gegužės mėn.)

Telšių Žemaitės gimnazijos moksleivių apklausos rezultatai, 2002 m.

EUROPOS INFORMACIJOS CENTRAS

Telšių apskrities Europos informacijos centras

K. Praniauskaitės viešoji biblioteka

Respublikos g. 18,

Telšiai LT- 5610

Tel./faks.:8- 444- 54678

e-paštas: eic.tvb@takas.lt

Telšių Žemaitės gimnazijos **APKLAUSOS REZULTATAI** (Apklausta: 41 mokinys (16- 17 metų):

1. Ar domiesi politika?
 - a) Labai- 7%
 - b) Vidutiniškai- 93%
 - c) Ne- 0
2. Ar norėtum pats kada nors joje dalyvauti?
 - a) Taip- 22%
 - b) Ne- 29%
 - c) Galbūt- 49%
3. Ar džiaugiesi būsima bendra valiuta- euru?
 - a) Taip- 44%
 - b) Ne- 15%
 - c) Nežinau- 41%
4. Ar turėtų išnykti visos sienos Europoje?
 - a) Taip, netrukus- 29%
 - b) Tik daug vėliau- 47%
 - c) Apskritai- ne- 24%
5. Ar ES turėtų būti atvira visiems įvažiuojantiems žmonėms?
 - a) Taip- 27%
 - b) Ne-2%
 - c) Tik su aiškiais apribojimais- 71%
6. Ar ES reikalingos bendros taisyklės, konstitucija?
 - a) Taip- 78%
 - b) Ne- 12%
 - c) Iš dalies- 10%

7. Ar norėtum , kad ES išsiplėstų virš 20 narių?
- a) Taip, per 2- 3 metus- 37%
 - b) Taip, per 5- 10 metų- 49%
 - c) Ne- 2%
 - d) Nežinau- 12%
8. Tu visų pirma jautiesi ...
- a) Europiečiu- 22%
 - b) Lietuviu- 41%
 - c) miesto/ regiono gyventoju- 37%
9. Ar gali įsivaizduoti, kad vėliau visų pirma jausies europiečiu?
- a) Taip- 76%
 - b) Ne- 10%
 - c) Man tai nesvarbu- 14%
10. Ar manai, kad laikui bėgant taika Europoje bus stabili?
- a) Taip- 54%
 - b) Ne- 24%
 - c) Nežinau- 22%
11. Ar baiminiesi kultūrinio suvienodėjimo Europos Sąjungoje?
- a) Taip- 39%
 - b) Ne- 61%
 - c) Iš dalies- 0
12. Ar Europoje turėtų būti viena bendra kalba?
- a) Ne- 73%
 - b) Taip, anglų- 20%
 - c) Kita- 7%
13. Kaip vertini tarpvalstybinį ES šalių bendradarbiavimą?
- a) Gerai- 41%
 - b) Vidutiniškai- 56%
 - c) Blogai- 3%
14. Kaip Europos Sąjungoje turėtų būti sprendžiami įvairūs konfliktai?
- a) Daugiau policija/ armija- 7%
 - b) Daugiau vyriausybės bendravimu- 88%
 - c) Daugiau jaunimo kontaktais- 5%
15. Kaip galėtų būti pagerinti tarptautiniai santykiai?
- a) Privačiomis kelionėmis- 14%
 - b) Didesniu informacijos gavimu- 15%
 - c) Bendra politika- 71%
16. Ką manai apie keliones po kitas Europos šalis?
- a) Tai įdomu- 95%
 - b) Tai man kelia baime- 0
 - c) Tai neįdomu- 5%

17. Kokia šalis Lietuvos vystymuisi dažniausiai įsivaizduojama kaip galutinis tikslas?
- a) Jokia- 49%
 - b) JAV- 17%
 - c) Viena ES šalių- 34%
18. Kokią Lietuvos ateitį matai Europoje?
- a) Įstojus į ES, pagerės ekonomika, pragyvenimo lygis- 80%
 - b) Nežinau- 10%
 - c) Prasta ateitis, nes didžiosios valstybės užgoš Lietuvą- 10%
19. Kokius matai Europos plėtros šansus?
- a) Gerus- 49%
 - b) Gana neblogus, tik praėjus nemažai laiko- 27%
 - c) Maži šansai (skirtingos šalys, kalbos, ekonomika)- 20%
 - d) Tai priklauso tik nuo ES- 4%
20. Kokią matai Europos rolę pasaulyje XXI amžiuje?
- a) Įtaka bus didelė, galbūt aplenks JAV- 30%
 - b) Užtikrinta taika ne tik Europoje, bet ir pasaulyje- 29%
 - c) Stabili ekonomika- 22%
 - d) Įtaka nepasikeis- 2%
 - e) Nežinau- 17%

Telšių apskrities Europos informacijos
centro vadovė

Auksė Valackonienė

EUROPOS INFORMACIJOS CENTRAS

Popietė nevyriausybinų organizacijų atstovams “**Europos Sąjunga- naujos galimybės NVO**”.

Data: **2003 m. rugsėjo 9d.**

Programos vadovė: **Auksė Valackonienė.**

Anketos nevyriausybiniams organizacijoms rezultatai:

Apklausoje dalyvavo 50 Telšių rajono nevyriausybinių organizacijų atstovų. Į pateiktus klausimus atsakyta taip:

1. Ar pakankamai gaunate informacijos apie Europos Sąjungą?
 - ◆ Užtektinai- 94%
 - ◆ Nepakankamai- 6%
2. Kokias galimybes Jums, kaip asmeniui, atvers ES?
 - ◆ Dideles- 96%
 - ◆ Nežinau, apie galimybes man, kaip asmeniui, konkrečios informacijos niekas nedavė- 4%
3. Kokia ateitis NVO laukia Europos Sąjungoje?
 - ◆ Duodanti tą, ką mes sugebėsime pasiimti- 99%
 - ◆ Nežinau- 1%
4. Ar tinkamas dėmesys nevyriausybiniams organizacijoms skiriamas Jūsų rajone?
Kodėl?
 - ◆ Nelabai- 4%
 - ◆ Taip- 96%
5. Ar įmanoma pasinaudoti ES paramos fondais Jūsų organizacijai?
 - ◆ Taip, tik reikia noro- 92%
 - ◆ Ne- 8%
6. Ar turite reikiamų įgūdžių projektų rašyme?
 - ◆ Taip- 38%
 - ◆ Ne- 12%
 - ◆ Nelabai- 50%
7. Kokiuose projektuose dalyvaujate? Ar tai vietinės reikšmės, ar respublikiniai, ar europiniai projektai?
 - ◆ Finansuojamuose savivaldybės- 44%
 - ◆ Europiniuose- 4%
 - ◆ Respublikiniuose- 5%
 - ◆ Nedalyvauju- 47%

8. Ar turite partnerių užsienyje, tame tarpe ir ES šalyse?
- ◆ Taip, Švedijoje- 4%
 - ◆ Taip, Vokietijoje- 2 %
 - ◆ Taip, Austrijoje- 4%
 - ◆ Ne- 90%
9. Kokių renginių Europos Sąjungos tematika pageidautumėte ateityje?
- ◆ Kas ta Europos Sąjunga- 2%
 - ◆ Galimybės man- 10%
 - ◆ Iš kur gauti pinigų?- 12%
 - ◆ Projektų rašymas- 76%
10. Ar Jums teko pasinaudoti Telšių apskrities Europos informacijos centro teikiamomis paslaugomis?
- ◆ Taip, labai dėkoju- 80%
 - ◆ Ne- 20%
11. Ir dar noriu pasakyti, kad
- ◆ Įvairūs patarimai, padėkos.

Telšių EIC vadovė

Auksė Valackonienė

ANKETA
Seda
2006 11 10

Norėdami išgirsti Jūsų nuomonę, prašytume atsakyti į pateiktus klausimus. Jūsų atsakymai padės mums ateityje planuoti savo veiklą.

Ar domitės Europos Sąjunga?

1. Taip
2. Šiek tiek
3. Ne

Kokios galimybės Jums atsivėrė, Lietuvai tapus ES nare?

1. Galimybės dirbti / studijuoti užsienio šalyse
2. Europos Sąjungos finansinė parama: modernizuojami keliai, tiltai, gamyklos...
3. Padidėjo Lietuvos saugumas
4. Padidėjo mūsų valstybės įtaka Europoje
5. kitus (įrašykite)
6. nepastebėjau jokių teigiamų pokyčių

Kokias jaučiate baimes dėl Europos Sąjungos?

1. Kyla kainos
2. Europos Sąjunga diktuoja savo sąlygas
3. Daugėja biurokratijos
4. protų ir darbo jėgos nutekėjimas į užsienį
5. kitus (įrašykite).....
6. nepastebėjau jokių neigiamų pokyčių

Kaip Jūs manote: jeigu Jums iškiltų poreikis tiesiogiai kreiptis į bet kurią ES instituciją, Europos Parlamento narį, ar Jūsų nuomonė būtų išklaudyta, ir kada tikėtumėtės gauti atsakymą?

1. Taip
2. Ne
3. Niekam nerūpi mano nuomonė

Ką Jūs manote apie ES ateitį? Ar reikalingos diskusijos tarp ES institucijų, politikų, piliečių, padėsiančios išspręsti daugelį Europos Sąjungos problemų?

1. Sugalvoti naują dokumentą, pakeisiantį Sutartį dėl Konstitucijos Europai
 2. Kažkokie žingsniai būtini
 3. Šiuo klausimu neturiu nuomonės
- Pagrįskite savo nuomonę, pasiūlykite

Ar pritariate tolesnei ES plėtrai (Bulgarijos, Rumunijos, Turkijos, Kroatijos priėmimui į ES)?

1. Taip
 2. Ne
 3. Neturiu nuomonės
- Pagrįskite savo nuomonę

Ar pritariate euro įvedimui Lietuvoje?

1. Taip
 2. Ne
 3. Neturiu nuomonės
- Pagrįskite savo nuomonę

Ar gaunate pakankamai informacijos apie Europos Sąjungą?

1. Pakankamai
2. Informacijos trūksta arba ji tendencinga
3. Man informacijos nereikia

Ar informacinė medžiaga apie Europos Sąjungą Jums pasiekiamo?

1. Pasiiekiamo
2. Pasiiekiamo, bet ne visada
3. Nepasiiekiamo

Kokiais šaltiniais naudojate, norėdami daugiau sužinoti apie ES?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kokių renginių ES tematika pageidautumėte ateityje?

.....
.....
.....
.....

Jūs esate:

- Moteris
- Vyras

Jūsų amžius:

- Iki 18 metų
- 19-30 metų
- 31 – 50 metų
- 51-65 metai
- 66 ir daugiau metų

Jūsų išsilavinimas:

- Pradinis
- Pagrindinis
- Vidurinis/spec. vidurinis
- Aukštasis/nebaigtas aukštasis

Jūs esate:

- Moksleivis (-ė)
- Studentas (-ė)
- Tarnautojas (-a)
- Pedagogas (-ė)
- Darbininkas (-ė)
- Pensininkas (-ė)
- Kita (įrašykite)

Jūs gyvenate:

- Mieste
- Miestelyje
- Kaime

Dėkojame už atsakymus ir Jūsų sugaištą laiką.

Telšių Europos informacijos centras- Europe Direct

RAKTINIAI ŽODŽIAI

1. Informavimas
2. Europos informacijos centras
3. Europe Direct
4. Tinklas
5. Europos Sąjunga
6. Visuomenė
7. Informacija
8. Komunikacija
9. Telšiai

KEY WORDS

10. Informing
11. European information centre
12. Europe Direct
13. Network
14. European Union
15. Public
16. Information
17. Communication
18. Telsiai

ANNOTATION

Study's theoretic section covers the establishment of the role of information dispersion to create of civil and knowledge society. The creation and realization of network of informing about EU matters in Lithuania refer to analogous Sweden and Latvian experience as well as Lithuanian society opinion and its informing about EU correlation are presented at 2 section. Continued over 7 years Telšiai European information centre's- Europe Direct activity, its quality, extent and accessible to various society groups are evaluated at 3 section.

Auksė Valackonienė

El. paštas: aukse@europedirect.lt
auksev@erdves.lt

Darbas baigtas: 2007 11 13